



رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى



ملکات

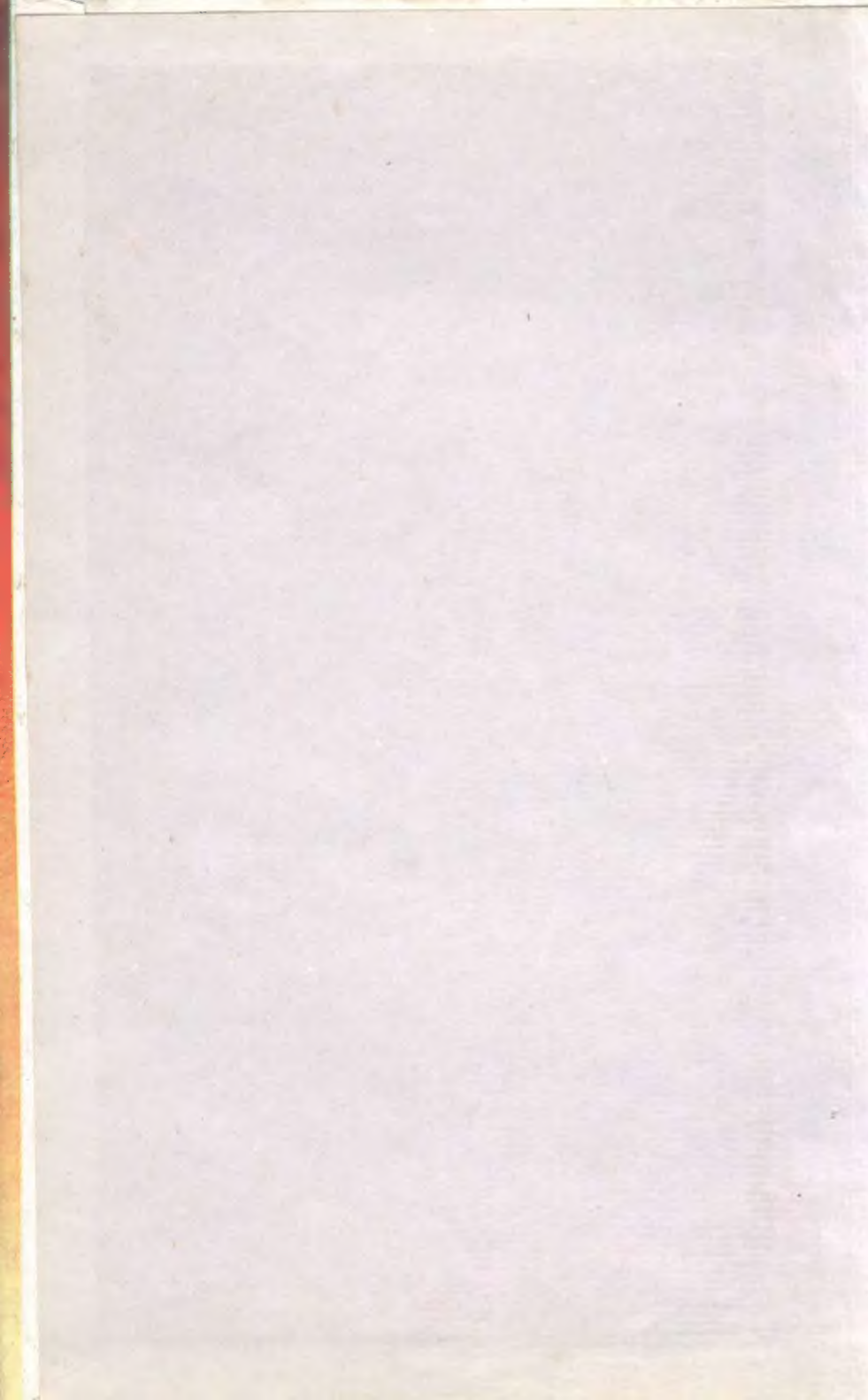
ملکات



مقدمہ
ڈاکٹر فقیر محمد فقیر



Laithagood



کلیات بے شاہ



مقدمہ
ڈاکٹر فقیر محمد فقیر

تسلیم
علی شاہ

محمد فیصل نے
زاہد بشیر پر نثرز لاہور سے چھپوا کر شائع کی
قیمت - ۱۷۵ روپے

فہرست مندرجات

کلیات بُلّھے شاہ

شمار	موضوع	صفحہ
	(الف) کافیاں	
	(الف)	
۱	الف اللہ مال تداول میرا	۳۹
۲	اب کیوں سا جن چر لایو رے	۴۰
۳	اب لگن لگی کیسہ کرینے	۴۳
۴	اب ہم گم ہوئے	۴۵
۵	اپنے رنگ رلائیں پیارے	۴۶
۶	اٹھ جاگ گھراڑے مار نہیں	۴۷
۷	اٹھ گئے گواہنڈوں یار	۵۲
۸	آسمن گل لگ اسافست	۵۴
۹	اک رانجھا مینوں نوڑی دا	۵۶
۱۰	اک منکتہ یار پڑھایا اے	۵۷

- ۵۸ اک الف پڑھو چٹکا رہے ۱۱
 ۶۰ اک نکتے دچ گل مکدی اے ۱۲
 ۶۲ اکھاں دچ دل جانی پیاریا ۱۳
 ۶۳ اٹے ہو رزمانے آتے ۱۴
 ۶۴ اٹھی گنگا بہاؤ رے سادھو ۱۵
 ۶۵ اماں بابے دی بھیلیاں ۱۶
 ۶۶ آمل یار سارے میری ۱۷
 ۶۷ آؤ فقیر و میلے پیلے ۱۸
 ۶۸ آؤ سیٹورل دیونی ودھاتی ۱۹
 ۷۰ ایس نیوں دی الٹی چال ۲۰
 ۷۲ ایسا جگیا گیان پلوتا ۲۱
 ۷۳ ایہ اچرج سادھو کون کھاوے ۲۲
 ۷۴ ایہ دکھا جاکوں کس اگے ۲۳
 ۷۶ ایسی من میں آئیورے ۲۴

ب

- ۷۸ بس کر جی بن بس کر جی ۲۵
 ۸۱ بٹھا کیہ جانیں ذات عشق دی کون ۲۶
 ۸۲ بٹھا کیہ جاناں میں کون ۲۷
 ۸۴ بنسی کا بن اچرج بجاتی ۲۸
 ۸۷ بوڑھیں دے طبیا مینڈھی خبر گئی ۲۹

- ۸۹ ۳۰ بھروسا کیمہ آشنائی دا
 ۹۲ ۳۱ بھیناں میں کتدی کتدی مٹی
 ۹۳ ۳۲ بھانویں جان نہ جان دے ریڑے آڈر میرے
 ۹۴ ۳۳ بے حد رنزاں دسدانی

پ

- ۹۵ ۳۴ پانی بھر بھر گتیاں سبھے آپو اپنی داری
 ۹۵ ۳۵ پتیاں کھوں گی میں شام نوں
 ۹۷ ۳۶ پردہ کس توں راکھی دا
 ۹۹ ۳۷ پڑتالیر ہن عاشق کیڑے
 ۱۰۱ ۳۸ پیاریاں نوں مٹھرانہ لگ واشور
 ۱۰۳ ۳۹ پیاریا کرتے ہمیں پیا ہوئے
 ۱۰۴ ۴۰ پیارے بن مصلحت اٹھ جاناں
 ۱۰۵ ۴۱ پیاریا سنبھل کے نیوں لا

ت

- ۱۱۰ ۴۲ تانگ ماہی دیاں جلیاں
 ۱۱۰ ۴۳ تسی آڈو لمیری پیاری
 ۱۱۳ ۴۴ تسی کروا ساڈی کاری
 ۱۱۵ ۴۵ توں کدھروں آیا کدھر جاناں
 ۱۲۰ ۴۶ توں ضیوں میں ناہیں
 ۱۲۱ ۴۷ تیر کت پر پاؤں پیا رہے
 ۱۲۲

ط

۱۲۴

۱۲۴

۱۳۱

۱۳۳

۱۳۳

۱۳۵

۱۳۷

۱۴۱

۱۴۲

۱۴۲

۱۴۴

۱۴۶

۱۴۶

۱۴۸

۱۵۳

۱۵۴

۱۵۵

۱۵۵

۱۵۷

۱۵۷

۴۸ ٹک بوجھ کون چھپ آیا ہے

۴۹ ٹونے کامن کر کے فی میں پیارا یار مناداں گی

ج

۵۰ چرخہ عشق مجازی لاگے

۵۱ جس تن گیا عشق کمال

۵۲ جند کڑ کی دے منہ آئی

۵۳ جو رنگ رنگیا گھڑا رنگیا

چ

۵۴ چُپ کر کے کریں گزارے نوں

۵۵ چلو دیکھیے اُس مستانڑے نوں

ح

۵۶ حاجی لوک کے نوں باندے

۵۷ حجاب کریں درویشی کوں

خ

۵۸ خاکی خاک سوں رُل جاناں

د

۵۹ دل لوپے ماہی یار نوں

ڈ

۶۰ ڈھولا آدمی بن آیا

۱۵۹

ل

۱۵۹

۶۱ رانجھا جو گیلڑا بن آیا

۱۶۱

۶۲ رانجھا رانجھا کر دی فی میں آپے رانجھا ہوئی

۱۶۲

۶۳ لائیں جاگیں کریں عبادت

۱۶۳

۶۴ روزہ، حج، نماز فی مائے

۱۶۴

۶۵ رہو رہو اوسے عشقا مار یا فی

۱۶۳

۶۶ دین گئی شکے سب تارے

۱۶۵

س

۱۶۵

۶۷ ساڈے ول مکھڑا موڑ

۱۶۷

۶۸ سائیں چھپ تماشے نوں آیا

۱۶۹

۶۹ سانوں آمل یار پیار یا

۱۸۱

۷۰ سب اکو رنگ کیا ہیں دا

۱۸۲

۷۱ سبھاں دے دچھوڑے کوں

۱۸۵

۷۲ سدا میں ساہو ریاں گھر جاناں

۱۸۷

۷۳ سنو تم عشق کی بازی

۱۸۸

۷۴ سے دنجارے آتے فی مائے

۱۹۱

۷۵ سیئو مہن میں ساجن پائی ہوئی

۱۹۵

ع

۱۹۵

۷۶ عشق دی نویں نویں بہار

- ۱۹۸ عشق حقیقی نہیں مٹھی کرے ۷۷
 ۱۹۹ عشق اسان نال کمی کیتی لوک مریدے طعنے ۷۸
 ۲۰۱ علموں بس کریں ادیار ۷۹
 ۲۰۷

ف

- ۲۰۷ فتم و جہ اللہ و سنائیں اج ادیار ۸۰

ک

- ۲۰۹ کت کڑے ناولت کڑے ۸۱
 ۲۱۲ کپوری رپوڑی کیونکر لڑے پتا سے نال ۸۲
 ۲۱۴ کدی موڑ ہماراں ڈھویا ۸۳
 ۲۱۵ کدی موڑ ہماراں ڈھویا ۸۴
 ۲۱۶ کدی اپنی آکھ بلاؤ گے ۸۵
 ۲۲۰ کدی آمل یار پیاریا ۸۶
 ۲۲۱ کرکتن دل دھیان کڑے ۸۷
 ۲۲۹ کون آیا پین باس کڑے ۸۸
 ۲۳۱ کھیدے دج دیڑے گھی گھم ۸۹
 ۲۳۲ کہنوں لامکانی دسدے ہو ۹۰
 ۲۳۵ کے لارے دینائیں سانوں ۹۱
 ۲۳۶ کیوں عشق اسان تے آیا ہے ۹۲

۲۳۸	۹۳	کیہ کردانی کیہ کروا
۲۴۱	۹۴	کیہ کروا بے پروا ہی بے
۲۴۲	۹۵	کیوں اوہلے بہ بہہ جھاکی وا
۲۴۷	۹۶	کیہ بے درواں سنگ یاری
۲۴۹	۹۷	کیوں لڑناں ہیں کیوں لڑناں ہیں
۲۵۰	۹۸	کیہ جاناں میں کوئی

گ

۲۵۳	۹۹	گر جو چاہے سو کروا ہے
۲۵۴	۱۰۰	گل روئے نوکاں پائی اے
۲۶۲	۱۰۱	گنگٹ چک اوئے سبھاں
۲۶۴	۱۰۲	گنگٹ اوہلے نہ مک سوہنیاں
۲۶۵	۱۰۳	گھر میں گنگا آئی سنتو
۲۶۶	۱۰۴	گھر یابی دیونکال نی

ل

۲۶۹	۱۰۵	لن ترانی دس کے جانی
-----	-----	---------------------

م

۲۷۰	۱۰۶	ماہی دے تیں ملیاں سب دکھ ہون دور
-----	-----	----------------------------------

- ۲۷۱ ۱۰۷ مائے نہ مڑوا عشق دیوانہ
- ۲۷۳ ۱۰۸ مائی قدم کریندی یار
- ۲۷۵ ۱۰۹ مہتر پیارے کارن فی میں
- ۲۷۷ ۱۱۰ مڑی باج اٹھی ان گھاتاں
- ۲۷۹ ۱۱۱ نکلاں مینوں ماروا امی
- ۲۸۰ ۱۱۲ من اٹکیو شام سندر سوں
- ۲۸۱ ۱۱۳ منہ آئی بات نہ رہیندی اے
- ۲۸۴ ۱۱۴ میرے ماہی کیوں چرلایا اے
- ۲۸۸ ۱۱۵ میرے کیوں چرلایا ماہی
- ۲۹۵ ۱۱۶ میرے گھر آیا پیا ہمارا
- ۲۹۷ ۱۱۷ میرے نوشو داکت مل
- ۲۹۸ ۱۱۸ میری بکل دے دیج چور
- ۳۰۱ ۱۱۹ میرا پنجابن کوئی بہور
- ۳۰۲ ۱۲۰ مینوں چھڈ گئے آپ لد گئے
- ۳۰۴ ۱۲۱ مینوں درد دا لڑے دی پیڑ
- ۳۰۵ ۱۲۲ مینوں عشق ہمارے دیندا
- ۳۰۷ ۱۲۳ مینوں سکھ سنوڑا توں جھب لیاویں دے
- ۳۰۸ ۱۲۴ مینوں کیسہ ہو یا مَن میتھوں گئی گواتی میں
- ۳۰۹ ۱۲۵ میں کیونکر جاواں کبے نوں
- ۳۱۱ ۱۲۶ میں کُسنبر اچنہ بن باری

- ۲۱۳ میں اڈیکاں کر رہی کدی آکر پھیرا ۱۲۷
- ۲۱۶ میں پایا اے میں پایا اے ۱۲۸
- ۲۱۹ میں چوہر پٹری ہاں پکے صاحب دسے درباروں ۱۲۹
- ۲۲۰ میں چوہر پٹری ہاں پکے صاحب دی سرکاروں ۱۳۰
- ۲۲۱ میں پاڑھیاں توں نس ناں ہاں ۱۳۱
- ۲۲۲ میں گل ادتھے دی کروا ہاں ۱۳۲
- ۲۲۵ میں کچھاں شہہ دیاں واٹاں فی ۱۳۳
- ۲۲۷ میں وچ میں نہ رہ گئی رانی ۱۳۴
- ۲۳۱ میں بے قید میں بے قید ۱۳۵
- ۲۳۲ میں دیساں جوگی دے نال متھے تلک لگا کے ۱۳۶

ن

- ۲۳۶ نت پڑھنا میں استغفار ۱۳۷
- ۲۳۹ نہ جیواں مارا ج میں تیرے بن نہ جیواں ۱۳۸
- ۲۴۰ فی مینوں گلڑا عشق اول دا ۱۳۹
- ۲۴۲ فی میں ہن سنیاں عشق شرح کیمہ ناطا ۱۴۰
- ۲۴۳ فی کوٹھیل میراناں ۱۴۱
- ۲۴۶ فی سیو میں گئی گواچی ۱۴۲

- ۳۴۷ واہ واہ رنر بجن دی ہور ۱۴۳
 ۳۵۰ واہ واہ سوہنیاں تیری چال عجائب ۱۴۴
 ۳۵۱ واہ واہ چھنج پئی دربار ۱۴۵
 ۳۵۲ دت نہ کر ساں مان رنجیٹ ۱۴۶
 ۳۵۳ ال بروے دتا پایہ ۱۴۷
 ۳۵۴ دیکھوئی کیمہ کریا ہن ۱۴۸
 ۳۵۹ دیکھوئی شود غایت سائیں ۱۴۹
 ۳۶۰ دیکھوئی پیارا مینوں سٹنے وچ چل گیا ۱۵۰

۵

- ۳۶۲ ہتھی ڈھک گئی میرے چرخے دی ۱۵۱
 ۳۶۴ ہن میں لکھیا سوہنیاں ۱۵۲
 ۳۶۶ ہندوئاں نہیں مسلمان ۱۵۳
 ۳۶۷ ہن کس تمہیں آپ چھپاتی دا ۱۵۴
 ۳۷۲ ہن مینوں کون پکھانے ۱۵۵
 ۳۷۳ ہوری کھیدوں گی کہہ کر بسم اللہ ۱۵۶

(ب) اٹھوارہ

- ۳۷۷ چھنجہ دار ۱۵۷
 ۳۷۸ ایتوار ۱۵۸

۳۷۹	سوموار
۳۸۰	منگل وار
۳۸۱	بدھ وار
	جمعرات
۳۸۳	جمو

۳۸۷

۳۸۹	۱	اتوار
۳۹۰	۲	کاتک
۳۹۱	۳	گمر
۳۹۲	۴	پودھ
۳۹۳	۵	ماگھ
۳۹۴	۶	پھلن
۳۹۵	۷	چیت
۳۹۶	۸	دساکھ
۳۹۷	۹	جیٹھ
۳۹۸	۱۰	ہار
۳۹۹	۱۱	ساون
۴۰۰	۱۲	بھادوں

(د) دوہڑے

(۴) سی حرفیاں

۱ لاگی رے لاگی بل بل جادے

۲ سی حرفی دوم

۳ سی حرفی سوم

(و) گنڈھاں

سید بٹھے شاہ قادری شطاری قصوری

خاندان تے وطن دا دیروا :

سید بٹھے شاہ واجدی وطن علاقہ بہاول پور واک مشہور پنڈ اُج گیلانیاں
سی کتاب ”تاریخ الاصفیا“ جہڑی بٹھے شاہ دے مرشد پیر عنایت شاہ
قادری شطاری لاہوری دی خاندانی تصنیف اے، شجرہ نسب دے چوداں واسطیاں
نال بٹھے شاہ نوں حضرت شیخ عبدالقادر جیلانی نال ملاؤندی اے۔

مولانا محمد حفیظ الرحمن بہاول پوری دی ”تاریخ اُج“ مطبوعہ محبوب المطابع
دہلی، وچ گیلانی سیداں دا ذکر تے ہے، پر ادھیاں واجدی تعلق حضرت شیخ
عبدالقادر جیلانی دے فرزند سید عبدالوہاب نال دسیا گیا اے۔

ایس جد دے پہلے آباد کار حضرت شیخ بندگی محمد غوث سن، جہڑے
۵۴ سالان وی عمرے حب وچوں آکے اُج وچ آباد ہوئے۔
ادھیاں توں ڈھائی سو سال پہلاں بخاری سیداں دے دوتے بزرگ

سید جمال الدین میر سرخ بخارے توں ملتان آئے حضرت شیخ غوث بہاء الدین
 زکریا ملتانی دے ہتھ تے بیعت کیتی۔ کچھ مدت آپ دی حاضری وچ رہ کے خلافت
 دا جتہ بیاہ تے اونھاں دی اجازت نال اُج پینڈ وچ آکے آباد ہو گئے۔

سید بٹکھے شاہ اپنی انس دے ویر دے نال اُتے دُونھاں بٹراں نال
 نہیں رل دے۔ اوہ حضرت غوث الاعظم دے دوجے فرزند سید عبدالرزاق
 دی اولاد وچوں نہیں۔ جدھا ”تاریخ اُج“ وچوں کوئی ذکر نہیں ملدا کہ ایہ ایتھے کدوں
 آئے متے اونھاں دے کٹرے بزرگ اُج دی دسویں وچ آدن دی پہل کیتی۔ ہاں
 اُج توں بٹکھے شاہ دے والد ساہیوال دے علاقے ول آوناں لہیا ہویا مل دا
 لے۔

اونھاں دے والد داناں سخی شاہ محمد درویش سی۔ اُج توں پہلوں پہل
 ایہ کتھے آئے، بٹکھے شاہ، کتھے تے کد پیدا ہوئے، ایدھے لئی تاریخ دے
 کھوجی آپو وچ اک دوجے نال اتفاق نہیں کر دے۔

تاریخ ”سات ستارے“ والہاری اک سکھ تحصیل دار اوہدے
 صفحہ ۱۲ اتے ایس طراں لکھدا ہے :

”لاہورتوں دکن ول وئیہ میل دے فاصلے تے اک بستی پانڈو کے
 نہر باری دو آب دے کنڈھے آباد لے۔ ایتھے بخاری سیدیاں
 دے خاندان وچ ۱۴۸۸ھ دے لگ بھگ بٹکھے شاہ جنم لیا۔
 اوہدے جنم دی ایہ تاریخ ایس کر کے غلط لے کہ بٹکھے شاہ اپنے پیر
 عنایت شاہ قادری دی خدمت وچ رہناں پورے تریہ ورے وسیا
 جاندا لے، تے اوہ ۱۴۸۸ھ وچ فوت ہو گئے سن۔ پیروی وفات توں اک

درہا پچھوں اونہاں دا جنم لیناں اک ان ہونی جیہی گل اے۔

بٹلے شاہ دے مصنف مسٹر آسبورن صاحب نیں اوہدی تاریخ پیدائش ۱۸۰۷ء، تے تاریخ وفات ۱۸۵۷ء لکھی اے۔ ایس حساب نال اوہدی عمر اک شلو بیس ورہے بن دی اے، پر آسبورن صاحب کول اپنے ایس دعوے دا کوئی ثبوت نہیں۔

پنڈ پانڈوکے مہٹی نوں دی ایس تذکرے دے مترجم ضیاء الدین احمد برنی نیں پنڈ پنڈوک غلط لکھیا اے، تے بٹلے شاہ دی پیدائش دی ایسے پنڈ دی لکھی اے۔

معلوم ہندا اے، اوس آسبورن دے لکھے PINDPANDOKE
دولوں وچ کے پنڈ پنڈوک اسی لکھ دتا اے۔ بٹلے شاہ دی پیدائش دی ایسے
پنڈ وچ ہون دا آسبورن نیں کوئی تاریخی حوالہ نہیں دتا۔

پنجابی زبان دا ادب تے تاریخ وچ اوہدے مرتب نیں برنی دے ترجمے
دی نقل کر کے کسے تاریخی حوالے دے بغیر بوبو انجیس ایس لکھ دتا اے، تے
اوہا بور ذکر کردیاں مخدوم غلام محی الدین نوں اوہدا استاد لکھیا اے۔ پر
مخدوم غلام محی الدین داتے بٹلے شاہ دے زمانہ واسطو سال دا فرق اے
جدا تاریخی ثبوت دی موجود اے۔

اوہدے کلام نوں ہور ترتیب دین والیاں وچ مولوی انور علی رتکی، خان
صاحب عبدالرحمن رئیس موضع دھوگری، ضلع جالندھر تے پھائی پریم سنگھ
زرگر قصوری نیں۔ پر اونہاں دی اپنیاں اپنیاں نسخیاں وچ اوہدے جن
مرن دا کوئی تاریخی دیروانہیں کیتا۔

مولوی انور علی رشتکی نہیں اوردے مرن دی تاریخ ۱۱۷۱ھ مطابق ۱۸۵۷ء
 دا ذکر کیتا اے۔ کیوں بے خزانہ الاصفیا دے مصنف نہیں اپنی
 ایس تصنیف دے صفحہ ۱۹۹ تے بکھے شاہ دے بارے ایس
 طراں لکھیا اے:

”میر بکھے شاہ قادری شطاری قصوری، قدس سرہ! از علماء
 خلفاء حضرت عنایت شاہ قادری لاہوری است۔ در قصیدہ
 قصور سکونت داشت و نسبت پیران کبار و سے بچند واسطہ
 بشاہ محمد غوث گویاری می رسد کہ اسامی گرامی ہمہ حضرات
 در ذکر محمد رضا قادری لاہوری مندرج شدہ اند۔ شیخ بود
 عابد و زاہد و صاحب جذب و سکر و عشق و محبت و وجد و
 سماع در توحید سخنان بلند و تقاریر ارجمند داشت و اشعار
 دے بزبان پنجابی کہ مملو از معارف و توحید اند، زبان زد
 خواص و عوام اند و کافی ہائے مجوزہ دے در مجالس اصفیا
 قوالاں میخوانند کہ موجب زیادتی شوق و ذوق می گردد و خوارق
 و کرامات بسیار از دے نقل می کنند۔ وفات دے در سال
 یکمزار و یک صد و ہفتاد و یک ہجری است۔“

اپنی عبارت الخ کے ”خزانہ الاصفیا“ دے مصنف مولوی غلام سرور
 لاہوری نہیں اوردی تاریخ وفات داک قطعہ دی نقل کیتا اے جہڑا بکھے شاہ
 دی چوکنڈی دہچ اوردی قبر وی سرہاندی لگا ہویا اے۔

چوں بُلّھے شاہ شیخ ہر دو عالم
مقام خویش اندر خلد در زید
رقم کن شیخ اکرام ارتحاش
دگر ہادی اکبر مست توحید

ایس قطعے دے چھیکڑے دونہاں مصرعیاں وچوں دو تارنیاں نکلیاں
نیں۔ پہلے مصرعے دی تاریخ شیخ اکرام دی گینتی وچ اک عدد دھیک
اے۔ ہو سکدا اے کہ ایہ اصل وچ شیخ اکرم ہووے۔ تے کاتب دی غلطی
نال اکرام لکھیا گیا ہووے۔ بہر حال ایس قطعے دا بُلّھے شاہ دی قبر دے سرھانے
ہوناں اوہدی ایس تاریخ وفات دا اک ہووے ثبوت اے۔
تاریخ نافع السالکین دے مؤلف کوں بُلّھے شاہ دی تاریخی زندگی دا
کھلار کچھ ہووے دندا تے کھلا ڈکھال دالے۔ جدھی تصدیق اوہدے کچھ طالب
تے وطنی بزرگ دی کرے نہیں۔

نافع السالکین دا اک قلمی نسخہ دی موجود اے

ایہدے مرتب بُلّھے شاہ دے پیر شاہ عنایت قادری شطادھی میں ایہی
تحریر فارسی زبان وچ اے بعدھا اسی ٹھیٹھ ترجمہ ایتھے دینیں آں۔

”بُلّھے شاہ دے والد سخی شاد محمد درویش پنڈ اُچ گیلانیاں
علاقہ سندھ وچ رہندے سن۔ ایہ پنڈ گیلانی سیدال
وآباد کیتا ہو یا سی۔ شاہ محمد دی ذات دے گیلانی سید سن۔
بُلّھے شاہ نہیں ایسے پنڈ وچ امی ادھنھاں دے گھر جنم یا۔ تے
پونیں ادھنھاں داناں عبداللہ شاہ رکھیا۔ جہڑا ادھنھاں دی

شاعری دی شہرت توں بھلے شاہ مشہور ہو گیا۔ اپناں
ایہہ اصلی ناں اوہناں اپنی شاعری وچ کسے کسے
تھاں در تیا دی اے۔ گنڈھاں دی مشہور کافی وچ
چھیکڑ لا شعر اے۔

ہُن انا اللہ آخ کے تم کر دنگا ہیں
پیا امی سبھ ہو گیا عبد اللہ ناہیں
ایسے پنڈ وچ جد بھلے شاہ دی عمر چھیاں درھیاں
دی ہوئی تے اوہدے والد کجھ گھر دکیاں مجھو ریاں
توں ایس پنڈوں ڈیرا ڈنڈا چک یا۔ دانیں پانی
کجھ کیتی تے اوہ پنڈ ملک وال علاقہ ساہیوال
وچ جا آباد ہوئے۔

ملک وال دی نویں آباد کاری وچ ابے اوہناں
نوں تھوڑے دن ایں بوتے سن کہ چودھری پانڈو
بھٹی اپنے کسی نجی کم لئی ملک وال دے اک لاگوں
پنڈ لونڈی آیا اوہدی ملت گلت والے بس دے
متھے ملے گلے تے سکھ ساند بچھتی۔

راتیں جد روٹی ٹکڑ توں دیسے داندے ہو کے بیٹھے
کجھ انگ ساک تے آہنڈی گواہنڈوں دی کول
آبیٹھے گلوگئی کے سجن چودھری پانڈو نوں پھیا۔
سناؤ پانڈو کے بھٹی دے نویں دیسے داکیر حال

چال لے۔

پانڈو اکھیا رب دی بڑی مہر لے پنڈواہ واہ
 ٹھٹھیا ہو یا لے رتنا ڈیاں دعاواں نال رنگین پے
 ونیس آں زمین بڑی قابل نکلی لے فصل داڑی
 چنگے چوکھے تے سوادے پے ہندے نیں جس
 پیلی دل دھیان ماریتے بھر دیں سر دی تے اُسر دی
 وِسر دی لے نہ ساڈنی دا کوئی انت شمار لے نہ
 ہاڑی دا کوئی حد بناں رب دی مہر نال سانوں تے
 ایس نویں آباد کاری دا سواد آگیا لے دوئمہ سمیلاں
 دی بہار سی پٹھے اُجاڑے دے سارے کھتے
 میل دتے نیں کیس کین دی واہ واہ رج کے پے
 کھاندے تے دعاواں دیندے نیں..... پر
 یار..... اک..... گھٹا بڑا پیا مار دا لے۔
 میت تے تباں دیکھی لے ناں..... میں
 کنہاں ریکھاں تے چاواں نال پوائی لے اوہدے
 لئی ابھے تیکر کوئی چنگا مولوی عالم یا سید نہیں ملیا۔
 جہڑا ادھنوں ساہن بنے نبھالے۔

پانڈو دی ایہ گل سُن کے اونھاں آکھیا۔ ایہ
 کیہڑی اکر لے ساڈے نال دے پنڈ ملک وال
 اک اُج دے سید صاحب نویں نویں آبیٹھے نیں۔ آجے

اپنا گھر ٹوہادی نہیں نہیں وڑیا، اونھاں دا اپنی اصل
 لکھنیں توں مل آوناں دس واسے کہ اوہ لوڑ دندوی
 ہوں ہے۔ اونھاں توں کچھ دیکھو بنورے تن میں ایں جاہن
 تے تھارڈا کم بن جائے۔

اغلے رن چھاہ دیلے ای کچھ سرکڑھ دے۔
 تلونڈی دے بڑتے پانڈ و بھٹی نوں نال لے کے
 ملکوال شاہ محمد درویش نوں آئے۔ تے مذہبی بھرا
 گئی دے مان نال اپنی لوڑ رسی۔ سخی شاہ محمد آئے بھراواں دا
 مان رکھیا۔ تے کوئی گل گتھہ کرن لے بغیر گھر دا دست
 دیو اچک پکے پانڈ دے آ بیٹھے۔

مسجد دی امامت تے درس دی ذمے داری
 شاہ ہواں آپ بمسحالی، تے اپنے پتر بٹھے شاہ نوں
 پڑھائی دے نال پینڈ و مال ڈنگر چارن تے دی
 لادتا۔ ایس طرز اپنی جد واناں روشن کرن واسے
 بٹھے شاہ پورا میں بزرگاں دی ایہ سنت دی پوری کر لئی۔

عمر دا اک ہور اندازہ

ایس پانن دج ساڈے کول اوہی عمر دارا اچ دا اندازہ دتے ہن کہ ارہہ
 والد جد اچ گیدیاں توں ملکوال آئے تے بٹھے شاہ دی عمر دس دیے چھیاں
 ورمیاں دی تھی۔ ۱۱۰۰ تھی پورامی بڑ چولاسی ہئی ارہہ نیا تاریخ وفات سکالہ ۱۱۰۰

وچ ایہ چھپہ درہے جمع کرئیے تے ایہ کُل تہتر درہے بن دے نہیں۔ پر ساڈے
ایس اندازے دے دی برخلاف اک ہور بڑا بھارا علمی تے تحقیقی ثبوت بل دا اے
جدے بندیاں ایس اندازے نوں دی ٹھیک نہیں بنیاں جاندا۔
ایہ ثبوت خان بہادر ڈاکٹر مولوی محمد شفیع صاحب داک تحقیقی مقالہ اے
جہڑا ادھنجا پنجاب یونیورسٹی دے عربک پرنسپل سوسائٹی دے ترتبے سالانہ
جلسے تے ۲۲ اپریل ۱۹۳۹ء نوں اورینٹل کالج دے پرنسپل تے ایس جلسے دے
صدر دی حیثیت نال پڑھیا تے اوری اینٹل کالج میگزین دے ضخیمہ مئی ۱۹۳۹ء
دے چھپویں صفحے تے چھپا ہویا بل دا اے۔ ادھنوں اسی جویں داتویں ایتھے نقل
کرنے آں

میر بہلی شاہ قادری شطاری قصوری

خزینۃ الاصفیا مقنفہ مرحوم مفتی غلام سرور لاہوری طبع ۱۲۸۴ھ ص ۱۹۹ پر
ان کا مختصر حال یوں دیلے کہ وہ بلھے شاہ عنایت قادری لاہوری کے عظیم خلقائیں
سے تھے۔ قصور میں رہتے تھے۔ اُن کے پیروں کی نسبت چند واسطہ سے شاہ
محمد غوث گویاری تک پہنچتی ہے۔

دو عابد و زاہد تھے۔ اور صاحب جذب و سکر و عشق و محبت و وجد و
سماع تھے۔ توحید میں بلند مرتبہ کلام اور قیمتی تقریریں پیش کرتے تھے۔ ان کے
پنجابی اشعار کہ معارف و توحید سے پُر ہیں۔ خاص و عام کی زبان پر ہیں۔ ان کی کافور
کو قرال اصفیا کی مجلسوں میں گاتے ہیں۔ سننے والوں کا ذوق و شوق انا سے
بڑھتا ہے۔ اُن کے خوارق اور رامتیں زبان نہ و خلّاق ہیں وہ السلام ہیں

فوت ہوئے۔

ذیل کی سطور سے متفہم یہ ہے کہ میر صاحب موصوف کا سن وفات جو خزینۃ الأصفیاء میں درج ہے درست معلوم نہیں ہوتا۔

ایک قلمی نسخہ اور ادو وظائف کا فیروز پور شہر میں عبدالعزیز خاں صاحب کلارک آف کورٹ سیشن کورٹ فیروز پور کے پاس محفوظ ہے۔ جس میں ایک اجازت نامہ بزبانی میر صاحب موصوف درج ہے جو اس مسئلے پر کچھ روشنی ڈالتا ہے۔

اس نسخہ کی قطع ۱۶ ۱/۲ انچ x ۱۱ ۱/۲ انچ ہے۔ اس میں مختلف رسالے ہیں جن میں تعویذات، نقوش، فالنامے، اعمال حب ادعیہ وغیرہ درج ہیں۔

پہلے رسالے کے آخر میں تاریخ کتابت ۵ شہر ربیع الثانی ۱۱۵۷ھ درج ہے۔ بعض رسالوں کے شروع یا آخر میں۔ اور ایہ وغیرہ کا نام بھی لکھا ہے۔ مثلاً حرز ابودجانہ، درود کبریت احمر تصنیف حضرت غوث الاعظم دعاء برہتیه دعاء بانات العظمہ اس دعا کے آخر میں لکھا ہے۔ رہ اذن واجازت و رخصت حضرت حق آگاہ میاں عبداللہ عشقی شروع نمودہ۔ و در عمل آورده شد

اس سے پہلے ورق پر وہ اجازت نامہ درج ہے جس کا ذکر نیچے آتا ہے۔ فالنامہ حضرت محمد مصطفیٰ صلی اللہ علیہ وسلم

دُعَا معنی، دُعا و پُوشش، حرز امیرین، صلوة حاء، جہ درود قدسی
قصیدہ بُردہ ہا۔

عربی عبارتیں خط نسخ میں۔ اور فارسی خط نستعلیق میں لکھی ہیں
جہاں؛ سر دوم بیان دعوت ادعیہ مختلفہ کا عنوان درج ہے۔
اس سے پہلے ورق پر عبارت ذیل درج ہے۔

اجازت و رخصت حرز بیانی و بانٹ العظمہ و
بانٹ اکرامت و عزب البحر و اوراد فتیہ وغیرہ جمیع
دعوت ہا از زبان مبارک حضرت سید عبداللہ عشق
عرف میاں بلہ شاہ جیو فقیر جناب سید عبدالقادر جیلانی
برحقائق و معارف آگاہ محبت پناہ حافظ خان محمد
داود شد باید کہ قبول نموده آرد ^{۱۸۱} و نیز اوراد سلسلہ
قادریہ شطاری (کذا) و مداریہ و چشتیہ و سہروردیہ
خلافت دادہ شد باید کہ خود ہم مشغول شود و بر طالبان
نیز اشتغال نماید۔

آخری سطر کے نیچے مہر ہے جس میں مہتمم شاہ قادری
^{۱۸۱} اللہ کند ہے۔ اسی مہر کا نقش کتاب میں باب اور جگہ بھی ہے
نقش کی نقل یہاں درج کی جاتی ہے۔



بظاہر سید عبداللہ شاہ عشقی عرف میاں بلکہ شاہ فقیر جناب
شاہ عبدالقادر جیلانی ہی میرے ملے شاہ قادری شطاری ہیں
جن کا ترجمہ صاحب خزینۃ الاصفیاء نے دیا ہے۔ اور جن کا
نام ان کی اپنی مریدیں بھگت شاہ قادری ہے اگر یہ درست ہے
تو اس مرید کی رو سے وہ ۱۱۸۱ میں ابھی زندہ تھے۔ ان کی
تاریخ وفات ۱۱۷۱ انہیں ہو سکتی۔

ایس نوٹ دی روشنی و بیج و چار کرے تے ملے شاہ دی عام
مشورہ تاریخ وفات وی غلط ثابت بندی ہے۔ تے ایس طراں جویں سانوں
ادھنوں دے جنم دی تاریخ دا ٹھیک پتہ نہیں لگدا تاریخ وفات دا وی رولا
ای رہیندا ہے۔

ساڈے کول خزینۃ الاصفیاء تے ادھنوں دی لوح فزارتوں اگے ہور
کوئی تحریری ثبوت نہیں سی جھڑا اسی ادھنوں دی تاریخ وفات دے ثبوت و بیج
پیش کر سکدے۔

کلام

ملے شاہ دے کلام دنی پُن چھان تھی اپنے دلوں اسان بڑی احتیاط
درتی ہے۔ تے کوشش کیتی ہے کہ ادھنوں دا اصل کلام اپنے اصلی روپ و بیج
پیش کیتا جاسکے۔

ایس۔ تے تیکر پنجابی ادب دے جھڑے بنتے نمونے ساڈے سامنے
آئے نیں۔ ادھنوں دے تاریخ کے بندہ ایہ آکھن لئی مجبور ہو جاندا ہے کہ اوہ

س :- کافیاں بُلکھے شاہ . لاہور . ۱۹۵۰ء

ع :- کافیاں بُلکھے شاہ . لاہور

ق :- کافیاں بُلکھے شاہ قلمی نسخہ . میاں احمد دین صاحب لورائیں ضلع
گجرات .

ایتھے اینہاں نسیاں داتھوڑا جیسا ویرواتے جان پکچان کرانی ضروری معلوم
ہندی اے .

الف :- ایس نسخے دے پہلے چھاپے دی کوئی تاریخ نہیں ملدی ہوئی
انور علی صاحب میں اپنے نسخے نوں ترتیب دین وچ بڑی محنت کیتی اے تے
اوبدی شرح کرن وچ بڑا ذور ماریا اے . ایس طراں اونھاں دا ایہ کم بڑی تعریف
والا اے .

اپنی تحقیق نال جاناں کلام وی اونھاں ایس نسخے وچ کٹھا کیتا اے . اوبدے
لئی بڑی احتیاط کیتی اے . تے شرح وچ بڑے بھرپور حاشیے لکھے نہیں جہڑے
پنجابی ادب دی بڑی خدمت اے .

ایس نسخے دیاں کافیاں دی ساری گینتی ۱۱۶ ایں . جہڑی (پ) نسخے
دی گینتی نالوں ۴۲ کافیاں گھٹ اے . کجھ دوہڑے تے دوسریاں وی ایس
نسخے وچ (پ) نسخے نالوں گھٹ نیں . فیردی میرے سامنے پئے نسیاں
دچوں ایہ دو جانشہ اے ، جدھے وچ بُلکھے شاہ دابتا کلام بلدا اے تے اپنی
شرح دے وادے نال ایہ صافبر اول اے .

پ :- ایس نسخے داماودوبے سارے نسیاں نالوں چوکھاتے داند
تے . ایہدے وچ جتنے کافیاں دی گینتی دی دوبے نسیاں نالوں ودھیک

اے ادھے دوہڑے تے سی حرفیاں دا انگ سمولای دودھ اے۔
ایہ دے صفحہ نمبر ۲ تے بھائی پریم سنگھ صاحب ایس نسخہ بارے لکھدے
نیں۔

”مجھ کو مدتِ مدید سے یہ شوق دامگیر تھا کہ کاہیلے بکھے شاہ
صاحب جو کہ بسبب آپ کے اُمتی ہونے کے یکجا نہ تھیں بلکہ قوالوں
کو سینہ بسینہ یاد تھیں جن کا حاصل کرنا بہت دشوار امر اور نہایت محنت
کا کام تھا۔ چنانچہ کئی سال کی مدت سے اس محنت شاقہ کو گوارا کر کے
جہاں جہاں وہ اشتخاص جن کو کافیاں یاد تھیں بہت دقت اور صرفِ زر
کثیر سے نقل کر کر یہ ایک نسخہ تیار کیا جن سب کا میں شکریہ ادا کرتا ہوں۔
خصوصاً جناب خانصاحب غلام حسین خانصاحب خلف
الرشید جناب رحمت خانصاحب کا از حد مشکور ہوں کہ جن کے
عنایت بے غایت سے مجھے بہت ساد خیر جس کی تعداد ۴۰۰ گریں
اور بارہاں ماہ اور اٹھواریں اور دوسری حرفیاں ہیں جو کہ نہایت صحت
سے اس میں درج ہیں۔ انہوں نے بھی بفرمانِ جناب علی القاب
محمد سرور خانصاحب مرحوم و مغفور خلف الصدق جناب عبد الرحمن
خان صاحب رئیس اعظم ضلع جالندھر قصبہ دہوگری کئی ماہوں کی محنت
سے مشکل تمام بطور خوشہ چینی کے یکجا جمع کی تھیں اور اپنی الطافِ ربانیہ سے دُ
ذخیرہ مجھے سب شائقین میں عام کرنے کے یہ عنایت فرمایا ہے۔“
ایس نسخہ و جج دونہ سی حرفیاں دا سمولاد ابداد وبے فنییاں دے نال سندہ
دے دونہ کناریاں دی دوری دے دیرو دے دا لکھ لے پرزے زبانی دعوے نال

ابنای سی حریاں دا ہوناں جتھے پانے تھاں ابنایاں دے ہون دا کوئی پکا ثبوت نہیں
اوتھے اصناں دی پرچول کیتیاں دی کجھ بُٹھے دی صورت نظر آندی اے۔

سی حرفی دوم جہڑی نسخے دے ۱۰۸ صفحے توں شروع ہندی اے۔ اوہدی
زبان دا روپ، شعر دی بندش وزن دا عیب، فنی ترکیباں، تے بولی دا اٹھارواں
تے ساٹ نہ ہونا بُٹھتے شاہ دی زبان دے روپ، شعر دی بندش، وزن دا اٹھک
فنی ترکیباں تے بولی دے رواں اٹھاناں اکا نہیں رلدا۔

میری ایس وچار دے ثبوت لئی دو پار نمونے دیکھو۔
صفحہ ۱۱۱ دا اک شعر اے۔

ص۔ صبر کرنا آیا بنی اُتے دیکھ رنگ نہ چیت ڈولا میسے جی
سدا تخم دی طرف نگاہ کرنی پات پھول کی لوڑ نہ جانیسے جی
جوئی آئے اور جاتے اک بے نایب تان سو کون دانش جولا میسے جی
بُٹھے شاد سنبھال خود کھنڈ پاکی جسے بکے پھل تے کیوں کھانیسے جی
ش۔ شبنمیں کوئی ذرا اس میں سدا پنا آپ سروپ ہے جی
نہیں گی ان گیان کی ٹھورادہاں کہاں سوئے چھاؤں اور دھوپ جی
پڑیج ہے، ہی میں ہی سویا کوڑا سخن کا رنگ اربوپ ہے جی
بُٹھا شاد سنبھال جب مَول دیکھا ٹھور ٹھور میں اپ اڑپ جی

مثال لئی تسی اونہاں دونہ شعراں تے ای نظر مارو۔ ایہ زبان دی ڈول
شعر دی جیسی کچی بندش، ایہ پھوکیاں فنی ترکیباں، وزن دا گھاناو ادا، تے بولی دی ایہ
اک پال بُٹھے شاد دے فنی روپ دا اصل چہرہ بہر تے کہہ دے رہیا اوہدے
روپ دا پرچھاواں دی معلوم نہیں بُندا

ایسے سی حرفی وِج اک لفظی ترکیب نوں ایناں دہرایا گیا اے کہ اوہ شاعر
 دے فنی منشا دا اِصلا بن کے رہ گئی اے۔ تے ایس اک سی حرفی دے مقابلے
 تے۔ اوہدا سارا کلام پھول ماریتے۔ ایہ لفظی ترکیب کے اک کافی یا دو صرے وِج
 نہیں آوندی۔ فیر کا فیاں، دو صرے اوہدا جیہا پیٹھ داتے زور والا کلام ایں، جدھے
 وچوں اوہدا اصلی چہرہ بہرہ نظر آوند اے۔ پر اوہدی ایہ لفظی ترکیب اوہدے سارے
 کلام وِج کدھرے نظر نہیں آوندی۔

”بہتے شاہ سنبھال توں آپ تائیں“

ایس ادمے مصرعے دی دہرائی۔ ج۔ ذر۔ ذر۔ ز۔ ش۔ ص۔ ص۔ بک۔ تے و
 دے شعراں وِج کینتی گئی اے۔ جہڑی اوہدے کلام دی عام ترکیب نالوں اکا اِی
 اوہدی تے بگانی جیہی اے۔

ایہ وی ہو سکدا اے کہ ادھوں ایہ ترکیب چو مصرعے شعراں وِج ای یا دُن
 دا خیال آیا ہووے۔ یا چو مصرعے اکھن گیاں ایں ایہ ترکیب ادھوں سنجھی ہووے
 پر بے کرایہ اوہدا اپنا منشا بنداتے اوہ ایدھی دہرائی کچھ شعراں وِج ای کر کے چھڈ
 نہ دیندا سی حرفی دے سارے شعراں وِج ای ایس ترکیب نوں ورت دا جہڑا
 اوس میں دا ادبی وی سی پر اوس انج نہیں کیتا۔ جدھے توں موم بند اے کہ ایہ
 اوہدا اپنا ورتا نہیں۔

ایسے سی حرفی وِج حرفیاں دے دھے حرف دی ورتوں دی جیہی اے
 جدھا تعلق بہتے شاہ جیسے وڈے عالم نال تے چھڈو۔ اک ان پڑھ عامی شاعر
 نال وی نہیں ہو سکدا۔ ذرا ایدھا وی نمونہ دیکھو
 ث :- سمجھ حساب کر بیٹھ اندر۔

نہ۔ جادناں آدناں نہیں اوتھے

ض۔ ذکر اور فکر کو چھوڑ دیجے

ظ۔ جدا نہیں تیرا یار تیں تھیں

ایس طراں مُدھے حرف دے اعلان نال اعلیٰ لفظ دا اجیہا اوپر اچوڑ
مردار پریم سنگھ صاحب دی علی ترکیب تے ہو سکدی اے۔ مُلّھے شاہ
جیسے عالم دے کلام دا انگ نہیں ہو سکدا۔

خوڑے کُجھ پانے ملے نسخیاں دیاں اجیہاں گھاٹاں تھوڑا کر کے ای پریم
سنگھ مہراں پانے تحریری بیان وچ مُلّھے شاہ نوں اُمی نخ دین دی جرات
کیتی اے پر کسے لگے بدھے تاریخی سیج نوں کوئی بناوٹی گالاں نال کیوں جھوٹا ثابت
کر سکدا اے۔

تاریخ بڑے زور نال ایس گل دی اکھیں دیکھی گواہی دیندی اے کہ مُلّھے
شاہ مسجد کوٹ قصور دے ادھناں طالب علماں وچوں سن جنہاں پانے ویلے
دے تاریخی عالماں دا درجہ حاصل کیتا۔

خواجہ حافظ غلام مرتضیٰ قصوری جیہا فاضل استاد آپ مُلّھے شاہ دی
شاگردی دا فخر کرا اے۔ ادھناں دا ایہ مشہور تاریخی قول اُج دی پنجابی تائید دے
سینے وچ پیا گونج دا اے۔

”مینوں دو شاگرد عجیب ملے نیں۔ اک
مُلّھے شاہ جس علم پڑھ کے سُرنگی پھڑلئی
تے دو با وارث شاہ جہڑا عالم ہو کے
میرا بنجھے دے گیت گون لک پیا“

سہی حرفی سوم وارنگ ڈھنگ سی حرفی دوم تے شبہ کرن واراک ہو۔
ثبوت اے۔ ایس سی حرفی دی زبان بندش تے فنی ترکیباں وچوں پتھے شاہ
دے نکر وارنگ روپ۔ انجیس پیا بھلکاں مار ملے جوئیں کافیاں تے دو دھڑے
دے شیشے وچوں۔

اجھے عذراں دے ہندیاں ہویاں وی سہی حرفی دوم نوں اساں اپنے
نسخے دج درج کر دتا اے کہ اوہی نقل دپ، وچ ملدی اے۔ میرے خیال دج
ایہ دو جا معتبر نسخہ اے۔

گ۔ ایس نسخے دج ۵۸ کافیاں تے ۸ دھڑے دتے گئے نیں جنھاں
دی ترتیب دج بڑی محنت تے احتیاط کیتی گئی طوم ہندی اے۔
قصیدہ عارف دے سرنا دیں نال ایہ دھڑے دج اک داہدو کافی ملدی اے
جدھی ٹیپ دامصرع اے۔

اللہ شہ رگ تھیں نزدیک

پراہد دھڑے لئی ایہ ثابت اے کہ ایہ کافی پیر بھلتے شاہ دی کافی نہیں بھانویں
ایہ کافی (س)، دے نسخے دج بھلتے شاہ دے ناں تے مڑھی گئی اے۔ پراہد
آکھن والا ادب دے چھیکڑے بند وچ آپ ای پیا بولد اے۔

کشن سنگھ عارف سمجھاویں سر دھڑے تے بیج بتاویں

موٹی بات ارتھ باریک اللہ شہ رگ تھیں نزدیک

ایس بند توں ایہ صاف ظاہر اے کہ ایہ کے کشن سنگھ عارف دالینیا
ہو یا قصیدہ اے جنھوں دھکو دھکی بھلتے شاہ دے کلام وارنگ بنان دی
کوشش کیتی گئی اے پر پیر بھلتے شاہ لئی ایہ کوئی نویں گل نہیں بہرہ دے

پنجابی شاعر نال انج دے سلوک دی کوشش ادب دے اے دوائے ورج مڑھوں
ایں ہندی رہی اے۔

فیروزی ایس نسخے دی ترتیب دین دایاں ادب اکھ خیال رکھیا اے۔ ایہی
لٹائی چھپائی تے کاغذ وی عام نسخیاں نالوں کجھ دل اے۔ میں ترتیب تھیں ایس
نسخے کوں صلاح نئی اے۔

۵۔ ایس نسخے وچ کافیاں دی گینتی ۷۰ اے چھیکڑ وچ قصیدہ عارف
دی ہے پر دک (دے) نسخے وچ ادب جتھے کشن سنگھ عارف دے ناں
تے دے۔ ایدھے وچ ایس طراں ایں۔

مجید عارف سمجھا دیں

سر دہر تلی تے سیج بتاویں

موٹی بات ارتھ باریک

اللہ شہ رگ تھیں نزدیک

۶۔ ایس نسخے دی اپنی دکھری کوئی حیثیت نہیں۔ (دک) دوائے نسخے تے
کتب خانہ عزیز یہ کشمیری بازار لاہور نہیں۔ اپنا سرورق لاکے ادب دے متھے تے
کافیاں بٹھتے شاہ دی چھاپ لادتی اے۔ بدھا کر کے میں ایدھے کوں (دک)
دوائے چھاپے جی ایں مدد لئی اے۔

ایس طراں ایدھے وچ کوئی مجید عارف نظر آندے میں لٹائی چھپائی دی
ایہی کجھ جنگی اے پر ایہی ترتیب دین دے بزرگ نہیں ایہیوں کافیاں بٹھتے شاہ
یہی تھیں اک انہاں کھاتہ بنان دی دلوں دجوں کوشش کیتی اے۔ بھانویں بٹھتے
شاہ داکلام اپنے اٹھا دی تن نال ادب دے کوں دیا نہیں۔

ایدھے دتج بے ترتیبی تے لاپرواہی ایس حد تیکرا پڑی ہوئی اے کہ چھیکڑ
 دتج بٹھتے شاہ دی تھاں ادھیاں کافیاں دتج شاہ حسین دیاں کافیاں دارلا
 پادتا گیا اے۔

شاہ حسین گئے شہ نالے
 رو رو میں کیتے رت نالے
 کے کیا تڈھ بھسّالے
 ساتھوں کیوں چت چایائی
 (ص: ۶۲، ک: ۶۷)

کے حسین فقیر مناناں
 جو ہوسی رب ڈاڈے دا بھاناں
 (ص: ۶۳، ک: ۶۸)

ایس نسخے دتج ایہ دو کافیاں شاہ حسین دیاں جڑتیاں گئیاں نیں۔ جڑیاں
 ایدھی بے ترتیبی دیاں چشم دید گواہ نیں۔

اک ہو رگل دی اے کہ ایہ نسخہ لالہ تھجورام پدبشر نوکھا بازار، لاہور دے نسخے
 دی نقل اے۔ ہو سکدا اے کاتب میں جویں دا توں نقل کر دتا، ہوو تے تے کسے انہوں
 دوجی دار وکھن دی تکلیف ای نہ کیتی ہووے۔

لالہ تھجورام دالے نسخے دی بٹیری بھال کیتی اے پر اوہ نہیں مل سکیا نہیں تے
 ادھ دے صحیح حوالے نال ایہ گل صاف ہو جاندی۔

سنت سنگھ، برکت علی، غلام علی، تے دین محمد دالے نسخے دی لالہ تھجورام
 دالے نسخے دی ای نقل دے جان دے نیں پر اوہناں دا ٹھیک ویر داوی تہ دے

ہو سکا اسی بے اوہدے والا نسخہ ہتھ لگ جاندا۔

ق۔ ایہ پاٹا پورا ناں تے کہ صروں کہ صروں چھیا ہویا نسخہ میرے پورانے دوست میاں احمد دین صاحب سکے موضع نوران ضلع گجرات کو لوں ہتھ لگا۔ جدھے پہلے تے اک دوپٹے درتے نالوں نتھے ہوئے نیں۔ ایس کر کے ایدھے کاتب تے تحریر دی تاریخ سن دا کجھ پتہ نہیں لگ سکیا، اُنج کلام والا ٹکرا کیتیاں ایہ نسخہ مقبرہ موم ہندا اے۔

الف۔ تے (پ) دے دُونھاں نسخیاں وچ دتے کلام داماں درابھتا ایدھے نال دل دا ہدا اے جدھے توں مینوں ایہ نسخہ مبنال ہو رہی نسخیاں نالوں بتنا صیح تے متبر معلوم ہندا اے کجھ کلام بے (الف) وچ بے تے (پ) وچ نہیں کجھ بے (پ) وچ بے تے (الف) وچ نہیں پرا ایدھے وچ دو نوں انگ بڑی حد تیکر نظر آوندے نیں جدھے نال ایدھے بتنا۔ متبر ہون دی تصدیق بُندی اے۔ ایس کر کے اپنے کم دی بنیاد میں ایسے نسخے تے رکھی اے ہور نسخیاں وچوں جویں جویں ملے شاہ دا کلام مل سکیا اے ادھوں دی پوری تحقیق تے ویروے نال ایس نسخے وچ جمع کر دتا گیا اے تے یقین ایں کہ میرے والے نسخے وچ بُن ملے شاہ دا کلام جتھے بناوٹی دا ہدے گھائے توں پاک صاف اے او تھے مکمل دی اے۔

اُن چھیا کلام

تھوڑا جیہا اُن چھیا کلام دی پوری پُن چھان تے پرچول نال ایس نسخے وچ درج کیتا اے جدھے تے ملے شاہ دے کلام دا شبہ ہی نہیں پیندا سگوں پورے

یقین نال آنخ سکی دا لے کہ پیر بلیکھے شاہ دا امی کلام ایں۔
 جنھاں سبناں اوہدا ایہ روپ گھیرن وچ میری قلم واساتھ دتالے میں اونھاں
 دادی مان کروا ہو یاد عاکرناں کہ رب اونھاں دے علمی ادبی شوق نوں ہر دھارے
 تے اوہ اپنی مادرِ زبان دے علم تے ادب دی بہتی توں بہتی خدمت کر دے
 رہیں۔

چانن دے لئی وچ صنیرے جنڈاں جالن والے !
 دسدے رہیں اُجاڑاں دے وچ دیوے بالن والے



دلیف الف

۱

الف اللہ نال رتنا دل میرا
 مینوں "ب" دی خبر نہ کائی
 "ب" پڑھیاں مینوں سمجھ نہ آوے
 لذت الف دی آئی
 "ع" تے "غ" نوں سمجھ نہ جاناں
 گلّ الف سمجھائی
 بُلّھیا، قول الف دے پوے
 جیڑے دل دی کرن صفائی



اب کیوں، ساجن، چر لائیو رے ؟
 ایسی آئی من میں کاء
 دکھ لکھ سب دنجائیو رے
 ہار سنگار کو آگ لگاؤں
 گھٹ اپڑ ڈھانڈ چائیو رے
 اب کیوں، ساجن، چر لائیو رے ؟
 سن کے گین کی ایسی باتاں
 نام نشان سبھی انگھاتاں
 کوئل دانگوں کو کاں آتاں
 تیں ابے دی ترس نہ آئیو رے
 اب کیوں، ساجن، چر لائیو رے ؟

(۱) ہُن کیوں، ساجن، چر لایا ہے ؟
 (۲) ایہ بند نہیں ملدا۔
 (۳) سن ر ملی ہوتی

{ دپ ۱۱ ص ۳۰، ک ۲۳

گل "مرگانی" سیس کپیریا
 بھپکھٹنگن نوں رو رو پھیریا
 جوگن نام بھیا رنت دھریا
 انگ بھبھوت رما یورے

اب کیوں، ساجن، چر لائیورے؟
 عشق لہاں نے بانگ دیوائی
 اٹھ دوڑن گل واجب آئی
 کر کر سجدے گھر دل آئی
 متھے "محراب" لکائیورے

اب کیوں، ساجن، چر لائیورے؟
 پریم نگر دے اٹے چالے
 خونی نین ہوتے خوش حالے
 آپے آپ پھسے دج جالے
 پھس پھس آپ کو ہائیورے
 اب کیوں، ساجن، چر لائیورے؟

(۱) ایہ بند نہیں ملدا
 (۲) موزن
 (۳) سنائی
 (۴) ایہہ گل اٹھی دینی آئی
 (۵) صدق
 (۶) فی منہ محراب - (الف: ص ۱۳۰-۱۳۱) ۴۵

۳

اب لگن لگی کیہ کر یئے؟
 نہ جی یکے، تے نہ مر یئے

تم سنو ہماری بنیاں
 موہے رات دنے نہیں چیناں
 بُن پئی بن چک نہ مر یئے
 اب لگن لگی کیہ کر یئے؟

اب لگن لگی کیہ کر یئے؟
 نہ جی یکے، تے نہ مر یئے

اہ لگن برہوں دی جاری

کوئی ہمری پیت نواری
 پن درشن کیسے تر یئے؟
 اب لگن لگی، کیہ کر یئے؟

اب گن گئی، کیہہ کرئیے؟
نہ جی یکے، تے نہ مرئیے

بُتھے پئی مصیبت بھاری

کوئی کروہ ساری کاری

ایہ اجسے "ڈکھ کیسے جریے؟

اب گن گئی، کیہہ کرئیے؟

اب گن گئی، کیہہ کرئیے؟

نہ جی یکے، تے نہ مرئیے



اب ہم گم ہوئے !
 پریم نگر کے شہر
 اپنے آپ نوں سو بدھ ریا ہو
 نہ صبر، ہاتھ نہ پیر
 خودی کھوئی، اپنا پہ چیتا
 تب ہوتی گل خیر
 نتھے پگڑے سے گھر تھیں
 کون کرے نزدیک؟
 بھٹا شوہ ہے دُوبیں جہانیں
 کوئی نہ وسدا غیر

اپنے سنگ رلائیں، پیارے، اپنے سنگ رلائیں
 پیسے نیوں لگایا سی تیں آپے چائیں چسائیں
 میں لایا اے کہ تُو دھ لایا، اپنی اوڑنبا ہیں
 راہ پواں، تاں دھاڑے بیسے جنگل مکھ بلائیں
 بھوکن پیتے تے چت پمتے، بھوکن کرن ادائیں
 یار تیرے جگا تر چڑھیا، کُنڈے مکھ بلائیں
 ہول دلی داتھر تھر کنڈا، بیڑا پار تنگم تیں
 کر لئی بندگی رب پستے دی، پون قبول دعائیں
 بُلتے شاد تے شاہاں دا کھڑا، گنگٹ کھول دکھائیں
 اپنے سنگ رلائیں، پیارے، اپنے سنگ رلائیں

اٹھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں
اک روز جہاڑوں جانا لے

جا قبر لے وچہ سمانا اے

تیرا گوشت کیڑیاں کھانا اے

کر چیتا مرگ دسار نہیں

اٹھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں

تیرا ساہنڑے آیا اے

کچھ چوٹی دا ج رنگیا اے

کیوں اپنا آپ دنجایا اے

اے غافل، تمیزوں سار نہیں

اٹھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں

توں ستیاں عمر دنجائی اے

توں چرے تندہ پائی اے

کیہ کریں؟ دا ج تیار نہیں

اٹھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں

اٹھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں
 توں جس دن جو بن متی نہیں
 توں نال سیاں دے رقی نہیں
 ہو غافل گلیں دتی سیں
 ایہ بھورا تینوں سارا نہیں

اٹھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں
 توں مڈھوں بہت کچھ نہیں
 نر لچیاں دی نر لچی نہیں
 توں کھا کھا کھانے رچی نہیں
 ہن تائیں تیرا بار نہیں

اٹھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں
 آج کل تیرا مکلا دا اے
 کیوں سستی کر کر دوا اے
 ان ڈٹھیاں نال ملا دا اے
 ایہ بھلے گرم بازار نہیں

اٹھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں

توں ایس جہانوں جائیں گی
 پھر قدم نہ ایتھے پائیں گی
 ایہ جو بن روپ و بنائیں گی
 تین رہناں وچ سٹائیں

اٹھ، جاگ، گھڑاڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں
 منزل تیری دور دُراڈی
 توں پوناں وچ جنگل وادی
 اُدکھا پیچن پیر پیادی
 وِسدی توں اسوار نہیں

اٹھ، جاگ، گھڑاڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں
 اک اِکلی تنہا چلیں
 جنگل بربری وچ رلیں
 لے لے توڑے ایتھوں گھلیں
 اوتھے لین ادھار نہیں

اٹھ، جاگ، گھڑاڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں

(۱)۔ ملداے

(پ: ص ۸، ک ۳)

(۲)۔ (پ: ص ۸-۹، ک ۳)

اودھ خالی اے سُنج حویلی
 توں وچ رہیں اک اکیلی
 اوتھے ہو رہی ہو نہ بسی
 ساتھ کسے دا بار نہیں

اٹھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں
 جڑے سن دیاں دے باجے
 نال جنھاں دے وجدے دیاے
 گئے ہو کے بے تختے تلبے
 کوئی دُنیا دا اعتبار نہیں

اٹھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں
 کتھے ہے سلطان سکندر
 موت نہ چھڈے پیر پیغمبر!
 سبے چھڈ چھڈ گئے اڈنبر
 کوئی ایتھے پائیدار نہیں

اٹھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں
 کتھے^(۱) یوسف ماہ کنفانی
 لئی زینما قیر جوانی
 کیتی موت نے اوڑک فانی
 فیرا وہ ہار سنگار نہیں

اُٹھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں

کتھے تخت سلیمان والا

دبج ہوا اڈا ہی بالا

ادہ بی قادر آپ سنبھالا

کوئی زندگی دا اعتبار نہیں

اُٹھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں

کتھے میر، ملک، سلطاناں

کوئی مار نہ بیٹھے ٹھاناں

شکر و اجنھاں شمار نہیں

اُٹھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں

پھٹلاں پھل چنبیلی لالا

سون سنبل سُر و نرالا

باد خزاں کیستنا بُرِ حال

زگس نت خمار نہیں

اُٹھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں

جو کچھ کریں، سو کچھ پائیں

نہیں تے اوڑک پچھو تائیں

سُنجی کونج دانگوں کُر لائیں

کھناں باہجہ اڈار نہیں

اُٹھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں

ڈیرا کریں اوہیں جا رہیں !

جتنے شیر، پنگ، بلائیں

خالی رہن محل سرائیں

پھرتوں ورثے دار نہیں

اُٹھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں

اسی عاجز و بیچارے کوٹ علم دے

اوسے آندے و بیچارے قلم دے

ہو کھے دے ناہیں کم دے

باہجوں کھے پار نہیں

اُٹھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں

بھٹا شود بن کوئی ناہیں

ایتھے اوتھے دوہیں سرائیں

سنبھل سنبھل قدم نکالیں

فیر آون روجی وار نہیں

اُٹھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں

۷

اُٹھ گئے گواہندوں یار
ربا، ہن کیہ کریتے؟
اُٹھ گئے، ہن رہندے نہیں

ہو یا ساتھ تیار
ربا، ہن کیہ کریتے؟
واہڈ کیجے بل بل اُٹھ دی

مچڑ کے برہوں نار
ربا، ہن کیہ کریتے؟
بھٹا شو د پیارے با بھوں

رہے ارار نہ پار
ربا، ہن کیہ کریتے؟

(۲) اُٹھ

(۱) ڈاڑھ

(۴) نہ رہے ارار نہ پار

(۳) نہ رہے ارار نہ پار

(۵) دی ترکیب، مطبعت اردن گئی اے (الف: ص ۱۰۳، ک ۸)

آہجن، گل نگ اساڈے، کیا جھیرا لایوئی؟
 ستیاں بیجیاں کچھ نہیں ڈٹھا، جاگدیاں شوہ پائیوئی
 آہجن، گل نگ اساڈے، کیا جھیرا لایوئی
 قہریا ڈی شمس بوے، اٹا کر لٹکا یوئی
 آہجن، گل نگ اساڈے، کیا جھیرا لایوئی
 (۱) عشق عشق جگ دج ہوئیاں، دے دلاں بٹھا یوئی
 آہجن، گل نگ اساڈے، کیا جھیرا لایوئی
 میں تیں کائی نہیں جدائی، پھر کیوں آپ چھپا یوئی
 آہجن، گل نگ اساڈے، کیا جھیرا لایوئی
 مجھیں آئیاں، ماہی نہ آیا، بھوک برہوں ڈولا یوئی
 آہجن، گل نگ اساڈے، کیا جھیرا لایوئی
 ایں عشق دے دیکھے کاسے یوسف کوہ پوایوئی

(۲) پایائی (۳) رافت بم ۱۱۳۱ ک ۱۴۰

(۱) سبھاں دپ بم ۵۹ ک ۶۱

(۴) رافت بم ۱۳۲ ک ۴۴

(۵) ۱۶۲، (۶) ۱۶۳، (۷) دپ بم ۵۹ ک ۶۱

آ، سجن، گل مگ اسا ڈے، کیسا جھپڑا لایوئی
 دہمک^(۹) زینا وچ مصرے گنگٹ کھول رُلا یوئی
 آ، سجن، گل مگ اسا ڈے، کیسا جھپڑا لایوئی
 دیت آئی مری بوسے تد کوہ طور ج لایوئی
 آ، سجن، گل مگ اسا ڈے، کیسا جھپڑا لایوئی
 کن تائی جھڑکاں والا آپے حکم سنا یوئی
 آ، سجن، گل مگ اسا ڈے، کیسا جھپڑا لایوئی
 عشق دیوانے کیتا فانی دل یتیم بنا یوئی
 آ، سجن، گل مگ اسا ڈے، کیسا جھپڑا لایوئی
 بُھاشوہ گھروسیا آکے شاہ عنایت پائیوئی
 آ، سجن، گل مگ اسا ڈے، کیسا جھپڑا لایوئی



(۹)، (۱۰)، (۱۱)، (۱۲)
 { دپ: ص ۵۹، ک ۶۱ }
 (۱۳)، بُھاشا شاہ داسرتے برقعہ شاہ عنایت پائیوئی

اک رانجھا مینوں لوڑی دا
 کُن نیکو نوں اگے دیاں گیاں
 نیوں نہ مگڑا پوری دا
 اک رانجھا مینوں لوڑی دا
 آپ چھڑ جاندا نال بھین دے
 سانوں کیوں بیلوں موڑی دا
 اک رانجھا مینوں لوڑی دا
 رانجھے جیہا مینوں ہو رہ نہ کوئی
 منتاں کر کر موڑی دا
 اک رانجھا مینوں لوڑی دا
 مان دایاں دے نین سلوئے
 سُوہا دوپٹہ گوری دا
 اک رانجھا مینوں لوڑی دا
 اَحدہ اَحدہ دِج فرق نہ بُلھیا
 اک رتی بھیت مردوڑی دا
 اک رانجھا مینوں لوڑی دا

۱۰

اک مُکتہ یار پڑھایا اے
 اک مُکتہ یار پڑھایا اے
 ع غ دی ہنکا صورت
 ہک مُکتے شور مچایا اے
 اک مُکتہ یار پڑھایا اے
 اک مُکتہ یار پڑھایا اے
 سستی دا ڈل لٹن کارن
 ہوت پُنوں بن آیا اے
 اک مُکتہ یار پڑھایا اے
 اک مُکتہ یار پڑھایا اے
 بُلتھا شوہ دی ذات نہ کائی
 میں شوہ عنایت پایا اے
 اک مُکتہ یار پڑھایا اے
 اک مُکتہ یار پڑھایا اے

۱۱

اک الف پڑھو چھٹکارا اے

اک الفوں دو تین چار ہوئے

پھر لکھ کر دھڑلہ ہوتے

پھر اوتھوں بابجہ شمار ہوئے

بک الف داکتہ نیارا اے

اک الف پڑھو چھٹکارا اے

کیوں پڑھنا میں گد کتاباں دی

مرچا نامیں پنڈ عذاباں دی

بُن ہو یا شکل جلا دیاں دی

اگے پنڈا مشکل بھارا اے

اک الف پڑھو چھٹکارا اے

(۱) بے شمار
(۲) چایا
(۳) ہویا

{ (الف میں ۲۰۵ اک ۷۸)

بن حافظ حفظ قرآن کریں
 پڑھ پڑھ کے صاف زبان کریں
 پھر نعمت و نوح دھیان کریں
 من پھر دا جیوں بلکارا اے
 اک الف پڑھو چھٹکارا اے
 نبھائی بوڑھ دا بویا سی
 اوہ برچھ وڈا جابھویا سی
 جد برچھ اوہ فانی ہو یا سی
 پھر رہ گیا بی اکارا اے
 اک الف پڑھو چھٹکارا اے



۱۲

اک نقطے وچ گل مکدی اے

پیمزنکتہ چھوڑ حساباں نوں
 کر دُور کفر دیاں باباں نوں
 لالہ ددزخ گور عذاباں نوں
 کر صاف دے میاں خراباں نوں
 گل ایسے گھر وچ ڈھکدی اے

اک نقطے وچ گل مکدی اے

انویں متنازعین گھسائی دا
 لماں پامحراب دکھائی دا
 پڑھ کلمہ نوک بھائی دا
 اول اندر سمجھ نہ لیسائی دا
 کہتی بات سچی بنی مکدی اے

اک نقطے وچ گل مکدی اے

کئی حاجی بن بن آئے جی
 گل نیلے جا مے پائے جی
 حج و حج نکلے کھائے جی
 بھلا ایہ گل کسوں بھائے جی
 کدی بات سچی بی مکدی اے
 اک بُکتے وچ گل مکدی اے

اک جنگل بحیرے جاندهے نی
 اک دانہ رُوزے کھاندهے نی
 بے سمجھ وجود تھکاندهے نی
 گھر بودن ہو کے ماندہے نی
 اینویں چلیاں وچ جند مکدی اے
 اک بُکتے وچ گل مکدی اے

پھڑ پھڑ شد عبد خدائی ہو
 وچ مستی بے پردا ہی ہو
 بے خواہش بے نوائی ہو
 وچ دل دے خوب سنائی ہو
 بُتہ بات سچی کدوں مکدی اے
 اک بُکتے وچ گل مکدی اے

اکھاں دج دل جانی پیارِیا

کئی چٹیک لائی اِی

میں تیرے دج دزانہ جُدا تئی

بھیس آئیاں رانجھا یار نہ آیا

پھوک برئیوں ڈوں لائی اِی

اکھاں دے دج دل جانی پیارِیا

میں نیڑے سینوں دُور کیوں دسنا میں

ساتھوں آپ چھپایا اِی

اکھاں دج دل جانی پیارِیا

دج مصر دے دانگ زُلیخا

گھنگٹ کھول رُ لایا اِی

اکھاں دج دل جانی پیارِیا

شوہ بٹمتے دے سر پر برقع

تیرے عشق نچایا اِی

اکھاں دج دل جانی پیارِیا

ساتھوں آپ چھپایا اِی

کئی چٹیک لائی اِی

کئی چٹیک لائی اِی

کئی چٹیک لائی اِی

کئی چٹیک لائی اِی

۱۴

اُٹے ہو زمانے آئے
 کاں گکڑنوں مارن گئے
 چڑیاں بُجے کھائے

اُٹے ہو زمانے آئے
 عراقیاں ٹوں پئی چابک پوندی
 گدوں خوف پواسے

اُٹے ہو زمانے آئے
 بلیٹھا حکم حضوروں آیا
 تس نوں کون ہٹائے

اُٹے ہو زمانے آئے



۱۵

اُلتی گنگا بہا یو سے سادھو تب ہر در سن پائے
 پریم کی پونی ہاتھ میں لیجو گنجھ مردڑی پڑنے نہ دیجو
 گیان کا تھکا دھیان کا چرخہ الٹا پھیر بھو۔ اے
 اُنے پاؤں پر کُنِب کرن چائے تب لڑکا کا بھید اُپائے
 دھنیر لٹیا بُن لچمن باقی تب انھد ناد بجائے
 ایہ گت گز کی پریوں پادے گز کا سیوک تبھی سداے
 امرت منڈل مول تب ایسی سے کے ہری ہر ہو جائے
 اُلتی گنگا بہا یو سے سادھو تب ہر در سن پائے



۱۶

اماں بابے دی بھیلیائی
 ادہ ہن کم اساڈے آئی

اماں بابا چوردوانہ دے پتر دی وڈیا تی
 دانے اتوں گت گبتی گھر گھر پئی لڑائی
 اساں قیسے تداہیں جالے جہاں کنک ادہناں گھائی
 کھائے خیراتے پھایے جہے الٹی دستک لائی
 بُھٹا طوطے مارباگاں تھیں کدے اتور ہن اُس جانی

اماں بابے دی بھیلیائی
 ادہ ہن کم اساڈے آئی



آمل یار سارے میری
میری جان دکھاں میں گھیری

اند خراب دچھوڑا ہوا خبر نہ پندی تیری
سُنجی بن وِج لئی سامیاں سُور پنگ^(۱) نہیں گھیری
مُلّاں قاضی سانوں راہ بتا دن دین بھرم دے پھیرے
ایتناں ٹھگ جکت دے جیا لا دن جال چو فرے
کرم شرعدے دھرم بتا دن سنگل پا دن پیریں
فات مذہب ایہ عشق نہ بچھا عشق شرع دا دیری
ندویں پار ملک سجن والو لمب^(۲) نہیں گھیری
سنگور بڑی پھڑی کھنڈتی میں کیوں لایا دیری
بھٹا شاہ شوہ تینوں مٹی دل نول دیہہ دیری
پتیم پاس تے ٹو نناں کس نول بھل گیوں سکر دوپہری

آمل یار سارے میری
میری جان دکھاں میں گھیری

(۱) سُور شنگ اپ ۱ ص ۸۴ ک ۱۱۰

(۲) لروپ اپ ۱ ص ۸۳ ک ۱۱۰

۱۸

اُو فقیر و میلے چلے عارف کاسُن وا جا رہے
 انحدُ بندُ سزہ و رنجی تیجے بھیکھ پیا جا رہے
 انحدوا جا سُر ب ملاپی نرویری سزنا جا رہے
 میسے با، بھول میلاد تر رُڑھ گیا نول دیا جا رہے
 کٹھن فقیری رستہ عاشق قائم کرومن با جا رہے
 بندہ رب بیبواک مگر کُکھ بھتا پڑا جہان برا جا رہے



۱۹

اُڈیورل دیونی ودھائی

میں برپایا رانجھا ماہی

اتج تاں روز مبارک چڑھیا

رانجھا ساڈے ویڑے دڑیا

ہتھ کھنڈی موہڈے کس دھریا

چاکاں دالی شکل بنائی

اُڈیورل دیونی ودھائی

میں برپایا رانجھا ماہی

مکٹ گواں دے وچ رُل دا

جنگل جواں دے وچ رُل دا

بے کوئی اٹھ دے ول بھل دا

اصل حقیقت خبر نہ کائی

آؤسیورل دیہونی ودصائی

میں برپایا رانجھا ماہی

ملکھے شاہ اک سودا کیستا

پیتا زھر پیالہ پیتا

نہ کچھ لاہاں ٹوٹا لیستا

درد دکھاں دی گٹھڑی چائی

آؤسیورل دیہونی ودصائی

میں برپایا رانجھا ماہی



ایس نیوڈ دی الٹی چال

ما برنیں جہ نیوڈ لگایا
دیکھ پیانیں کیمہ دکھلایا
رگ رگ اندر کرم چلایا
زورادر دی گل محال

ایس نیوڈ دی الٹی چال

ذکر یانیں جد پایا قمارا
جس دم وجیا عشق نقارا
دھریا سر تے تکتا آرا
کیستا ایڈ زوال

ایس نیوڈ دی الٹی چال

جدوں یکھیں پانی جھاتی
رمز عشق دی لاتی کاتی
جلوہ دتا اپنا ذاتی
تن خنجر کیستا لال

ایس نیوں دی اُلٹی چال

آپ اشارہ اکھ داکیتا

تاں مَدھوا منصور نیں پیتا

سُولی چڑھ کے درشن لیتا

ہر یا عشق کمال

ایس نیوں دی اُلٹی چال

سُلیمان نوں عشق جو آیا

مندرا ہتھووں چاگو آیا

تخت نہ پریاں دا پھر آیا

بھٹھ جھوٹے کے پیابے حال

ایس نیوں دی اُلٹی چال

بلتے شاہ بن چپ چنگیری

نہ کر ایتھے ایڈ دیری

گل نہ بن دی تیری میری

چھڈ دے سارے دہم خیال

ایس نیوں دی اُلٹی چال

ایا جگیا گیان پیتا

نام بند و نہ ترک منوری

نام عشق دی ہے منظور

عاشق نے ہر جیتا

ایا جگیا گیان پیتا

دیکھو ٹھکان شور مچایا

جمنساں منزل چا بنایا

مُورکھ جُتے رولا پایا

جس نوں عاشق طہر کیا

ایا جگیا گیان پیتا

بُلھا عاشق دی بات نیاری

پریم والیاں بڑی کراری

مُورکھ دی مت ایویں ماری

واک سخن چُپ کیستا

ایا جگیا گیان پیتا

ایہ اچرج سادھو کون کماوے
چھن چھن روپ کتے بن آوے

مکہ لٹکا سہیلو کے بھیت دیو کو ایک بتاوے
جب جگرگی تم وصل کر دے بانگ کے بھانویں نادو جاوے
بھگتی بھگت تار و ناہیں بھگت سوئی جڑا من بھاوے
ہر پرگٹ پرگٹ ہی دیکھو کیا پنڈت پھر بید سناوے
دھیان دھروایہ کافر ناپیں کیا ہندو کیا ترک کماوے
جب دیکھوں تب ادھی ادھی بلھا شہرہ ہر رنگ سماوے

ایہ اچرج سادھو کون کماوے
چھن چھن روپ کتے بن آوے



ایہ دُکھ جا کھوں کس آگے
رُہم رُہم گھٹا ہریم کے لاگے

سکت سکت ہو رین دہانی
ہمے پسائیں پیڑ نہ جانی
کیا جانوں پسایا من بھانی
بلکت بلکت رین دہاسی
ہاسے دی گل پے گئی پھاسی
اک مرزاں دوجا جگدی صانسی
کرت پھرت نت ہو ہی دے موہی
کون کرے موہے سے دل جوتی
شام : میں دیتی ہوئی دھرتی

دُکھ جگ کے موہے پوچھن آئے
 جن کے پیار دیں سُدھائے
 ناں پیا آئے ناں پیا آئے
 ایہ دُکھ جا کموں کس جائے
 بلیٹھا شاہ گھر آ پیار یا
 اک گھڑی کو کرن گزاریا
 تن من دھن جیسا تیں پر داریا
 ایہ دُکھ جا کموں کس آگے
 رُم رُم گھاہ پریم کے لاگے



ایس من میں آیو رے
 دکھ سکھ سب دنیا یو رے
 ہار سنگار کو اگ لگا دن
 تن پر ڈھنڈ چا یو رے
 سن کے گیاں کیاں ایسا باتاں
 نام نشان تمہی ان گھاتاں
 کوئل وانگ میں کوکال راتاں
 تیں بے بھی ترس نہ آیو رے
 گل مرگانی سیس کھیریا
 درشن کی بھیکھ منگن چڑھیا
 جوگن نام بھوت دھریا
 انگ بھوت رما یو رے

عشق ٹلاں میں بانگ سنائی
 ایہ گل سُننی واجب آئی
 کر کر صدق بجدے دل دعائی
 منہ محراب نکا یورے
 پریم نگر والے اُلٹے چالے
 نہیں مرقی بھر خوشیاں نالے
 اُن پھسی آپے وچ جالے
 بس بس آپ کو ہا یورے
 بٹھا شوہ سنگ پیت لگائی
 جی جائے دی دتی سائی
 مرشد^۲ شاہ عنایت سائیں
 جس دل، برما یورے
 ایسی من میں آیورے
 دکھ سکھ سب دنجا یورے
 ہار سنگار کو اک لگا دن
 تن پر ڈھب نڈمچا یورے

(۱) آپ
 (۲) جامہ
 (۳) میرا

ردیف ب

۲۵

بس کر جی ہُن بس کر جی
اک بات اساں نال ہس کر جی

تسی دل میرے ویتج و سدے ہو^(۱)
اینویں^(۲) ساتھوں دُور کیوں ندے ہو^(۳)
نا^(۴) لے گھت جادو دل کھتدے ہو
ہُن کتول جا^(۵) سونس کر^(۶) جی

بس کر جی ہُن بس کر جی
اک بات اساں نال ہس کر جی

(۲) تہ

(۱) سی

(۳) تہ دوس

(۳) و سدے

(۶) نکھتدے

(۵) جائیو

{ (الف: ہس ۱۲۸، ک ۴۲) ، (پ: ہس ۰۳۹، ک ۳۴)

تسی مویاں نوں مار نہ مکدے^(۱) سے سی^(۲)
 کھڈو^(۳) دا نگ کھونڈی نت گڈے سی
 گل کر دیاں دا گل گھٹ دے سی
 ہن تیر لگاؤ کس کر جی

بس کر جی ہن بس کر جی

اک بات اساں نال بس کر جی

تسی چھپ دے ہوا ساں پکڑے ہو
 اساں نال زلف^(۴) دے جکڑے ہو
 تسی^(۵) بے چھین نوں تکرے ہو
 ہن جان نہ ملد انس کر جی

بس کر جی ہن بس کر جی

اک بات اساں نال بس کر جی

{ الف بس ۲۹، ک ۴۲

(۱) کھنڈوا

{ پ بس ۲۹، ک ۴۲

(۲) اے

{ الف بس ۱۲۸، ک ۴۲

(۳) نت پنیداں

(۴) تاں

{ پ بس ۲۹، ک ۴۲

(۵) پیجر

(۶) اے

(۷) کتول

بَلِّغَا شَوْهَ مِی تِی رِی بَر دِی ہاں^(۱)
 تِی رِی کھ دِکھن نوں مردی ہاں^(۲)
 نِت^(۳) سو سو منتاں کر دی ہاں^(۴)
 ہن^(۵) بیٹھ پنجر دتج دھس کر جی

ہن بس کر جی بس کر جی
 اک بات اسال نال ہس کر جی

(۱) ایس

(۲) تیرے

(۳) ہاں

(۴) بڑے (الف: ص ۱۳۸، ک ۴۲)

(۵) تیرے

(۶) مرے

(۷) نِت نِت

(۸) بندی دانگن (پ: ص ۳۹، ک ۳۳)

(۹) ہاں (الف: ص ۱۳۸، ک ۴۲)

(۱۰) کیا تیر چلاؤ کس کر جی (پ: ص ۳۹، ک ۳۴)

بُلٹھا کیہ جانیں ذات عشق دی کون
نہ سوہاں نہ کم بخیر سے و بنے جاگن سون

رہ بنے نوں میں گایاں ویواں من و بچ کراں دعائیں
میں نے رانجھا اکو کوئی لوکاں نوں از مائیں
جس پیسے و بچ بیلی دے اُس دیاں لواں بلاییں
بُلٹھا شوہ نوں پاسے چھڈ کے جنگل ول نہ جائیں

بُلٹھا کیہ جانیں ذات عشق دی کون
نہ سوہاں نہ کم بخیر سے و بنے جاگن سون

(الف: ص ۶-۱۰، ک ۲۴)

(۱) سوہناں

(۲) تے

(۳) اکیر سے

(۴) آہے کافی نہیں ملدی دپ: جگ ۱

۲۷

بُٹھا کیہ جاناں میں کون

نہ میں مومن وچ مستیاں
نہ میں وچ کفر دیاں ریتاں
نہ میں پاکاں وچ پلیستاں
نہ میں موسیٰ نہ فرعون

بُٹھا کیہ جاناں میں کون

نہ میں اندر بید کتاباں
نہ وچ بھنگاں نہ شراباں
نہ وچ رنداں مست خراباں
نہ وچ جاگن نہ وچ سون

بُٹھا کیہ جاناں میں کون

نہ وچ شادی نہ غمناسکی
نہ میں وچ پییتی پاکی
نہ میں آبی نہ میں خاکی
نہ میں آتش نہ میں پون

بُلٹھا کیہ جاناں میں کون

نہ میں عربی نہ لاہوری
نہ میں ہندی شہر نگوری
نہ ہندو نہ ترک پشتوری
نہ میں رہیں راج ندون

بُلٹھا کیہ جاناں میں کون

نہ میں بھیت مذہب داپایا
نہ میں آدم خواجایا
نہ میں اپنا نام دھرایا
نہ وچ بیٹھن نہ وچ بھون

بُلٹھا کیہ جاناں میں کون

اول آخر آپ نوں جاناں
نہ کوئی دوجا ہور پچھاناں
میتھوں ہور نہ کوئی سیاناں
بُلٹھا شہ کھڑا ہے کون

بُلٹھا کیہ جاناں میں کون

ہنسی کا بن اچرج بجائی

ہنسی والیا چاکا رانجھا

تیرا سُر ہے سب نال سا بھا

تیریاں مویاں ساڈا مانجھا

ساڈی سُر تیں آپ ملائی

ہنسی کا بن اچرج بجائی

ہنسی والیا کا بن کما دیں

سب مانیک انپ منا دیں

اکھیاں دے دتج نظر نہ آ دیں

کیسی بکھڑی کیس رچائی

(۱) ہنسی اچرج

(الف: ص ۱۸۵، ک ۶۷)

(۲) تن

(پ: ص ۷۱، ک ۸۶)

بنی کا بن اچرج بجائی

بنی ب کوئی مئے سناوے
ارتھ اس کا کوئی ورلا پاوے
جو کوئی انھد کی سُر پاوے
سو اس بنی کا سودا تئی

بنی کا بن اچرج بجائی

سُناں بنی دیاں کھنگو راں
کوکاں تن من دانگوں مو راں
ڈٹھیاں اس دیاں توڑاں جڑاں
اک مُردی سب کلا اٹھائی

بنی کا بن اچرج بجائی

اس بنی دا لماں بیکھا
جس نہیں ڈھونڈا قس نہیں دیکھا
سادھی اس بنی دی دیکھا
ایس دجوروں صفت اٹھائی

بنی کا بن اچرج بجائی

اس بنی مئے پنج ست تارے
آپ اپنی مُر بھروے سارے
اک مُر سب مئے دچ دم مارے
ساڈی اس نہیں ہوش بھدائی

بنی کا بن اچرج بجائی
 بلبھانچ پئے — سحرار
 ببے آن کھدے یار
 رکھیں کلمے نال بیوپار
 تیری حضرت بھرے گواہی
 بنی کا بن اچرج بجائی



بوڑھیں دے طیباً میندھی خبر گئی
 تیرے عشق نچایا کر تھیا تھیا
 عشق ڈیرا میرے اندر کیستا
 بھر کے نہ ہر پیالہ میں پیتا
 مجھ دے آنویں دے طیباً نہیں تے میں گر گیا
 تیرے عشق نچایا کر تھیا تھیا
 چھپ گیا سورج باہر رہ گیا گالی
 ہوداں میں صدقے مڑے دیں دکھالی
 میں بھٹ گئی تیرے نال نہ گئی
 تیرے عشق نچایا کر تھیا تھیا
 تیرے عشق دی سار دے میں نہ جاناں
 ابہر سر آیا اے میرا بیٹھ و داناں

پ: ص ۳۶، ک ۱۹

۱۱، پہلا مصرعہ کوئی نہیں

د: ۳، رہتا

۱۲، میں۔ کوئی نہیں

۱۰، الف: ص ۱۳۴، ک ۵۲

۱۳، جدا ہے۔

سٹ پی عشق دی تاں کوکاں دیسا
 تیرے عشق پنچیا کر تھیا تھیا
 ایس عشق دے کو لوں سانوں ہنک نہ مائے
 لاہو جانڈے بیڑے موڑ کون ہٹائے
 میری عقل بھلی نال موہانیاں دے گئی
 تیرے عشق پنچیا کر تھیا تھیا
 ایس عشق دی جھنگی وچ مور بولیندا
 سانوں کبہ تے قبلہ پیار یا رد سیندا
 سانوں گھائل کر کے پھر خبر نہ لیا
 تیرے عشق پنچیا کر تھیا تھیا
 بٹھا شاہ عنایت دے بہ بوہے
 جس پہنائے سانوں سائے سوہے
 جال میں ماری اٹاری مل پیادیا
 تیرے عشق پنچیا کر تھیا تھیا

- (۱) ایہ بند نہیں ملدا (۲) ایہ بند نہیں ملدا
- (۳) بٹھا شوہ اندانی میوں آپ عنایت ہوئی
- (۴) جس میوں پہنائے فی کوئی ر لوسوئی
- (۵) جال میں لاہی آنری فی میوں جیادیا
- (الف: ص ۱۳۴، ک ۵۲)

۲۰

مہر داس کیہ آشنائی دا
 ڈرگدا بے پرواہی دا
 ابراہیم خچاویج پائیو
 سلیمان نوں بھٹھ جھکائیو
 یونس مچھی توں نکلایو
 پھڑیوسف مہر دکائی دا

مہر داس کیہ آشنائی دا
 ڈرگدا بے پرواہی دا
 زکریا سرگھوتر چلایو
 صابر دے تن کیڑے پائیو
 صنعاں گل زنار پوائیو
 کتے اُلٹا پوش لبائی دا

بھردا سا کیہ آشنائی دا

ڈرگدا بے پروا ہی دا

پینہ برتے فور اُپا یو

نام امام حسین دھرا یو

جھولا جب سرائیل جھلا یو

بھر پیا سا گھاٹائی دا

بھردا سا کیہ آشنائی دا

ڈرگدا بے پروائی دا

باز کریا رُکھ چھپیا

چھینا اُس دا بُرا منیا

آرا سرتے چاؤ گایا

سینس رُکھ چرائی دا

بھردا سا کیہ آشنائی دا

ڈرگدا بے پروا ہی دا

یجی اُس دایا رکھیا

نال اُوسے دے نیوں لگایا

لاہ شرع دا اُن بتلایا

سرا سدا تھال کٹائی دا

بھردا سا کیہ آشنائی دا

ڈرگدا بے پروا ہی دا

بُلتھا شوہ ہُن صبح بٹھاتے ہیں
 ہر صورت نال پچھتے ہیں
 کتے آتے ہیں کتے جاتے ہیں
 ہُن میتھوں بھل ۽ جانی دا
 بھروا سا کیہ آشنائی دا
 ڈر گدا بے پروا ہی دا



بھیناں میں کت دی کت دی بیٹی
 پڑی تپکھے پکھوڑے رہ گئی ہتھ دوج رہ گئی جٹی
 اگے چرھ تپکھے پیڑا میرے ہتھوں تند تڑٹی
 بھیناں میں کت دی کت دی بیٹی
 داج جواہر اسان کیہ کرناں جس پریم کٹواتی مُٹھتی
 اوہو چور میرا پگڑ منگاؤ جس میری جند کٹھتی
 بھیناں میں کت دی کت دی بیٹی
 بھلا ہو یا میرا چرھ نہا میری جند غذاؤں جھٹی
 بھٹا شوہ نہیں ناچ نہائے اوتھے دھم پی کر گئی
 بھیناں میں کت دی کت دی بیٹی

(۱) میاں (۲) مُٹھتی دالت : ص ۲۴۹ ک ۹۹

(۳) ہتھ میریوں سے درھیاں دوج لابی کانگ مریندا جھٹی : دپ : ص ۲۰ ک ۱۱

(۴) مصرعہ نہیں ملدا : دپ : ص ۲۰ ک ۱۰

(۵) میرا اوہو چور پگڑ لیاؤ (۶) کر گئی دالت : ص ۲۴۹ ک ۹۹

(۷) رل سیال پائی گیاں میں دھلی دوگر پھٹی : دپ : ص ۳۰ ک ۱۱

(۸) بوند بھوندا میرا اوراؤ گاجب اوجھی تندٹی ماش بکرا عشق قصائی میں میں کر دی کٹھتی

بھانویں جان نہ جان دے دیڑے آڈر میرے
 میں تیرے قربان دے دیڑے آڈر میرے
 تیرے جیہا مینوں ہو رہ کوئی
 ڈھونڈاں جنگل بیلا روہی
 ڈھونڈاں تاسا راجاں دے دیڑے آڈر میرے
 میں تیرے قربان دے دیڑے آڈر میرے
 لوکاں دے بھانیں چاک میں دا
 رانجھاناں لوکاں وچ کیسندا
 ساڈا تاں دین ایمان دے دیڑے آڈر میرے
 میں تیرے قربان دے دیڑے آڈر میرے
 مپے چھوڑ گئی رڑ تیرے
 شاہ عنایت سائیں میرے
 لایاں دیاں لچ پال دے دیڑے آڈر میرے
 میں تیرے قربان دے دیڑے آڈر میرے

۳۳

بے حد رمزاں دُست دانی
ڈھولن ماہی

میم دے اوہلے دُست دانی
ڈھولن ماہی

اولیاء منصور کماوے

رمزانا الحق آپ بتا دے

آپے آپ نوں سولی چڑھا دے

تے کول کھلوکے بس دانی

ڈھولن ماہی

بے حد رمزاں دُست دانی

ڈھولن ماہی

میم دے اوہلے دُست دانی

ڈھولن ماہی

ردیف پ

۳۴

پانی بھر بھر گئیاں بستے آپو دار اپنی وار اپنی وار
 اک بھرائیاں اک بھر چلیاں اک کھیاں بانہ پیسار
 ہار حمیساں پیماں گل وچ
 بابیں پھنکے چوڑا
 کنیں بک بک مچھریاے
 سب اڈنبرا کوڑا
 اگے تھوہ نے جہات نہ پائی اینویں گیا سنگار !
 پانی بھر بھر گئیاں بستے آپو دار اپنی وار !

ہتھیں مندی پیریں مندی
 سر تے دھڑی گنڈائی
 تیل پھیل پاناں دا بیڑا
 وندیں مسی لائی
 کوئی جو سد پیو نہیں ڈا ہڈی دسریا گھر بار
 پانی بھر بھر گئیاں سبے آپو اپنی وار
 بُھٹا شوہ دے پندھ پویں بے
 تہاں توں راہ پچھانیں
 پوں ستاراں پاسیوں نگدا
 واپیا ترے کانیں
 گنگی ڈوری کھلی ہوتی جان دی بازی ہار
 پانی بھر بھر گئیاں سبے آپو اپنی وار



پتیاں بکتوں گی میں شام نوں پیاسیوں نظر نہ آوے
 انگن بنا ڈراؤنا ناکت بدہ رین وہا وے
 کاغذ کروں مکھ واسنے نین آنسو لاؤں
 برہوں جاری ہوں جری دل پھوک جلاؤں
 پابند تے پنڈت جگت کے پچھ رہیاں سارے
 بید پو تھی کیا دوس بے اسے بھاگ ہمارے
 نیند گئی کتے دیس نوں اوہ بھی دیران ہمارے
 مت سُنے میں آٹے اوہ نیندن کھڑی
 روروجیولاوندیاں غم کرنی آں دوناں
 نینوں نیرناں چلے کسے کیا کیستا ٹوناں
 پیڑ پرائی جس رہی دُکھ مرم رَم جاگے
 بے دردی باہیں ٹوہ کے مڑ پا چھے بھاگے

- | | | |
|---|-----------------------|------------------------|
| | (۴) دم داس | (۱) آڈ |
| { | (۵) بند کوئی نہیں جدا | (۲) پنڈت پابندے |
| | (۶) بند کوئی نہیں جدا | (۳) بند کوئی نہیں ملدا |
- دپ: بس ۹۳ ک ۱۲۹

بھایا دے جوتشیا اک بات سچی بھی کہیو^(۱)
 جو میں مہنی کرم دی تھی پُچکے ہو رہیو
 اُٹ بنیری کو ٹھڑی دُوجا دیوانہ باقی
 بانوں پھڑکے پے پے کوئی سنگ نہ ساتھی
 بھج^(۲) سکاں نہ بھج جاں بیچ عشق فقیری
 دولڑی تلڑی چولڑی گل پریم زنجیری
 پاپی^(۳) دونوں گم ہوئے سر لاگی جانی
 گئے عنایت قادری میں پھر کٹھن کہانی
 اک فقراندی گودڑی گئے پریم دے دھلگے
 سُکھا ہوئے پی سنوی کوئی دُکھیا جاگے
 دست پھلاندی ٹوکر می کوئی لیو پیاری
 در در ہو کا دے رہیاں سب چٹن ہاری
 پریم نگر چل دیتے جتھے کُنت ہمارا
 بکھتا شود توں منگ نی ہاں بے دے نظارا
 پتیاں نکھوں گی میں شام توں پیامینوں نظر نہ آدے
 آنکھن بنا ڈر آدناں کت بدہ رین دہارے

(۱) کہیو (۲) بند کوئی نہیں ملدا۔

{ (الف: ص ۲۴-ک ۳۷)

(۳) بند کوئی نہیں ملدا۔ (۴) د د د د

اپ: ص ۹۳-ک ۱۲۹

(۵) د د د د (۶) د د د د

(۷) من مولیٰ مَن پُچھئے بُکھ شود کا دوارا پریم نگوں آپنئے کہانوں کنت ستارا
 اپ: ص ۹۳-ک ۱۲۹

پردہ کس توں راکھی دا
کیوں اوبھے بہ بہ جھاکھی دا

پہلوں آپے ساجن سبھے دا
بُن دسنا میں سبق نابھے دا
بُن آیا آپ نظارے نوں
دنج یسلی بن بن جھاکھی دا

پردہ کس توں راکھی دا
کیوں اوبھے بہ بہ جھاکھی دا

شاؤنٹس دی کھل لٹاؤ
منصور نوں چا سولی دواؤ
زکریئے سرکلو تر دھراؤ
کیہ لیکھ ریا باقی دا

پردہ کس توں راکھی دا
کیوں اوبھے بہ بہ جھاکھی دا

کن کیا نیکون کیا
بے چوئی دا چُون بنایا
خاطر تیری جگت بنایا
سر پر چنتر لولا کی دا

پردہ کس توں راکھی دا

کیوں اوہلے بہ بہ جھاکي دا

بُن ساڈے وَل دھایا اے

نہ رہیندا چھپا چھپایا اے

کتے بُلقا نام دھرایا اے

دوچ اوہلا رکھیتا خاکی دا

پردہ کس توں راکھی دا

کیوں اوہلے بہ بہ جھاکي دا



۲۷

پڑتا یوں عاشق کیڑے

نیوں لگا مت گئی گواتی
نَحْنُ اقرب ذات پہچاتی
سائیں بھی شاہ رگ توں نیڑے

پڑتا یوں عاشق کیڑے

بیرے ہو مڑ راں بھاہوئی
ایہ گل ور لا جانے کوئی
چک پئے سب بھگڑے جھیرے

پڑتا یوں عاشق کیڑے

ے براتاں راتیں جاگن
فُرنی دے برس لاگن
اد ہو دیکھ اساڈے جھیرے

و، پڑتالی لا	د، کون	{ دپ بس ۴۴ ک ۴۳
د، اتناں	د، جانے تا	
د، جاگے	د، لاگے د، دیرے	

پڑتا لیو بن عاشق کیڑے

۱۵۱ الحق آپ کیا لہکا

منصور نہ دینا آپے ہوکا

لہاں بن بن آون نیڑے

پڑتا لیو بن عاشق کیڑے

بہشت دشریت تانی ہے

حقیقت پر بھی راضی ہے

سائیں گھر گھر نیاؤں نیڑے

پڑتا لیو بن عاشق کیڑے



(۱) پیڑے
(۲) شریعتے
(۳) تے
(۴) اودتے

اپ: ص ۲۴، اک ۴۳

پیاریاں نوں مٹھڑا نہ لگ داشور بُن میں تے راضی رہناں
 پیاریاں نوں مٹھڑا نہ لگ داشور
 میں گھر کھلاش گوفہ ہور
 دیکھیاں باغ بہاراں ہور
 بُن مینوں کچھ نہ کہناں
 پیاریاں نوں مٹھڑا نہ لگ داشور بُن میں تے راضی رہناں
 بُن میں موتی فی میریتے ماں
 پونی میری لے گیاں کاں
 ڈوڈو کر دی مگرے جاں
 پونی دے دتیں ساتیں دے ناں
 پیاریاں نوں مٹھڑا نہ لگ داشور بُن میں تے راضی رہناں
 بکھا ساتیں دے نال پیار
 مر عنایت کرے ہزار
 ایہو قول تے ایہو قرار
 دلہر دے وچ رہناں
 پیاریاں نوں مٹھڑا نہ لگ داشور بُن میں تے راضی رہناں

۳۹

پیا پیا کرتے ہمیں پیا ہوئے اب پیا کس نوں کیئے
 بحرِ وصل ہم دونوں چھوڑے اب کس کے ہو ہیئے
 پیا پیا کرتے ہمیں پیا ہوئے اب پیا کس کو کیئے
 جنوں لال دیوانے دانگوں اب یللی ہو رہیئے
 پیا پیا کرتے ہمیں پیا ہوئے اب پیا کس کو کیئے
 بُلقا شاہ گھر میرے آتے اب کیوں طعنے سیئے
 پیا پیا کرتے ہمیں پیا ہوئے اب پیا کس کو کیئے



(۱۰۲) { (پ: ص: ۹، ک: ۱۰۲)

(۱۰۳) { (پ: ص: ۹، ک: ۱۰۲)

(۱۰۴) { (پ: ص: ۹، ک: ۱۰۲)

۴۰

پیارے بن مصلحت اُٹھ جاناں
 توں کدیں تے ہو سیاناں
 کر کے چادر چار دھاڑے
 تھیں انت نماں
 ظلم کریں تے لوک ستاویں
 چھڑ دے ظلم ستاناں

پیارے بن مصلحت اُٹھ جاناں
 توں کدیں تے ہو سیاناں
 جس جس وابی مان کریں توں
 سو بی ساتھ نہ جاناں
 شہر خمدشاں دتخ ہمیشہ
 جس وچ جگ سماناں

پیارے بن مصلحت اُٹھ جاناں
 توں کدیں تے ہو سیاناں

مچھر بھر پور ننگھاوے ڈا ہڈا
 ملک الموت مُسا ناں
 ایتھے بین تننتے سب
 میں ادگن ہار مُسا ناں

پیارے بن مصلحت اُمٹھ جاناں
 توں کدیں تے ہو سیا ناں
 بُلتھا دشمن نال برے وِچ
 ہے دشمن بل ڈھاناں
 محبوب ربانی کرے رسائی
 خوف بائے ملکا ناں

پیارے بن مصلحت اُمٹھ جاناں
 توں کدیں تے ہو سیا ناں



۴۱

پیارِیا سنبھل کے نیوں لاپکھٹوں پکھتا دیں گا
 جاندا جانا آویں پھیر
 اوتھے بے پرواہی ڈھیر
 اوتھے ڈھیل کھلونے شیر
 توں بھی پھدیا جا دیں گا
 پیارِیا سنبھل کے نیوں لاپکھٹوں پکھتا دیں گا
 کھوٹا دتج یوسف پائیوئیں
 پھڑ دتج بازار دکائیوئیں
 اکائی مل پورا یوئیں
 توں کوڑی مل پوائیں گا

(۱) وپیر

(۲) بندنیں ملدا

(۳) بندنیں ملدا

دپ: حص ۳۳، ک ۲۹

(۴) ڈبل

(۵) دتج پھنڈل والے (۶) یوسف - پیدل ہے

(۷) پھر

(۸) دکاویں

دالف: حص ۱۱۳، ک ۲۹

پیار یا سنبھل کے نیوں لا بچھوں پھتاویں گا
 نیوں لا دینچ زلیخا لے
 اوتھے عاشق تڑپن پے
 مجنوں کروا ہے ہے ہے
 توں اوتھوں کیہ لیا دیں گا
 پیار یا سنبھل کے نیوں لا بچھوں پھتاویں گا
 اوتھے اکناں پوست لہاتی دے
 اک آریاں نال چہرائی دے
 اک سولی گکڑ چہڑھائی دے
 اوتھے توں بھی سیس کٹا دیں گا
 پیار یا سنبھل کے نیوں لا بچھوں پھتاویں گا
 گھر کلالاں دا تیرے پاسے
 اوتھے آدن مست پیاسے
 مہر بھر بیون پیالے کاسے
 توں بھی جی پلچا دیں گا

(۳) ہے

۱۱، مشتے

(۴) کلالاں پہ پٹان ہے

۱۲، اوتھے

(الف: ص ۱۱۳، ک ۲۹)

(۵) جیا دالف: ص ۱۱۳، ک ۲۹

(۶) خا سے دپ: ص ۳۴، ک ۲۶

پیاریا سنبھل کے نیوں لا پچھتوں پچھتا دیں گا
 دل برہن گیوں گت ہو
 بھٹکے کیہ جاناں کیہ ہو
 مستان دے نہ کول کھلو
 توں بھی مست سدا دیں گا
 پیاریا سنبھل کے نیوں لا پچھتوں پچھتا دیں گا
 بُھٹیا غیر شرع نہ ہو
 سکھ دی نیندر بھر کے ہو
 مومنوں نہ انا الحق گو
 چڑھ سولی ڈھوئے گا دیں گا
 پیاریا سنبھل کے نیوں لا پچھتوں پچھتا دیں گا



(۱) پاس
 (۲) توں گر
 (۳) ڈھولا

{ (الف: ص ۱۱۳، ک ۲۹)

۴۲

تاہنگ ماہی دی جلیاں

نت کانگ اڈاواں کھیاں

کوڈی دمڑی پلے نہ کائی

پاروہنجن نوں میں سدھرائی

نال ملاھاں دے نہیں آشنائی

جھیڑاں کراں و لیاں

تاہنگ ماہی دی جلیاں

نت کانگ اڈاواں کھیاں

نہیں چندل دے شور کنارے

گھمن گھروچ مٹھاٹھاں ماے

ڈب ڈب مومتے تارو بھائے

بے شور کراں تاں جھیاں

تاہنگ ماہی دی جلیاں

نت کانگ اڈاواں کھیاں

نہیں چندل دے ڈوبنے کے پاس
تار و غوطے کھاندے آہے
ماہی مُنڈے پار سدھائے
میں کیوں رہیاں کہیاں

تاہنگ ماہی دی جلیاں
نت کانگ اڈاواں کھیاں

نہیں چندل دیاں تار و پھاٹاں
کھلی اڈیکاں ماہی دیاں داتاں
عشق ماہی دے لائیاں پاتاں

تاہنگ ماہی دی جلیاں
نت کانگ اڈاواں کھیاں

پار جھنڈاں جنگل بیٹے
ادتھے خونی شیر بگھیٹے
جھب رب مینوں ماہی دے
میں ایس فکروں جگیاں

تاہنگ ماہی دی جلیاں
نت کانگ اڈاواں کھیاں

داہر کی تافہ نہیں ملدا۔

ادھی رات لٹکدے تارے
 اک لٹکے اک لٹکن ہارے
 میں اٹھ آئی ندی کنارے
 ہُن پار لٹکن نوں کھیاں

تاہنگ ماہی دی جلیاں
 نت کانگ اڈاواں کھیاں

میں من تارو سار کیہ جاناں
 ونجھ چپ نہ تلوہ پورا ناں
 گھن گھیر نہ ٹانگ لکاناں
 رو رو مچھاٹاں تلیاں

تاہنگ ماہی دی جلیاں
 نت کانگ اڈاواں کھیاں

بھٹا شوہ گھر میرے آدے
 بار سنگار میرے من بھاوے
 منہ مٹ متھے تلمک لگاوے
 جے دیکھے تاہیں بھلیاں

تاہنگ ماہی دی جلیاں
 نت کانگ اڈاواں کھیاں

۴۳

تسّی آؤ ملو میری پیاری
 میرے ڈرنے دی ہوتی تیری
 سجھے رل کے ٹورن آئیاں
 مایاں پھوپھیاں چاچیاں تائیاں
 سجھے روندیاں زار و زاری
 میرے ڈرنے دی ہوتی تیری
 سجھے آکھن ایہ گل جانیں
 رہویں توں ہر دم ہونمانیں

(۱) دج نہیں ملدا

(۲) سب

(۳) دج نہیں ملدا (پ: ص ۶۴، ک ۶۸)

(۴) سب

(۵) رہویں ہر دم ہونمانی

(الف: ص ۵، ک ۷)

تاہیں لگیں گی اوتھے پیاری
 میرے ٹرنے دی ہوئی تیاری
 سبھے ڈر گھراں نوں مڑیاں
 میں ہوا اک اکڑی مڑیاں
 ہو ڈاروں میں گونج نیاری
 میرے ٹرنے دی ہوئی تیاری
 بلجھا شوہ میرے گھر آدے
 میں کچی نوں لے گل لا دے
 اکو شوہ دی "اے" بات نیاری
 میرے ٹرنے دی ہوئی تیاری



-
- (۱) گیں
 (۲) اک اکڑی
 (۳) تیاری
 (۴) اوسی
 (۵) لاوسی
 (۶) دونوں وچ غائب اے
 (پ: الف: ص ۶۲، ک ۶۸۔ ص ۵، ک ۱۰)
 (پ: الف: ص ۶۲، ک ۶۸۔ ص ۵، ک ۱۰)

۴۴

تسی کرو اسٹاڈی کاری
کسی ہو گئی دیدن بھاری

اوہ گھر میرے رنج آیا
اسٹاڈی آمیزن بھرایا
پچھو جا دو ہے کہ سایا
اسٹاڈی توں حقیقت ساری

تسی کرو اسٹاڈی کاری
کسی ہو گئی دیدن بھاری

اوہ بھول میرے رنج دس دا
بیٹھا مال اسٹاڈی سس دا
پچھاں باتاں تے اٹھنس دا
بے بازاراں ونگ اڈاری

(۲) میری کرو سویرے (پ: ص ۴۴، ک ۴۲)

۱۱، ایہ دالف: ص ۱۰۷، ک ۲۶

(۴) اس نے (۵) استو

۱۲، ایہ دالف: ص ۱۰۷، ک ۲۶

۱۳، ایہ دالف: ص ۱۰۷، ک ۲۶

۱۴، تال (۸) لینڈ دالف: ص ۱۰۷، ک ۲۶

۱۵، ایہ بندنیں جلا

تسی کرداساڈی کاری
کمی ہو گئی دیدن بھاری

میں شہ^(۱) دریا واں پٹیاں
مٹھاٹھاں لہراں دے مُنہ گئیاں^(۲)
پھڑکے گھمن گھیر بھوئی^(۳)اں
پُر^(۴) برکھارین اندھاری

تسی کرداساڈی کاری .
کمی ہو گئی دیدن بھاری

تیاں ایڈ چنچر چائے^(۵)
تارے کھاریاں بیٹھ چپائے
مُنج دیاں رسیاں^(۶) ناگک بنائے
ابناں^(۷) سحراں توں بھاری

تسی کرداساڈی کاری
کمی ہو گئی دیدن بھاری

(۱) بن میں

(۲) لیاں

(۳) پگڑ

(۴) پُر

(۵) اُبر

(۶) دے تو کیے

(۷) خنجر دہا کھاری

(۸) دی

(۹) رسی

(۱۰) ابناں

(الف: ص ۷۷ اک ۳۶)

ایہ جو مُر لی کا بن و جاتی
 دل میرے نوں چوٹ لگاتی
 آہ و نعرے کر دی آہی
 میں روواں زار و زاری
 تسی کروا ساڈی کاری
 کمی ہو گئی دیدن بھاری
 عشق دیونے لیکاں لائیاں
 ڈا ہڈیاں گھنیاں ستھیاں پائیاں
 ہاں میں بکری کول قصائیاں
 رہیندا سہم ہمیشہ بھاری
 تسی کروا ساڈی کاری
 کمی ہو گئی دیدن بھاری

(الف: ص ۱۰۷، ک ۲۶)

(۱) میرے دل

(۲) آہ

(۳) اُس نے

(۴) میں ہاں

(۵) سہم ہمیشہ

(۶) بیت نیاری

عشق روہیلہ نایب چھپ دا

اندردھریا بنیں^{۲۱} سچ دا

سینوں دیو سنہیٹا سچ دا

میرتی کرو کوئی غم خواری

تسے کرو اسادی کاری

کسی ہو گئی دیدن بھاری

میں کیہ فر محبت جاناں

سیاں کردیاں زوتہ گاناں

گل گل میوہ کیہ بدواناں

کیہ کوئی دید پاری

تسے کرو اسادی کاری

کسی ہو گئی دیدن بھاری

دالف بمص ۱۰۸ ک ۲۶

۱۱) ایہ بند نہیں بلدا

۱۲) باہر

۱۳) ادبی

دپ بمص ۴۴ ک ۴۲

۱۴) میں آسانی

۱۵) ایہ کیوں

۱۶) کیا گل

نوشہ جس دا بانس بریلی
 ٹٹی ڈالوں رہی اکیلی
 کو کے بیلی بیلی بیلی
 ادبھی کرے کوئی دلداری

تسی کردا ساڈی کاری

کسی ہو گئی دیدن بھاری

بلتھا شوه دے بے میں جاواں

اپنا سردھڑ پھیر نہ پاواں

اوتھے جاواں پھیر نہ آواں^(۲)

ایتھے اینویں عمر گزاری

تسی کردا ساڈی کاری

کسی ہو گئی دیدن بھاری



(۱) جس دا نوشہ (پ: ص ۴۴، ک ۴۲)

(۲) میری
 (۳) آواں
 (۴) پاواں

{ دلف: ص ۱۰۸، ک ۲۶ }

۴۵

توں کدھروں آیا کدھر جانان
 اپنا دس لکاناں
 جس ٹھانے دا توں مان کریں
 تیرے نال نہ جاسی ٹھاناں
 ظلم کریں تے لوک ستا دیں
 کب پھر یوٹ کھاناں
 محبوب سبجانی کرے آسانی
 خوف جائے ملکناں
 شہر خموشاں دے پل ویسے
 جتھے ملک سماناں
 بھر بھر پور منگھا دے ڈاہڈا
 ملک الموت سماناں
 کرے چادر چار دیسارے
 اوڑک توں اٹھ جانان
 اپناں سبناں تھیں اے بلہت
 اوگن ہار پورا تاں
 توں کدھروں آیا کدھر جانان
 اپنا دس لکاناں

تُوں نیئوں میں ناہیں

وے سبھاں

تُوں نیئوں میں ناہیں

کھوے دے پر چھادیں وانگوں گھوم رہیا من ناہیں

تُوں نیئوں میں ناہیں

وے سبھاں

تُوں نیئوں میں ناہیں

جاں بولاں تُوں تے ناے بولیں چُپ کراں من ناہیں

تُوں نیئوں میں ناہیں

وے سبھاں

تُوں نیئوں میں ناہیں

جاں سواں تے ناے سوزیں جاں ٹراں توں راہیں

تُوں نیئوں میں ناہیں

وے سبھاں

تُوں نیئوں میں ناہیں

بکھا شوہ گھر آیا ساڈے جندڑی گھول گھمائی

تُوں نیئوں میں ناہیں

وے سبھاں

تُوں نیئوں میں ناہیں

۴۷

تیں کت پر پاؤں پسارا اے
 کوئی دم کا اہناں گزارا اے
 اک پک جھلک دامیلا اے
 کچھ کرے ایو ویلا اے
 ایر گھڑی غنیمت دیاڑا اے

تیں کت پر پاؤں پسارا اے
 کوئی کام کا اہناں گزارا اے
 اک رات سراں داربناں اے
 ایتھے آکر پھل نہ بہناں اے
 کل سب دا کوچ نقارا اے

تیں کت پر پاؤں پسارا اے
 کوئی دم کا اہناں گزارا اے

اوس نکالوں آیا ہیں
 ایتھے آدم بن سما یا ہیں
 بہن پھٹ مجلس کوئی کاراے

تیں کت پر پاؤں پسا راے

کوئی دم کا اہناں گزرا اے

بلکھا شہ ایہ بھرم تمہاراے

سہ چکیا پر بت بھاراے

اُس منزل راہ نہ کھا ہڑاے

تیں کت پر پاؤں پسا راے

کوئی دم کا اہناں گزرا اے



ردیف ط

۴۸

نک بوجھ کون چھپ آیا اے
کس بھیکھی بھیکھ وٹایا اے

جس نہ درد دی بات کہی
اُس پریم مگر نہ حجات پئی
اُوہ ڈب مرنی سب گھات گئی
اوہ کیوں چندری نے جایا اے

نک بوجھ کون چھپ آیا اے
کس بھیکھی بھیکھ وٹایا اے

د، اوہ بھال مرنی رالف : ص ۱۷۹، ک ۶۲

اپ : ص ۵۲، ک ۵۳

د، جندی

مانند پلاس بناؤ ای

میری صورت چاکھو ای

نکھ کالاکر دکھ لایو ای

کیا سیاہی رنگ لگایاے

نمک بوجھ کون چھپ آیا اے

کس بھیکھی بھیکھ وٹایا اے

اک رب داناں خزانہ اے

سنگ چوراں یاراں دانہ اے

اُس رحمت و اخصمانہ اے

سنگ خوف رقیب بنایا اے

نمک بوجھ کون چھپ آیا اے

کس بھیکھی بھیکھ وٹایا اے

{ ۱، پلاس مانند
۲، کرکریا پت

{ ۳، اس
۴، ٹھگ

۵، رفیق

پ ۵۲-۵۳ ک ۳

دُوتی دُور کرو کوئی شور نہیں
ایہ ترک ہندو کوئی ہو رہیں
سب ساڈھ کھو کوئی چور نہیں
ہر گھٹ گھٹ کوئی آپ مہیا اے

’ٹک بوجھ کون چھپ آیا اے
کس بھی بھی بھیکھ دٹایا اے

اینوں قصبے کا ہنوں گھڑنائیں“
تے گلستاں بوستاں پڑھنائیں
اینوں بے موجب کیوں بڑنائیں“
کس اٹا دیڈ پڑھایا اے

’ٹک بوجھ کون چھپ آیا اے
کس بھی بھی بھیکھ دٹایا اے

- | | |
|--------------------|-------------------|
| (پ: ص ۵۲، ک ۳) | ۱، دُور دُور |
| (الف: ص ۱۷۹، ک ۶۲) | ۲، لہو رکھو |
| (پ: ص ۵۲، ک ۳) | ۳، ہر گھٹ گھٹ کھو |
| (الف: ص ۱۷۹، ک ۶۲) | ۴، کرنائیں |
| (ص ۵۳، ک ۵۳) | ۵، اے |
| (پ: ص ۵۲، ک ۵۳) | ۶، زبائیں |
| (الف: ص ۱۷۹، ک ۶۳) | ۷، بھید |

شریعت ساڈی داتی اے

طریقہ^(۱) ساڈی مائی اے

اگوں حق حقیقت آئی اے

اتے معرفتوں کجھ پایا اے

نمک بوجھ کون چھپ آیا اے

کس بھیکھی بھیکھہ دٹایا اے

ہے ورلی بات بتاون دی^(۲)

تسی سمجھو دل تے لاو^(۳) دی

کوئی گت دستو اس بادن دی

ایہ کاہنوں^(۴) بھیت بنایا اے

نمک بوجھ کون چھپ آیا اے

کس بھیکھی بھیکھہ دٹایا اے

(۱) حقیقت

(۲) بھڑا

(۳) دی (پ) ص ۵۲، د ۵۳

(۴) تم

(۵) پڑ

(۶) دوسراں (الف: ص ۱۷۹، ک ۶۲)

(۷) کیوں

ایہ پڑھناں علم ضرور ہو یا
پڑدسناں نامنطور ہو یا
جس دسیا سو منصور ہو یا
اس سولی پگڑ چڑھایا اے

’ٹک بوجھ کون چھپ آیا اے
کس بھیگی بھیکھ وٹایا اے
’مینوں کب نہ فکر تیز کیستا
’دکھ تن عارف بازید کیستا
’کر زہد کتاب مجید کیستا
کے بے محنت نہیں پایا اے

’ٹک بوجھ کون چھپ آیا اے
کس بھیگی بھیکھ وٹایا اے

- | | |
|-------------------|----------------------|
| | (۱) جرگیا |
| | (۲) دوہاگن |
| (پ: ص ۵۲-ک ۵۴) | (۳) کیا |
| | (۴) اوہ |
| | (۵) بھے کب فکر تاکید |
| | (۶) دکھ |
| (الف: ص ۱۷۹-ک ۶۲) | (۷) کتب |

اس دکھ^(۱) ہے کچرک بھاگیں گا
 رہیں^(۲) ستا کہ توں جاگیں گا
 پھیرا^(۳) ٹھہرا روون لاگیں گا
 کسے غفت مار^(۴) سلایا اے

نمک بوجھ کون چھپ آیا اے
 کس بھیکی بھیکھ وٹایا اے

غ غ دی صورت اک ٹھہرا
 اک نقطے دابے فرق پڑا^(۵)
 جو لفظ^(۶) دل تمہیں دور کرا
 پھر غین و عین جتایا اے

نمک بوجھ کون چھپ آیا اے
 کس بھیکی بھیکھ وٹایا اے

د الف (ص ۱۸۰ اک ۶۲)

(۱)

(۲) رہوں سویا

(۳) آہنڈا

(۴) گویا

(پ: ص ۵۲ اک ۵۳)

(۵) جینج

(۶) ادھ

(۷) ذرہ غ غ

جڑا من دج لگا دُؤ آرے
 ایہ کون کے میں تو آرے
 تن ب عنایت ہو آرے
 بھر بٹھا نام دھایا اے
 ٹھک بوجھ کون چھپ آیا اے
 کس بھیگی بھیگھ وٹایا اے



(۱) من

(پ: ص ۵۲، ک ۵۳)

(۲) عنایت سب تن

(الف: ص ۱۸۰، ک ۶۲)

۴۹

ٹوٹنے کا من کر کے فی میں پیار یا ر مناداں گئی
 اُس ٹوٹنے نوں پڑھ بھوکاں گئی
 سورج اگن جلاواں گئی
 ٹوٹنے کا من کر کے فی میں پیار یا ر مناداں گئی
 اکھیاں کا جل کا سے بادل
 بھواں سے آگ لگاواں گئی
 ٹوٹنے کا من کر کے فی میں پیار یا ر مناداں گئی
 اور بساط نہیں کچھ میری
 جو بن دھڑی گندا واں گئی
 ٹوٹنے کا من کر کے فی میں پیار یا ر مناداں گئی

۱۰۔ اک ٹوٹا اچھا لگاواں گئی

(پ: ص ۶۳، ک ۷۱)

۱۱۔ ریبہ

(الف: ص ۱۲۷، ک ۳۱)

۱۲۔ بھواسنی

۱۳۔ ایر بندہ کوئی نہیں ملدا

(پ: ص ۶۳، ک ۷۱)

ست سمندر دل دے اندر
 دل سے لہرا اٹھاواں گی
 ٹوٹنے کا من کر کے فی میں پیارا یار مناواں گی
 بجلی ہو کر چمک ڈراواں
 میں بادل گھر گھر جاواں گی
 ٹوٹنے کا من کر کے فی میں پیارا یار مناواں گی
 عشق انگلیٹھی ہر مل تار سے
 سورج آگن چڑھاواں گی
 ٹوٹنے کا من کر کے فی میں پیارا یار مناواں گی
 نال میں بیاباں میں کواری
 بیٹا گود کھڈاواں گی
 ٹوٹنے کا من کر کے فی میں پیارا یار مناواں گی
 بھٹکا لا مکان دی پڑی اُتے
 بہ کے نادوجاواں گی
 ٹوٹنے کا من کر کے فی میں پیارا یار مناواں گی

(۱) بدلی
 (۲) اسپند { دالف: ص ۱۲۶، ک ۳۹

(۳) نائیں دیپ: ص

(۴) بیڑی
 (۵) بجواواں { دالف: ص ۱۲۶، ک ۳۹

ردیفانج

۵۰

چجر نہ عشق بحازی لاگے
 سوئی سیوسے نہ بن دعاگے
 عشق بحازی دانا ہے
 جس پہ کچھ مست ہو جاتا ہے
 عشق جنہاں دی ہڈیں پیندا
 سوئی ز جیوت مرجسا ندا
 عشق پتاتے ماما لے
 جس پہ کچھ مست ہو جاتا لے
 عاشق داتن سک داجائے
 میں کھڑی چند پرکے سائے

دیکھ مشوقاں کھڑکڑہا ہے
 عشق بتاں پڑھاتا ہے
 جس لئے عشق ایہ آیا ہے
 اوہ بے دین کر دکھلایا ہے
 نشہ روم روم میں آیا ہے
 اس وچ نہ رتی اوہلا ہے
 ہر طرف دسیندا مولا ہے
 بکھا عاشق بھی ہن تر دا ہے
 جس فکر پیارے گھر دا ہے
 رب ملدا دیکھ اُچر دا ہے
 من اندر ہو یا جاتا ہے
 جس پکھتے مست ہو جاتا ہے



جس تن گیا عشق کمال

ناپے بے سُر تے بے تال

درد منداں نوں کوئی نہ چھیڑے

اپے اپنا دُکھ سیڑھے

جہناں جیوناں^(۱) مَولِ بگڑے

اپنا بُو جھے آپ خیال

جس تن گیا عشق کمال

ناپے بے سُر تے بے تال

جس تے دیس عشق دا کیستا

دُھر درباروں فتویٰ لیستا

جدوں^(۲) حضوروں پیالہ پیتا

کچھ نہ رہیا سوال جواب

(۱) جیون (الف حصہ ۱۰۵، اک ۲۳) دب : حصہ ۶۷، اک ۷۹

(۲) ادا کیڑے براؤ کھڑے دب : حصہ ۶۷، اک ۷۹ (الف حصہ ۱۰۵، اک ۲۳)

(۳) نکلوروں
(۴) کھیلے { (پ حصہ ۶۷، اک ۷۹)

جس تن گیا عشق کمال
نپے بے سُر تے بے تال

جس دے اندر دستیایا

اُٹھیا یارو یار پُکار

نواہ چاہے راگ نہ تار

ایویں بیٹھا کھڈے حال

جس تن گیا عشق کمال

نپے بے سُر تے بے تال

بُٹھا شوہ نگر سچ پایا

جھوٹا رولا سب مُکایا

پچیاں کارن پیچ سنایا^{۵۰}

پایا اس دا پاک جمال

جس تن گیا عشق کمال

نپے بے سُر تے بے تال

(۱) الف - پ

(۲) کافی ہی کوئی نہیں

(۳) شوہ دا

(۴) جھوٹوں { (الف: ص ۱۰۶، ک ۲۳)

(۵) بنایا دپ (ص ۶۷، ک ۷۸)

(۶) کافی کوئی نہیں بلکہ دگ : چھاپہ ۱۳۲۷ء

۵۲

جند گڑ کی دے منہ آئی

آپے میں توں کھنڈ لھئی آپے ہیں توں نیارا
گلاں سُن تیریاں میرا عقل گیب اڈسارا
شریت توں بے شریعت کر کے بھلی کھنبن وچ پاتی

جند گڑ کی دے منہ آئی

ڈرڈ عشق تَا ڈاوس دا پر بت کوں بھارا
اک گھڑی دے دیکھن کارن چک یا جگ سارا
کیتی محنت مل دی ناہیں بُن کیہ کرے لوکائی

جند گڑ کی دے منہ آئی

واویلا کیہ کرناں جند جو ساڈے سوٹاڑے
سکھتاں دا اک پُولاناہیں دُکھاں دے کھواڑے
ہونی سی جو اُس دُن ہوتی بن کیہ کرے بھائی

۱) دو مصرعیاں دی دوہرائی لے ۱۱ الف : ص ۲۴۶ ک ۹۴

۲) ذرا - وزنی ۳) دپ : ص ۵۵ ک ۵۵

۴) جو ۵) الف : ص ۲۴۶ ک ۹۴

۵) کاہنہ ۶) دپ : ص ۵۵ ک ۵۵

جند کڑکی دے منہ آئی

صلح نہ من داوات^(۲) نہ پچھدا اکھ دیکھاں کیہ کر دا
کل^(۳) میں کھلی تے اوہ کھلا^(۴) بن کیوں مینھوں ڈردا
ادھے بہرے کے رنر چلائی دل نوں چوٹ لگائی

جند کڑکی دے منہ آئی

سینے بان دھندالاں گلی وچ اس حالت وچ جلالاں
چاپا سر بھونیں تے ماراں رو رو یار سنبھالاں
اگے بھی سیاں نیں نیوں لگایا کہ میں ہی پریت لگائی

جند کڑکی دے منہ آئی

جگ وچ روشن تسا ڈا عاشق توں کیوں نہ دے ہو
دسو ر سو وچ بگل دے اپنا بھیت نہ دے ہو
دچکڑے دچکاروں پھڑکے میں کر اُنٹی لٹکائی

جند کڑکی دے منہ آئی

۱. تہاڑیں پاپ: ص ۵۵، ک ۵۵ صلاح دالف: ص ۲۴۶، ک ۹۴

۲. بات ۳. کھلی ۴. پاپ: ص ۵۵، ک ۵۵

۵. کھلا آ پاپ: ص ۵۵، ک ۵۵

۵. تیر چلایا ۶. دھندالاں { دالف: ص ۲۴۶، ک ۹۴

۷. یا ۸. پاپ: ص ۵۵، ک ۵۵ ۹. پور دالف: ص ۲۴۶، ک ۹۴

اندروالیا باہر آویں باہوں گپڑ کھرواں^(۱)
ظاہر میتھوں^(۲) کن چھپن^(۳) باطن کو^(۴) لے ہو واں
ایسے باطن پھٹی^(۵) زلیخا میں باطن برلائی

چند کڑکی دے منہ آئی

اکھیناں سی اکھ سنایاں مچلاسن^(۶) دانایں
بتھہ مردواں پھاناں^(۷) تلیاں روواں ڈھائیں^(۸) دھائیں
لنیں^(۹) تھیں^(۱۰) مڑ دیناں آیا ایہ تیری بھٹیا^(۱۱) تے

چند کڑکی دے منہ آئی

اک لک لہراجی آوے نہیں^(۱۲) دسٹیاں سودناں
بیج اکھاں^(۱۳) تاں سولی پھاہا جھوٹھ کہاں تاں دساں
ایسی نازک بات کیوں اکھاں^(۱۴) کنتیاں ہوئے پرائی

چند کڑکی دے منہ آئی

وحی وسیلہ پاکاں داتسی آپے ساڈے ہوو
جاگدیاں سنگ ساڈے^(۱۵) جاگو سواں تاں ناے سوو
جس نیں تیں سنگ پریت لگائی کیڑے سکھ سوائی

۱، میں (۲) ساتھوں (۳) لکدے (۴) چھیدے (۵) پھٹیاں

۶، سو (۷) پھوڑاں (۸) لبتا (۹) سی (۱۰) سودینا

۱۱، نا (۱۲) کہاں (۱۳) ناہیں (۱۴) اکھیاں (۱۵) کہاں

۱۶، ٹساڈے (الف دس ۲۴ ک ۹۴)

جند کڑکی دے منہ آئی

ایسیاں لیکاں لایاں مینوں ہو رکئی گھر گالے
اپڑ واروں پادیں جھاتی دتیں پھریں دو آسے
لکھن^(۸) چپن تے چھل جادن ایہ تیری وڈیا تی

جند کڑکی دے منہ آئی

تیرا میرا نیاؤں بیٹرے روموں قاضی آوے
کھول کتاباں کرے تسی دوناں اک بتا دے
بھریاں قاضی میرے اُتے میں قاضی بھرائی

جند کڑکی دے منہ آئی

بھٹا شوہ توں کھیا جیئا بُن توں کھیا میں کھی
تینوں^(۹) جو میں ڈھونڈن گی میں بھی آپ نہ رہی
پایا^(۱۰) ظاہر باطن تینوں یاہر اندر روشنائی

جند کڑکی دے منہ آئی

	(۶) اوپیا		۱۱. ڈاڈے
	(۷) مینوں		۱۲. کتنی
دپ بس ۵۵ کر ۵۵	(۸) تیں جیہانہ	(۱۱) الف و ۲۳۶ ب ۹۴	۱۳. مصرعہ نہیں
	(۹) تیں دج گم		۱۴. یزے دس
			۱۵. بند کوئی نہیں

دالہ جوہر دھاساں ہن دتھے بہنوں بھول سائی

دالہ و ۲۳۶ ک ۹۴

۵۳

جو رنگ رنگیا گوہرا رنگیا مُرشد دالی لالی او یار
 آحد وچوں احمد ہو یا دچوں میم نکالی او یار
 دُر معانی وی دھوم مچی ہے نیناں توں گھنڈا ٹھالی یار
 جو رنگ رنگیا گوہرا رنگیا مُرشد دالی لالی او یار
 سوزہ یسین مُزمل والا بد لا گرج سنبھالی او یار
 زلف سیاہ دے دتج بد بیضا دے چکار دکھالی او یار
 جو رنگ رنگیا گوہرا رنگیا مُرشد دالی او یار
 مَوْتُ قَبْلُ اَنْتَ مَوْتُ ہویاں مویاں نوں پھیر جوالی او یار
 بُلتھا شہ میرے گھر آیا کر کرناج دکھالی او یار
 جو رنگ رنگیا گوہرا رنگیا مُرشد دالی او یار

ردیف تچ

۵۴

چپ کر کے کریں گزارے نوں
 سچ سُن کے لوگ نہ سہندے نی
 سچ آکھتے تاں گل پندے نی
 پھر سچے پاس نہ بندے نی
 سچ مٹھا عاشق پیارے نوں
 چپ کر کے کریں گزارے نوں
 سچ شرع کرے بربادی اے
 سچ عاشق دے گھر شادی اے
 سچ کردانویں آبادی اے
 جیسا شرع طریقت ہاے نوں

چُپ کر کے کریں گزارے نوں

چُپ عاشق توں نہ ہندی اے

جس آئی بیچ سو گندی اے

جس مابل سُساگ دی گندی اے

چھڈ دنیا کوڑپا اے نوں

چُپ کر کے کریں گزارے نوں

بہتھا شوہ بیچ بن بو لے ہیں

بیچ شرع طریقت پھولے ہیں

گل چوتھے پد دی کھولے ہیں

جیسا شرع طریقے ہارے نوں

چُپ کر کے کریں گزارے نوں



۵۵

چلو دیکھیے اُس مستانڑے نوں
 جدی تر بنیاں دے دنج پئی اے دُھم
 ادھ تے مے دھت وِج رنگدا اے
 نہیں پُچھ دا ذات دے کیہ ہو تم
 جدھا شور چو فیرے پیندا اے
 ادھ کول تیرے نت رہیندا اے
 نا لے نَحْنُ اقْرَبُ کُنْدَا اے
 نا لے اکلے دِی اَنْفُسُکُمْ
 چھڈ جھوٹھ بھرم دی بستی نوں
 کر عشق دی قائم مستی نوں
 گئے پہنچ سہن دی مستی نوں
 جہڑے ہو گئے صُغْمُ بَکُو عَمْرُ

نہ تیرا اے نہ میرا اے
 جگ فانی جگڑا جیڑا اے
 بناں مُرشد راہبر کیڑا اے
 پڑھ فاؤ کُرونی اذکر کُرو
 بے شک شاہ ایہ بات اشاءے دی
 جنہاں لک گئی تاہنگ تپکے دی
 دس پیندی گھر دنجائے دی
 ہے یڈ اللہ فوق اید یڈو

دا، ایس قافیے نال تھلے دے مصرعے ریاں احمد دین پوراں ضلع گجرات نہیں دے
 نہیں تے اکھیا اے ایہ معتبر نہیں۔

غیر مبلومہ۔ صاحبزادہ بشیر احمد سجادہ نشین درگاہ خواجه عمر بخش گوجرانوالہ
 کوں لیا۔

رکھ تقویٰ ذات الہی دا
 دہج داغ نہ گھست سیاہی دا
 بوہاں لے بے پردا ہی دا
 پڑھ فاؤ کُرونی اذکر کُرو

ردیف ح

۵۶

حاجی لوک کئے نوں جاندے
 میرا رانجھا ماہی مکہ
 فی میں کسلی ہاں
 میں تے منگ رانجھے دی ہوتیاں
 میرا^(۲) بابل کر دا دھکا
 فی میں کسلی ہاں

(۱) ایہ کافی کوئی نہیں مل دی (پ ۱)

(۲) میرا کوئی نہیں ملدا۔ (الف ۴، ۱۱۳، ک ۲۸)

حاجی لوک نکتے نوں جانڈے
میرے گھر دج نوشوہ مکہ
نی میں کسلی ہاں

دپے حاجی دپے گاجی
دپے چور اچکا
نی میں کسلی ہاں

حاجی لوک نکتے نوں جانڈے
اساں جاناں تخت ہزارے
نی میں کسلی ہاں

جت ول یار اوتے دل کعبہ
بھانویں پھول کتاباں چائے
نی میں کسلی ہاں



۵۷

حجاب کریں درویشی کو لوں کد تک حکم چلا دیں گا
 گل افغی سر پاراہنہ بھٹکے رُوپ وٹا دیں گا
 اس لالچ نفسانی کو لوں اوڑک ٹون منا دیں گا
 گھاٹ زکوٰۃ منگن گے پیا کو کیہ عمل وکھا دیں گا
 اُنؑ بنی سر پر بھاری اگوں کیہ بتلا دیں گا
 حجاب کریں درویشی کو لوں کد تک حکم چلا دیں گا
 حق پرایا جا تو ناہیں کھا کر بھارا ٹھا دیں گا
 پھیر نہ آ کر بدلہ دیسیں لاکھی کیت لٹا دیں گا
 والا کے دج جگ دے جوئے جتے دم ہرا دیں گا
 حجاب کریں درویشی کو لوں کد تک حکم چلا دیں گا
 جیسی کرنی ویسی بھرنی پریم نگر دا درتارا اے
 ایتھے دوزخ کٹ توں دلبر اگے کھل ہارا اے

(۱) جد آن بنے گی (دلف: ص ۳، ک ۹)

(۲) دپ: ص ۳، ک ۱

کیسریج جو کیسریجیں لسن بیج کیہ کھائیں گے
 حجاب کریں درویشی کو لوں کد تک حکم چلاویں گا
 کروکھائی میرے بھائی ایہو وقت کھادن دا
 پوٹ ستاراں پیندے نیں مہن دانہ بازی ہارن دا
 اجڑی کھنڈ چھپن گیاں نرواں جھاڑوکان اٹھاویں گا
 حجاب کریں درویشی کو لوں کد تک حکم چلاویں گا
 کھاویں اس چاویں بیڑے انگ پوشاک لگایا ای
 ٹنڈی پکڑی اکڑ چلیں جتنی پیراڑیا^(۳) ای
 پل داہیں توں جم دا بکرا اپنا آپ کھاویں گا
 حجاب کریں درویشی کو لوں کد تک حکم چلاویں گا
 پل دا واسا دن ایتھے رہن توں اگتے ڈیرا اے
 ے ے محفے گھر توں گھلیں ایہو ویلا تیرا اے
 او تھے ہتھ نہ لگ دا کچھ وی ایتھوں ای چاویں گے
 حجاب کریں درویشی کو لوں کد تک حکم چلاویں گا

(۱) لسن بیج ٹھکاویں گا دپ: ص ۳، ک ۱

(۲) داستاراں
 (۳) لگایا ای
 (۴) اڑیا ای

(۵) گوئل دپ: ص ۶، ک ۱ زالف: ص ۷، ک ۹

پڑھ سبق محبت ادھے دا توں بے موجب کیوں ڈب نائیں
 پڑھ پڑھ تھے مغز کھادیں کیوں کھنٹیں وچ کھب ناں ایں
 حرف عشق دا اکونکتہ گاہ کو اٹھ لدا دیں ^(۳) گگا
 حجاب کریں درویشی کو لوں کد تک حکم چلا دیں گگا
 بھکھ مریندیاں نام اللہ دا ایو بات چگیری اسے
 دونوں تھوک پتھر تھیں بھارے ادکھی جی ایہ پھیری اسے
 آن بنی جد سر پر بھاری اگوں کیا بتلا دیں گگا
 حجاب کریں درویشی کو لوں کد تک حکم چلا دیں گگا
 اماں ^(۴) بایا بیٹی بیٹا کچھ ویکھاں کیوں برونڈے نی
 رناں کنجاں بھیناں بھائی وارث آن کھلونڈے نی
 ایہ جوٹ دے توں نہیں ٹٹ دامر کے آپ لٹا دیں گگا
 حجاب کریں درویشی کو لوں کد تک حکم چلا دیں گگا
 اک اکیاں جاناں ایں تیئں نال نہ کوئی جا دے گگا
 خویش قبیلہ روند اپٹ دا راہوں ہی مڑ آدے گگا

-
- | | | |
|-----|----------|--------------------------|
| (۱) | اوسدی دا | دپ: ص ۴، ک ۱ |
| (۲) | لڑناں | |
| (۳) | سبیں | (الف: ص ۴، ک ۹) |
| | | اٹھا دیں (الف: ص ۴، ک ۹) |
| (۴) | ایہ آماں | (الف: ص ۴، ک ۹) |
| (۵) | تیئیں | دپ: ص ۴، ک ۹ |

شہروں باہر جنگل و بیج و رسا اوتھے ڈیرا پاویں گا
 حجاب کریں درویشی کو لوں کد تک محکم چلاویں گا
 کراں نصیحت و ڈی بے کوئی سن کر دل تے لاوے گا
 موئے تان روز حشر لوں اُنھن عاشق نہ مر جاوے گا
 بے توں مریں مرن توں اگے مرنے دال پاویں گا
 حجاب کریں درویشی کو لوں کد تک محکم چلاویں گا
 جاں ماہ شرع و اپکڑیں گاتان ادٹ محمدی ہووے گی
 کندہنی بے پر کردی تابیں ایہو خلقت رووے گی
 بُن سُبیاں تینوں کون جگائے جاگدیاں پچھتاویں گا
 حجاب کریں درویشی کو لوں کد تک محکم چلاویں گا
 بے توں ساڈے آکھے لگیں تینوں تخت ہساواں گے
 جس نوں سارا عالم ڈھونڈے تینوں آن ملاواں گے
 دُہدی ہو کے زُبد کماویں بے پیال گل لاویں گا
 حجاب کریں درویشی کو لوں کد تک محکم چلاویں گا

(۱) وڈی مصرعے دا پہلا لفظ (الف: ص ۴، ک ۹)

(۲) توں { (الف: ص ۵، ک ۹)

(۳) کندہ بے تابیں پر کردے تابیں (پ: ص ۴، ک ۱)

(۴) پچھوں تاویں گا (الف: ص ۵، ک ۹)

(۵) بند نہیں ملدا

ایں عمر گویا ادگت غقت چاڑیا ایسا ای
 لایج کر کر دنیا اتے مکھ سفیدی آئی ای

ابے دی سن بے تائب ہو دیں تاں آشنا سداویں گا
 حجاب کریں درویشی کو لوں کد تک حکم چلا دیں گا
 بکھا شہ دے چلتاں ایں تاں چل کیا چر لایا لے
 جگر دھکے کد کرنے جاں وطنوں دفتر آیا اسے
 دایج دیاں خط عقل گئیو ای رور و حال و نجا دیں گا
 حجاب کریں درویشی کو لوں کد تک حکم چلا دیں گا



(۱) فریا ای { دپ جس ۴، ۱
 (۲) کھچی

(۳) سفیدی منہ تے آئی
 (۴) سمجھ { دالف جس ۵، ۹
 (۵) بگ و ت کے

ردیف خ

۵۸

خاکِ خاکِ سوں رلِ جانان
 کچھ نہیں زور دھگکاناں
 گتے سو گئے فیر نہیں آئے
 میرے جانی میتِ پیارے
 میرے با، بھجوں رہیندے ناہیں
 ہُن کیوں آساں دسارے

خاکِ خاکِ سوں رلِ جانان
 کچھ نہیں زور دھگکاناں

چت پیار نہ جائے ساتھوں
 اُبھے شاہ نہ رہندے
 اسی مویاں دے پرے پار
 ہاں جیونیاں دے دتج بہندے

خاکی خاک سوں رل جاناں

نہ کر دور دھگناں

اوتھے مگر پیادے لگے

تاں اسی ایتھے آئے

ایتھے سائل رہن نہ ملدا

اگے کت دل دھائے

خاکی خاک سوں رل جاناں

نہ کر دور دھگناں

بکھٹا ایتھے رہن نہ ملدا

روندے پٹ دے پھٹے

اکو نام اوسے دا خیرچی

پیسہ ہو نہ پٹے

خاکی خاک سوں رل جاناں

نہ کر دور دھگناں

ردیف "د"

۵۹

دل لپے ماہی یار توں
 دل لپے ماہی یار توں
 اک بس بس گلاں کر دیاں
 اک روندیاں دھوندیاں مردیاں
 کہو پھلی بسنت ہزار توں
 دل لپے ماہی یار توں

(۱) چھردیاں { دالف: ص-۱، ک-۱،
 (۲) کمیو

میں نہاتی دھوئی رہ گئی

اک گنڈ^(۱) ماہی دل بہ گئی

بھالائیے ہار سنگار نوں

دل لوپے ماہی یار نوں

میں کسلی کیستی^(۲) دوتیاں

دکھ گھیر جو فیروں لیتیاں

گھر آ ماہی دیدار نوں

دل لوپے ماہی یار نوں

بھٹا شوہ^(۵) میرے گھر آیا

میں گھٹ رانجن گل لایا

دکھ گئے سمندر پار نوں

دل لوپے ماہی یار نوں

(۱) گنڈھ

(۲) میں دوتیاں قائل کیتیاں

(۳) سولال گھیر جو فیروں لیتیاں (الف: ص ۱۰۰، اک ۱۷)

(۴) گھر آئے

(۵) بھٹا بن ساجن گھر آیا۔

(۶) سمندروں

ردیف "ڈ"

۶۰

ڈھولا آدمی بن آیا

آپے آہو آپے چیتا

آپے مارن دھایا

آپے صاحب آپے بردا

آپے نل دکایا

ڈھولا آدمی بن آیا

کدئی ہاتھی تے اسوار ہویا
کدئی ٹھوٹھا ڈانگ بھجویا
کدی راول جوگی بھوگی ہوکے
کدئی سانگ بنایا

وَصَوْلَا أُمِّي بِنِ آيَا

بازی گریب بازی کھیل^(۵)
مینوں پتلی دانگ پنجا یا
میں اس پڑتالی پنجاں ہاں
جس گت مت یار لکھا یا

ڈھولا آدمی بن آیا

ہابیل قابیل آدم دے جائے
آدم کس واسیہ
بلہا اُنہں نال بھی آئے آہا
دادا گود کھنڈا دیا

ڈھول آدمی بن آیا

(۱) کموں	(۲) کموں	{	(الف و ص، ا، ک، ۶۰)
(۳) پٹریا	(۴) سوانگی		
(۵) لائی	(۶) کوکے		

(۷) دو بند در دھلے دے نیں (پ پ اس ۵۱، ک ۵۲)

ردیف "ر"

۶۱

رانجھا جو گھڑا بن آیا
واہ "ت" نگنی سانگ پچایا

ایس جو گنی دے نین کٹورے
بازاں وانگوں لیندے ڈوے
نکھ ڈٹھیاں دکھ جاون جھورے
ابناں اکھیاں لعل و نج (۲) یا

رانجھا جو گھڑا بن آیا
واہ سانگنی سانگ پچایا

(۱) (پ: ص: ۳۵، ک: ۲۹)

(۲) لکھایا (پ: ص: ۳۵، ک: ۲۹)

ایس جوگی دی کیہ^۱ نشانی
 کن دتج مندرائ گل دتج گانی
 صورت اس دی یوسف^۲ ثانی
 ایس الفوں آمد بنایا

رانجھا جو گیزا بن آیا

واہ سانگی سانگ رچایا

رانجھا جوگی تے میں جو گیکانی
 اس دی خاطر بھرساں پانی
 اینویں پکھلی عس^۳ دہانی
 ایس ہُن مینوں بھس^۴ دمایا

رانجھا جو گیزا بن آیا

واہ سانگی سانگ رچایا

بٹھا شوہ دی ایہ گت بنائی
 پیت پورانی شور^۵ لچھائی
 ایہ گل کیوں^۶ چھپے چھپائی
 فی تخت ہزار یوں دھایا

رانجھا جو گیزا بن آیا

واہ سانگی سانگ رچایا

۱) ایہ (۲) ہے لاثانی (۳) برمایا (۴) موڑ (۵) نیکر (۶) آیا

(الف: ص ۱۷۷، ک ۶) (پ: ص ۳۶، ک ۲۹) (الف: ص ۱۷۷، ک ۶)

رانجھا رانجھا کر دی نی میں آپے رانجھا ہوئی
 سدونی مینوں دھیدو رانجھا ہیر نہ آکھو کوئی
 رانجھا میں ونج میں رانجھے دتج ہو خیال نہ کوئی
 میں نہیں اوہ آپ ہے اپنی آپ کرے دلجوئی
 رانجھا رانجھا کر دی نی میں آپے رانجھا ہوئی
 سدونی مینوں دھیدو رانجھا ہیر نہ آکھو کوئی
 ہتھ کھونڈی میرے اگے منگو موڈے بھوراوئی
 بٹھا ہیر سلیٹی ویکھو کتے جا کھلدی
 رانجھا رانجھا کر دی نی میں آپے رانجھا ہوئی
 سدونی مینوں دھیدو رانجھا ہیر نہ آکھو کوئی

۱، تخت ہزار سے بے چل بٹھیا سیالیں بے نہ ڈھوئی

(پ ۱ ص ۶۴، ک ۷۲)

۶۳

راتیں جاگیں کریں عبادت
 راتیں جاگن کُتے
 تیتھوں اُتے
 بھونکنوں بند مول نہ ہندے
 جاڑی تے سُتے
 تیتھوں اُتے
 خصم اپنے دادر نہ چھڑوے
 بھانویں دجن بُختے
 تیتھوں اُتے
 مٹھے شاہ کوئی رخت دیان جے
 نہیں تے بازی لے گتے کُتے
 تیتھوں اُتے

۶۴

روزے حج نماز فی ماتے
مینوں پیا نیس آن بھلائے

جاں پیا دیاں خبراں پٹیاں
منطق نحو جتے بھل گٹیاں
اُس انحد تار بجباتے

روزے حج نماز فی ماتے
مینوں پیا نیس آن بھلائے

جاں پیا میرے گھر آیا
بھل گیا مینوں شرع وقایہ
ہر منظر وچ اُوہا دس دا
اندر باہر جلوہ جس دا
لوکاں خبر نہ کاتی

روزے حج نماز فی ماتے
مینوں پیا نیس آن بھلائے

۶۵

رہو رہو اوسے عشقا مار یا تی
 کہو کس نوں پار اُتار یا تی

آدم کنسکوں منع کرایا
 آپے مگر شیطان دُڑایا^(۱)
 کڈھ بہشتوں زمیں رُلایا
 کیڈ پسا پسا ریا ای^(۲)

رہو رہو اوسے عشقا مار یا تی
 کہو کس نوں پار اُتار یا تی

(۱) رۂ { دالف: ص ۲۴۱، ک ۹۳ }
 (۲) رۂ
 (۳) مے
 (۴) کیو

(۵) پہنچا یوم { دیپ: ص ۴۱، ک ۳۹ }
 (۶) مہلا

عیسیٰؑ نون بن باپ جمایا
 نوسے پر طوفان منگایا
 نال پیو دسے پتر لڑایا
 ڈوب اوہناں نون ماریائی

رہو رہو ادسے عشقا ماریائی

کہو کس نون پار اُتار یائی

موسیٰ نون کوہ طور چڑھایو
 اسماعیل نون ذبح کرایو
 یونس مچھی تون نگلائیو
 کیہ اوہناں نون تبتے چاڑھیا ای

رہو رہو ادسے عشقا ماریائی

کہو کس نون پار اُتار یائی

خواب زلیخا نون دکھلائیو
 یوسف کھو دسے دتچ پوایو
 بھائیاں نون الزام دوائیو
 تانؑ مراتب چاڑھیا یائی

دپ: ص ۴۱، ک ۳۹

دالف: ص ۲۴۱، ک ۹۲

دپ: ص ۴۱، ک ۳۹

ذ: بندہ کوئی نہیں ملدا

د: پھر تختے

د: پھر اُس نون تختے

رہو رہو اوستے عشقا ماریائی
کہو کس نوں پار اُتار یائی

بھٹھ سیلمان توں جھکا یو
ابراہیم چنخہ وینچ پائیو
صابر دے تن کیڑے پائیو
حسن زہر دے ماریائی

رہو رہو اوستے عشقا ماریائی
کہو کس نوں پار اُتار یائی

منصور نوں چا سولی دتا
راہب^(۱) دا کڈھوایا پستا
ذکر^(۲) یا سر کلوتر کیتا
فیر^(۳) اوہناں کم کیہ ساریائی

رہو رہو اوستے عشقا ماریائی
کہو کس نوں پار اُتار یائی

د، راہبر دالف: ص ۳۴۲، ک ۶۳

د، سرمد دا دپ: ص ۴۱، ک ۳۹

د، اوہناں

دپ: ص ۴۱، ک ۳۹

شاہ سرمہ دا گلا کٹا میو
شمس تے جاں سخن آلا میو
قند بیادنی آپ کس میو
سر پیروں کھل اُتار یانی

رہو رہو اوسے عشقا مار یانی
کوکس نوں پار اُتار یانی

ایس عشق دے بڑے اڈنبر
عشق نہ چھپ دا باہر اندر
عشق کیتا شاہ شرف قندر
باراں وہے دریا وچ ٹھار یانی

رہو رہو اوسے عشقا مار یانی
کوکس نوں پار اُتار یانی

عشق ییلے دے دھماں پائیاں
تاں مجنوں نے اکھیاں لائیاں
اُدھنوں دھاراں عشق چوہ بگایاں
کھوہے برس گزار یانی

-
- (۱) سرمہ داکھہ اوگن ڈھٹا
 (۲) عشق ہو راں دے
 (۳) عشق کمایا
 (۴) تاں میاں مجنوں
- (پ: ص ۴۱، اک ۳۹)

رہو رہو اُدے عشتا ماریائی
کوکس نوں پار اُتار یائی

عشق ہو رہی میرے وَل دھلے
تاں میں رانجھے کن پڑوائے
صاحبان نوں جدو یا ہون آئے
بھر مرزے دا داریائی

رہو رہو اُدے عشتا ماریائی

ستی تھلاں دے وچ لڑائی
سوہنی پکھے گھڑے روڑھائی
روڑے پکھے گل گواٹی
لکڑے کر کر ماریا ای

رہو رہو اُدے عشتا ماریائی
کوکس نوں پار اُتار یائی

- ۱) تیرا { ۲) تاں رانجھے { ۳) نوں دیا ہون { ۴) تھلاں وچ {
- دالف: ص ۲۴۲، ک ۹۳ { دپ: ص ۴۲، ک ۳۹ { دالف: ص ۲۴۲، ک ۹۳ {

فوجاں قتل کرائیاں بھائیاں
 شکں چوبیاں توں کٹوائیاں
 ڈٹھی قدرت تیری سائیاں
 سر تیتھوں بھسار یا ئی

رہو رہو اوسے عشقا مار یا ئی
 کھوکس نوں پار اتار یا ئی

کیرو پانڈو کرن لڑائیاں
 اٹھاراں کھونیاں تدوں کھائیاں
 مارن بھائی سکیاں بھائیاں
 کیہ او تھے نیاں نسا ریا ئی

رہو رہو اوسے عشقا مار یا ئی
 کھوکس نوں پار اتار یا ئی

نمرد نے بھی خدا سدا یا
 اس نے رب نوں تیر چلایا
 پچھرتوں نمرد مرد ایا
 تاروں زمیں نگھار یا ئی

(۱) میل سنگائیاں { دپ: ص ۴۲، ک ۳۹ } (۲) پانڈوؤں { (۳) اٹھاراں جوناں (۴) بھائی مارن بھائیاں (۵) دلف ص ۲۴، ک ۹۲ } دھا کٹوائیاں زواریا

رہو رہو اوسے عشقا ماریائی
کوکس نوں پار اُتاریائی

فرعون^۱ نیں جدوں خدا کھایا
نیل ندی دے دتج آیا
اوسے نال اشتنڈ جگایا
خودیوں کرتد ماریائی

رہو رہو اوسے عشقا ماریائی
کوکس نوں پار اُتاریائی

لنگا چڑھ کے ناد بجایو
لنگا رام کولوں لٹوایو
ہرناکش قطعہ بہشت بنایو
اوہ دتج دروازے ماریائی

رہو رہو اوسے عشقا ماریائی
کوکس نوں پار اُتاریائی

سیتا دینر لئی بے چاری
تد بہنوت نے لنگا ساڑی
راون دی سب ڈھاہ اٹاری
اوڑک راون ماریائی

رہو رہو اُسے عشقا ماریائی
کھوکھلے نوں پار اُتار یائی

گوئییاں نال کیہ جج کسایا
کھن کا بن توں لٹوایا
رابے کنس نوں پگڑ منگایا
بودیاں پگڑ پچھاڑ یائی

رہو رہو اُسے عشقا ماریائی
کھوکھلے نوں پار اُتار یائی

اُتے چا امام بنایا
اُس دے نال یزید لڑایا
چو دھیں طبعیں شور مچایا
مہر نیرے تے چاڑھیا یائی

رہو رہو اُسے عشقا ماریائی
کھوکھلے نوں پار اُتار یائی

مغلان زہر پیالے پیتے
مُجھدیاں داے رابے کیتے
سب اشراف پھرن چپ کیتے
بھلا اوہناں نوں جھاڑ یائی

رہو رہو اُسے عشقا ماریائی
کھوکس توں پار اُتاریائی

مہنّا شاہ فقیر وچارا
گر کر چلیا کوچ نگارا
روشن جگ وچ نام ہمارا^(۲)
نوروں سرج اُتاریائی^(۳)

رہو رہو اُسے عشقا ماریائی
کھوکس توں پار اُتاریائی



(۱) چلیا دے کے

(الف: ص ۲۴۳، ک ۹۲)

(۲) تمھارا

(۳) جھوٹوں سچ تار یائی

۶۶

رین گئی نلکے سب تارے
اب تو جاگ مسافر پیارے

آواگون سرائیں ڈیرے
ساتھ تیار مسافر تیرے
تیں نہ سنیوں کو سچ نکارے
اب تو جاگ مسافر پیارے

رین گئی نلکے سب تارے
اب تو جاگ مسافر پیارے

کرے آج کرنی دے ہیرا
بوڑھ نہ ہو سی آدن تیرا
ساتھی چلو چل مپکارے
اب تو جاگ مسافر پیارے

رین گئی نلکے سب تارے
اب تو جاگ مسافر پیارے

کیا سروہن کیا نردھن پوڑے
 اپنے^(۱) اپنے دلش کو دوڑے
 لدھا نام ے لیو سمھارے
 اب تو جاگ مسافر پیارے

رین گئی لٹکے سب تارے

اب تو جاگ مسافر پیارے

موتی چونی پارس پا سے
 پاس سمندر مرد پیاسے
 کھول اکھیں اٹھ بوہ بھکارے
 اب تو جاگ مسافر پیارے

رین گئی لٹکے سب تارے

اب تو جاگ مسافر پیارے

بلیا شہ دی پیریں پڑیے
 غفلت چھوڑ کچھ^(۲) جلد کرے
 مرگ جتن بن کھیت اُجاڑے
 اب تو جاگ مسافر پیارے

رین گئی لٹکے سب تارے

اب تو جاگ مسافر پیارے

ردیف اس

۶۷

ساڈے دل نکھڑا موڑ

وے پیار یا

ساڈے دل نکھڑا موڑ

آپے لایاں گنڈیاں تیں

تے آپے کچ داہیں ڈور

ساڈے دل نکھڑا موڑ

وے پیار یا

ساڈے دل نکھڑا موڑ

عرش کرسی تے بانگاں ملیاں

نکے پے گیس شور

ساڈے وَلِ مکھڑا موڑ

وے پیار یا

ساڈے وَلِ مکھڑا موڑ

ڈولی پا کے لے چلے کھیرے

ناں کجھ عُذر نہ زور

ساڈے وَلِ مکھڑا موڑ

وے پیار یا

ساڈے وَلِ مکھڑا موڑ

جے ملے تینوں کھیرے پیارے

ڈولی پا دیویں ہور

ساڈے وَلِ مکھڑا موڑ

وے پیار یا

ساڈے وَلِ مکھڑا موڑ

بکھٹا شوہ اسان مرناں ناہیں

وے مر گیا کوئی ہور

ساڈے وَلِ مکھڑا موڑ

وے پیار یا

ساڈے وَلِ مکھڑا موڑ

۶۸

سائیں چھپ تماشے نوں آیا
 تسی^(۱) رل مل نام دھیاؤ
 لٹک سجن دی ناہیں چھپ دی
 ساری خلقت سکے تپ دی
 تسی^(۲) دُور نہ ڈھونڈن جساؤ
 سائیں چھپ تماشے نوں آیا
 تسی^(۳) رل مل نام دھیاؤ
 رل مل سیو اتن پاؤ
 اک بنے دتج جا سماؤ
 نانے گیت سجن دے گاؤ^(۴)

-
- (۱) تسیں
 (۲) تسیں
 (۳) جائے
 (۴) نال تسیں گیت
- { (الف: ص ۱۲۷، ک ۴۰)

سائیں چھپ تماشے نوں آیا
تسے رل بل نام دھیاؤ

بھٹیا بات انوکھی ایہا
نچن مکی تاں گھنگٹ کیا
تسے پردہ اکھیں تھیں لاہو

سائیں چھپ تماشے نوں آیا
تسے رل بل نام دھیاؤ



۶۹

سانوں آہل یار پیار یا

دورؑ دور آسانتوں گئیوں
اصالتے آکے بہہ رہیوں
کیہ قصر قصور و ساریا
سانوں آہل یار چار یا

میرا اک انوکھا یار ہے
میرا اوسے نال پیار ہے
کدوئے سمجھیں دڑ پر داریا
سانوں آہل یار پیار یا

(۱) تیرے دکھ آسانوں ماریا { دپ: ص ۱۳۱، ک ۳۱ }
(۲) ایہ بند نہیں ملدا

(۳) ایہ بند نہیں ملدا { الف: ص ۱۲۲، ک ۳۱ }

جدوں اپنی اپنی پے گئی
 دھی ماں نوں لٹ کے لے گئی
 منہ بارھویں صدی پاریا
 سانوں آمل یار پیاریا

در کھلا حشر غداں دا
 بُرا حال ہو یا پنجاب دا
 ڈر ہاویسے دوزخ ماریا
 سانوں آمل یار پیاریا

بکھا شہ میرے گھر آوسی^(۱)
 میری بلدی بھسا بکھاوسی^(۲)
 غایت دم دم نال چتاریا
 سانوں آمل یار پیاریا



(۱) ایہ بند نہیں ملدا (الف: ص ۱۲۲، ک ۳۱)

(۲) آفسے
 (۳) بکھاوسی { دپ: ص ۱۴۱، ک ۳۱

سب اکو رنگ کیا ہیں دا

تائی تاناں پٹانیاں

پیٹھ نڑاتے چھیاں چھلیاں

آپو اپنے نام جتا دن

رکھو دکھی جا ہیں دا

سب اکو رنگ کیا ہیں دا

چونسی پینسی کھدردھوتر

مل مل خاصہ اٹکا سوتر

پوئی وچوں باہر آوے

بھگوا بھیں گوسا ہیں دا

سب اکو رنگ کیا ہیں دا

- دا ۱ گواہی دا
- ۲۱ ایہ بند کوئی نہیں ملدا { دالف: ص ۱۸۷ ک ۶۰
- ۲۲ ایہ بند کوئی نہیں ملدا

کڑیاں بھینچیں چھاپاں چھلے

آپو آپے نام سونے

سبتا ہکا چاندی آکھو

لنکن چوڑا باہیں دا

سب اکورنگ کیا ہیں دا

بھیڑاں بھیاں چارن والا

اٹھ بھیاں دا کرے سنبھالا

روڑی اتے گدوں چارے

اوہ بھی داگی گاؤں دا

سب اکورنگ کیا ہیں دا

بھٹا شوہ دی ذات کیتے بھینٹیں

شاہر ہو رضا میں دا

جے توں لوڑیں باغ بہاراں

چاکر رہو ارا میں دا

سب اکورنگ کیا ہیں دا

تھلے دتے مصرعے کوئی نہیں مل دے۔

۱۔ ایہ بند کوئی نہیں ملدا

۱۔ سب نگراں وچ آپے دے او ہانگرائیں دا۔

۲۔ پیسے دد مصرعے کوئی نہیں ملدے

۲۔ ہرجی ہی ہرجی او کھے ۔ سدا یا لہیں چائیں دا۔

دالف : ص ۱۸۷، ک ۶۸

۳۔ عشق مشک دی سدکیہ مائے۔

۳۔ دونوں شعر ہیں پرد کھوڑ کھرے

۴۔ سارے تس توں دیکھ ہمیشہ ۔ ایہو درشن سائیں دا

دالف : ص ۱۸۷، ک ۶۸

دپ : ص ۶۱، ک ۶۶

سبھاں دے دچھوڑے کولوں تن دا لئو چھانی دا
 دُکھاں سولال کیتا ایکا
 نہ کوئی سا ہو راناں کوئی پیکا
 درد دہونی پئی در تیرے
 توں ہیں درد رنجانی دا
 سبھاں دے دچھوڑے کولوں تن دا لئو چھانی دا
 کڈھ کلیجہ کرنی ہاں بیرے
 ایہ بھی نہیں ہے لائق تیرے
 ہو رتو فیسق نہیں دیتج میرے
 پیو کٹورا پانی دا ؟
 سبھاں دے دچھوڑے کولوں تن دا لئو چھانی دا

ہُن کیوں روندے میں نرا سے
 اُپے اوڑک پھا جی پھٹا سے
 ہُن تاں چھن اوکھا ہو یا
 چارہ نہیں منانی دا
 سبحاں دے دچھوڑے کولوں تن دا لُمو چھانی دا
 بُلھا شوہ پیا ہُن بگے
 عشق دے مرتے دے
 چار دیسڑے کول دوا سا
 اوڑک کوچ نقارے دا
 سبحاں دے دچھوڑے کولوں تن دا لُمو چھانی دا



(۱) پاتے (پ: ص ۶۴، ک ۷۱)

(۲) کویل
(۳) نقارے { (الف: ص ۱۱۲، ک ۴۴)

۷۲

سدا میں ساہوریاں گھر جاناں
 فی مل لیو سہیل یو
 تساں بی ہوسی اللہ بھاناں
 فی مل لیو سہیل یو
 رنگ برنگی صول^(۱) اُٹھے چنبر جاون مینوں
 دکھ اگلے میں نال بجاواں پچھلے^(۲) گونیاں کہنوں
 اک وچھوڑا سیاں دا جیوں ڈاروں کوںج وچھنی
 ماہیاں مینوں ایہ کجھ دتا اک چولی اک چُنی
 داج ابنان دا وینخ کے ہُن^(۳) میں ہنجوں بھر بھر رُنی
 سس ناناں دیوں طعنے مشکل بھاری پُنی

(۱) دج ایس کافی دی ترتیب پہلے اکا ہرے مصرعے توں شروع سوکے دج مسدس دی
 ترکیب تے چل دی اے۔ اوہدا پہلا مصرعہ۔ مل لوسیل یو راج گیلو یونی میں ساہورے گھر چلی

(۲) سول ایتھے (۳) ایتھوں دے دکھ (الف: ص ۶، اک ۱۱)

(۴) وینخ کے میں دب: ص ۱۱، اک ۷

بُہتا شہ ستارُنی واک ویلا تل جاوے
 عدل کرے تاں جاہ نہ کاٹی فصلوں بخرپاے
 سدا میں ساہوریاں گھر جاناں
 فی مل یو سیلڑیو
 تہاں بی ہوسی اللہ بھاناں
 فی مل یو سیلڑیو



سُنو تم عشق کی بازی ملائک ہوں کہاں راضی
 یہاں برہوں پر بے گاجی دیکھاں پھر کون ہارے گا
 ساجن کی بھال بھن ہوئی میں نمونین بھر روئی
 پنچے ہم لہ کر لوئی حیرت کے پتھر مارے گا
 موت پوچھ کر جاؤں ساجن کا دیکھنے پاؤں
 اُسے میں لے گلے لاؤں نہیں پھر خود گزارے گا
 عشق کی تیغ سے موئی نہیں وہ ذات کی دوئی
 اور پیایا کر موئی مویاں پھر رُوح چٹا رے گا
 ساجن کی بھال سر دیا لُمو مدھ اپنا پایا
 کفن باہوں سے سئی یا لحد میں پا اتارے گا
 بلٹھا شاہ عشق ہے تیرا اُسی نے جی یا میرا
 میرے گھر بار کر پھیرا دیکھاں سر کون وارے گا

- | | | |
|---------------|---|--------------------|
| (۱) ماریں | { | (۲) دیکھناں |
| (۳) گزاریں | | (۴) جی |
| (۵) گھریا ریا | | دپ : ص ۱۳۱، اک ۱۳۰ |

۷۴

سے دنجارے اُٹے فی ماٹے سے دنجارے اُٹے
 لالاں دا ادھ دنج کریندے ہوکا اکھ سٹناٹے
 لال^(۱) نے گننے سونے ساتھی ملے نال لے جاواں
 سُنیاں ہوکا میں دل گزری میں بھی لال لیاواں
 اک نال اک کنساں دتج پاکے لوکاں نوں دکھلاواں
 لوک جانن ایہ لالاں والی لٹیاں میں^(۲) بھرمائے
 سے دنجارے اُٹے فی ملے سے دنجارے اُٹے
 لالاں دا ادھ دنج کریندے ہوکا اکھ سٹناٹے
 اوڑک جا کھلوتی ادہناں تے میں^(۳) منوں سدھڑیاں
 بھائی دے لالاں والیو میں بھی^(۴) لال لیون نوں اُسیاں
 ادہناں بھرے صندوق دکھلے میٹوں رتجھاں اُسیاں
 دیکھے لال سٹناں سارے اک توں اک سوائے

-
- (۱) لال نے گننے (۲) لٹیاں بھرمائے (۳) کوئی نہیں
 (۴) لال، توں کوئی نہیں (۵) میٹوں رتجھاں اُسیاں: کوئی نہیں ملدا
 (۶) دیکھے لال سٹناں سارے: کوئی نہیں ملدا۔

سے ونجارے آئے نی مائے سے ونجارے آئے
 لالاں دا اوہ ونج کریندے ہوکا اکھ سٹنائے
 بھائی وے لالاں والیا ویرا بہناں دا مل دسائیں
 بے توں آئی ہیں لال خریدن دھڑتوں سیس بُھائیں
 ڈہم کدی سوئی دانہ سہیاں کتھوں دتا جائیں
 لازم ہو کے مڑ گھر آئی پچھیں گواہنڈی آئے
 سے ونجارے آئے نی مائے سے ونجارے آئے
 لالاں دا اوہ ونج کریندے ہوکا اکھ سٹنائے
 توں جوگئی سیس لال خریدن اُچی اڈی چائی نی
 کڑا ہزا دتھوں زینیں توں لے کے گھر آئی تی
 لال سی بھارے میں ساں ہکی خالی کنی سائی نی
 بھائی لال انملا دتھوں میستے چھلیکا نہ جائے
 سے ونجارے آئے نی مائے سے ونجارے آئے
 لالاں دا اوہ ونج کریندے ہوکا اکھ سٹنائے

-
- | | | | |
|---------------|---------------------|---|--------------------|
| (۱) جائے | (۲) گواہنڈیاں آئیاں | { | دپ (ص ۱۲۷) ک (۱۲۸) |
| (۳) کوئی نہیں | (۴) کوئی نہیں | | |
| (۵) کوئی نہیں | (۶) کوئی نہیں | | |

کچی کچ دیا جن جاناں لال ویسا جن چلی
 پلے خرتج نہ ساکھ نہ کاٹی بھٹوں ہارن چلی
 میں 'ٹوٹی' مشنڈی دساں 'لال' نوں چارن چلی
 جس شاہ نے ملے کے دیاں سوشہ منہ نہ لائے

سے ونجارسے اُسے فی ماٹے سے ونجارسے اُسے

لالاں دا ادھ ونج کریندے ہو کا آکھ سناٹے
 گلیاں دے دتچ پھریں دیوانی فی کڑیے مُبارے
 لال چوگیندی نازک ہوئی ایہ گل کون نترارے
 جاں میں مل اُونہاں نوں پُچھیا مل کرن ادھ بھارتے
 ڈہم سوئی دا کدے نہ کھا بڈا اڈہ آکھن مہربارے
 جیٹریاں گلیاں لال دیا جن اُونہاں سیس ٹمٹے
 سے ونجارسے اُسے فی ماٹے سے ونجارسے اُسے
 لالاں دا ونج ونج کریندے ہو کا آکھ سناٹے

-
- | | | |
|----------------------------|------------|-------------------|
| (۱) دیکھو | (۲) توں | { (پ ص ۱۲، ک ۱۲۶) |
| (۳) لال تاراں ماسے چار | (۴) ہیں | |
| (۵) ایہ بند کوئی نہیں ملدا | (۶) گھنیرا | |
| (۷) آکھن مہربار | | |
| (۸) سولٹایا | | |

۷۵

سیوہن میں ساجن پایوئی
ہر ہر دے وچ سما یوئی

اَنَا اَحَدٌ^(۳) دَاغِیْتُ سَمَائِیو
اَنَا اَحْمَدٌ ہوں پھر فرمایو
اَنَا عَوْبٌ^(۵) بے عین بتایو
پھر نام رسول دھرایوئی

سیوہن میں ساجن پایوئی
ہر ہر دے وچ سما یوئی

فَشَوَّجَهُ اللّٰهُ نُوْرَ تِیْرَا
ہر ہر کے بیچ ظلمور تیرا
ہے الْاِنْسَانُ مذکور تیرا
ایتھے اپنا سر لوکائیوئی

(۲) کے
(۳) سب سما یو { دپ: ص ۵۵، ک ۵۶

(۱) اب ہم ساجن پایو رے

(۳) اعداد

(۶) تے (۷) نورثاڈا دالف ص ۱۶۲، ک ۵۹

(۵) پر دے وچ اک میم رکھایو

سیوہن میں ساجن پائیوئی

ہر ہر دے دتج سمائیوئی

توں آئیوں تے میں نہ آئی

گنج منھی دمی تیں مری بجائی

آکھ است گواہی چاہی

ادتھے قاول بلی سنائیوئی

سیوہن میں ساجن پائیوئی

ہر ہر دے دتج سمائیوئی

پرگٹ ہو کر نور سمائیو

احمد توں موجود کرائیو

نابودوں کہ بود دکھائیو

نمفخت نیو سنائیوئی

سیوہن میں ساجن پائیوئی

ہر ہر دے دتج سمائیوئی

۱۱) بتائیوئی

دالف: ص ۱۶۲، اک ۵۹

۱۲) ایہ بند کوئی نہیں ملدا

دپ: ص ۵۶، اک ۵۶

نَحْنُ اقْرَبُ كُفْرٍ دِتْوٰی
 هُوَ مَعَكُمْ سَبْتٌ دِتْوٰی
 وَفِيْ اَنْفُسِكُمْ حُكْمٌ كَيْتْوٰی
 پھر کب گھنٹ گھنٹ پائیوئی
 سیوئمن میں ساجن پائیوئی
 ہر ہر دے وچ سمائیوئی

بھر کے وحدت جام پلائیو
 منصوئے نوں مست کرائیو
 اُس قول عن الحق آپ کمائیو
 پھر سوئی گپڑ چڑھائیوئی
 سیوئمن میں ساجن پائیوئی
 ہر ہر دے وچ سمائیوئی

گھنٹ گھنٹ کھول جمال دکھایا
 شیخ جنید کمال سدا یا
 لیس فی جنتی حال بنایا
 اشرف انسان بنائیوئی

(۱) کیروئی (الف ص ۱۶۲ ک ۵۶) (۲) جیڑا (۳) شاہ منصور { (پ ص ۵۶ ک ۵۶)

(۴) ایہ بند نہیں ملدا۔ (الف ص ۱۶۲ ک ۵۹)

سیوہن میں ساجن پائیوئی
 ہر ہر دے وچ سہائیوئی
 وَلَقَدْ كَرَّمْنَا يَادُكْرَايُو
 لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، كوجھاتی پائیو
 پھر بھلا نام دھائیوئی
 سیوہن میں ساجن پائیوئی
 ہر ہر دے وچ سہائیوئی



-
- (۱) باطن ہو کے ظاہر دھائیو
 (۲) گنگھٹ کھول جمال دکھائیو
 (۳) شاہ عنایت بن کر آئیو
 (۴) رتے
- { دالف: ص ۱۶۲، ک ۵۹

رویف ع

۷۶

عشق دی نوئیوں نویں بہار

جاں میں سبق عشق دا پڑھیا
مسجد کوں جوڑا ڈریا
ڈیرے جاٹھا کر دے وڑیا
جتنے دج دے ناد ہزار

عشق دی نوئیوں نویں بہار

جاں میں رمز عشق دی پائی
میناں طوطا مار گوائی
اندر باصر ہوئی صفائی
جہول دیکھاں یا رویار

عشق دی نوئیوں نویں بہار

بیرا بچے دے ہو گئے میلے
بُجی بیر ڈھونڈیندی بیلے
انجھایا، بکلی روتی کھیلے
مینوں سُدھ رہی نہ سار

عشق دی نوئیوں نویں بہار

بید قرآناں پڑھ پڑھ تھکے
سجدے کر دیاں گھس گئے متھے
ناں ب تیر تھ ناں رب مکے
جس پایا قس نور انوار^(۱)

عشق دی نوئیوں نویں بہار

پھوک مٹھی بھن سٹ لوٹا
نہ پھڑت بیح عاصا سوٹا
عاشق کندے دے دے ہوکا
ترک حلالوں کھاہ مُردار

(۱) ہن { اپ: ص ۳۲، ک ۲۷
(۲) بفل

(۳) دیدار دالف: ص ۲۰۰، ک ۷۶

(۴) کاسہ { اپ: ص ۳۲، ک ۲۷

عشق دی نویں نویں بہار

عمر گوائی وچ مسیتی
اندر بھنریا نال پلیتی
کدے نمب ز توجید نہ نیتی
ہن کیکہ کرناہیں شور پکار

عشق دی نویں نویں بہار

عشق بھلایا بھدہ تیرا
ہن کیوں اینویں پاریں جھڑا
بھٹھا ہندا چپ بتیرا
عشق کریندا مارو مار

عشق دی نویں نویں بہار



-
- | | |
|---|--------------------------|
| | ۱) میں |
| | ۲) کساں |
| { | ۳) ابو |
| | ۴) جاتے تیوں واحد جھڑا |
| | ۵) بھلیاں پھیر کئی گفتار |
- (پ: ص ۳۴، ک ۲۷)

عشق حقیقی نہیں مٹھی کڑے
مینوں دسو پیا دا دیس

باپیاں دے گھر بال انجائی
پیت لگا کے نئی کڑے

مینوں دسو پیا دا دیس
نی مینوں دسو سجن دا دیس

منطق معنی کنز قدوری
میں پڑھ پڑھ علم بچی کڑے

مینوں دسو پیا دا دیس
نی مینوں دسو سجن دا دیس

نماز روزہ اونٹاں کیہ کرناں
جنھاں پریم صراحی نئی کڑے

مینوں دسو پیا دا دیس
نی مینوں دسو سجن دا دیس

بلجھا شوہ دی مجلس بہہ کے
سب کرنی میری چھٹی کڑے

مینوں دسو پیا دا دیس
نی مینوں دسو سجن دا دیس

عشق اسان نال کئی کیتی لوک مریندے طعنے
 دل دی دیدن کوئی نہ جانے اندر دیس بگانے
 جس نوں چاٹ امر دی ہوئے سوئی امر پچھانے
 ایس عشق دی اوکھی گھائی جو چڑھیا سو جانے
 عشق اسان نال کئی کیتی لوک مریندے طعنے

آتش عشق فراق تیرے دی پل وچ ساڈو کھایاں
 ایس عشق دے ساڑے کوں جگ دتج دیاں دوہایاں
 جس تن لگے سوتن جانے دوجا کوئی نہ جانے

عشق اسان نال کئی کیتی لوک مریندے طعنے
 عشق قضائی نے جہی کیتی رہ گئی خبر نہ کاٹی
 عشق چواتی لائی چھاتی پھیر نہ جھاتی پائی
 ماپیاں کوں چھپ چھپ روواں کر کر لکھ بہانے
 عشق اسان نال کئی کیتی لوک مریندے طعنے

ہجر تیرے نیں جھٹلی کر کے کئی نام دھرایا
 صُحْبَةُ بَنُو عُمَيَّہ جو کے اپنا وقت نگھایا
 کر بُنِ نظر کرم دی سائیاں نہ کر زور دھگانے
 عشق اسان ناں جی کینتی لوک مریندے طعنے

ہمیںؑ بلاواں تیرا جانی یاد کراں ہر ویلے
 پل پل دے ویج درد جدائی تیرا شامؑ سو ویلے
 رورویا دکران دن راتیں پشلے وقت دہانے
 عشق اسان نال جی کینتی لوک مریندے طعنے

عشق تیرا درکار اسانوں ہر ویلے ہر جیلے
 پاک رسول محمد صاحب میرے خاص ویلے
 بُلغمےؑ شاہ بے بے پیارا لکھنےؑ کراں شکرانے
 عشق اسان نالؑ جی کینتی لوک مریندے طعنے

(۱) ایہ بند نہیں جدا۔ (پ: ص ۶۳، ک ۱۲)

(۲) ایہ بند نہیں جدا۔ (پ: ص ۶۳، ک ۱۲)

(۳) عشق مریندے سیلے (الف: ص ۹۲، ک ۲۱)

(۴) بُلغمےؑ شاہ (پ: ص ۶۳، ک ۱۲) (الف: ص ۹۲، ک ۲۱)

(۵) نلی (الف: ص ۶۳، ک ۱۲)

(۶) لاکھ (پ: ص ۶۳، ک ۱۲)

۷۹

علموں بس کریں اویار

علم نہ آدے وچ شمار
اکو الف تیرے درکار
جانندی عمر نہیں اتیار
علموں بس کریں اویار

علموں بس کریں اویار

پڑھ پڑھ غم لگاؤں ڈھیر
قرآن کتاباں چار چوہیر
گردے چانن وچ انھیر
بابجھوں ابھر خبر نہ سار

(پ: ص ۲۶، ک ۲۰)

(۱) مکھ

(۲) مکھ

(۳) لائے

(۴) پے

(۵) پچھو

علموں بس کریں اویار

علموں بس کریں اویار

پڑھ پڑھ شیخ مشائخ ہو یا

بھر بھر پیٹ نیند بھر ہو یا

جانمہی دارنہن بھر ہو یا

ڈبا وچ اورار نہ پار

علموں بس کریں اویار

علموں بس کریں اویار

پڑھ پڑھ شیخ مشائخ کہاویں

اُٹے مُٹے گھروں بناویں

بے عقلان نوں لٹ لٹ کھاویں

اُٹے سدمے کریں قرار

علموں بس کریں اویار

علموں بس کریں اویار

پڑھ پڑھ نفل نماز گزاریں

اُچیاں بانگیاں چاہنگاں ماریں

مہرتے چڑھ دُغظ پکاریں

کیتا تینوں حرص خوار

۲۰۱
علموں بس کریں اویار
علموں بس کریں اویار

پڑھ پڑھ ملّاں ہوئے قاضی
اللہ علماں باہجوں راضی
ہوئے حرصِ دلوں دن تازی
نفع نیت وِچ گزار

علموں بس کریں اویار
علموں بس کریں اویار

پڑھ پڑھ مسئلے روزِ سادیں
کھانا شکِ شبے دا کھاویں
دیں ہوئے ہوئے کماویں
اندر کھوٹ باہر سچیاں

علموں بس کریں اویار
علموں بس کریں اویار

گزارے
مارے
کوکاں
پکارے
دپ : ص ۷۷، ک ۲۰

پڑھ پڑھ علم نجوم و چارے
کن دارا ساں بُرج ستارے
پڑھے عزیزِ میناں منتر جھاڑے
ابجد گنے تقوید شمسار

علموں بس کریں اویار

علموں بس کریں اویار

علموں پے قیضے ہموار
اکھٹیں واسے انھیں کور
پھڑدے ساہو تے چھڑدے چور
دوہیں جسائیں ہو یا خوار

علموں بس کریں اویار

علموں بس کریں اویار

علموں پے ہزاروں پھستے
راہی انک ربے دیج رستے
ماریا بجر ہوئے دل نہستے
پیار چھوڑے داسر بھار

علموں بس کریں اویار

علموں بس کریں اویار

علموں میاں جی کس دیں
 تنہا چک چک منڈی جاویں
 دھیلے کے چھری چلاویں
 نال^(۱) قضا یاں بہت پیار

علموں بس کریں او یار

علموں بس کریں او یار

بہتا علم عز ازل میں پڑھیا
 جھگا^(۲) جھاوے واسٹریا
 گل^(۳) وچ طوق لعنت دا پڑیا
 آخر گیا اوہ بازی بار

علموں بس کریں او یار

علموں بس کریں او یار

جد میں سبق عشق دا پڑھیا
 دریا دیکھ وحدت دا وڑیا
 گھمن گھراں^(۴) دے وچ اڑیا
 شاہ عنایت لایا پار

ایہ دہ دوی نظم دی کار (۲) جھکا
 { اپ: ص ۲۰ ک ۲۰
 (۳) اورٹک
 (۴) الف: ص ۲۱۵ ک ۸۰
 طوق
 گھرے

علموں بس کریں ادویار

علموں بس کریں ادویار

ہلچلاناں مافضی نہ بے شنی

عالم فاضل نہ عامل جنی

اکو پڑھیا علم لدنی

واحد الف میم درکار

علموں بس کریں ادویار

علموں بس کریں ادویار



ردیف

۸۰

فَتَمَّ وَجْهَ اللَّهِ وَسَنَائِمِ اج اویار
گنگھٹ کھول مکھہ و سچ نہ میرا
عیب نہانی دے کج اویار

فَتَمَّ وَجْهَ اللَّهِ وَسَنَائِمِ اج اویار
میں انجانی تیرا نیوں کیہ جاناں
لاون دا نہیں بیجج او یار

فَتَمَّ وَجْهَ اللَّهِ وَسَنَائِمِ اج اویار
حاجی لوک مکے نوں جان دے
ساڈا ہیں توں ججج اویار

فَتَمَّ وَجْهَ اللَّهِ وَسَنَائِمِ اج اویار

ڈونگھی ندی تے تُلہ پورا ناں

مساں کیہڑے تیج او یا۔

فَتَّحَ دَجَّةُ اللَّهِ وَسَنَائِمِ اِجِ اَوِيَا۔

بُلہت شہ میں ظاہر دُھ

لاہ موہیں توں لُج او یا۔

فَتَّحَ دَجَّةُ اللَّهِ وَسَنَائِمِ اِجِ اَوِيَا۔



ردیف ک

۸۱

کت کُٹے نادت کُٹے
 چھلی لاہ بھڑے گھٹ کُٹے
 بے پُنی پونی کتیں گی
 تاں ننگی مِل نہ دتیں گی
 سے دریاں بے کتیں گی
 تاں کانگ مائے گاجھٹ کُٹے

کت کُٹے نادت کُٹے
 چھلی لاہ بھڑے گھٹ کُٹے

دنِ غفلت بے تیریں دنِ جا لے
کت کے کچھ نہ لیو سنبھالے
باجھوں گئے شوہ اپنے نالے
تیری کیونکر ہو گی گت کرے

کت کرے نہ وت کرے

جھلی لاہ بھڑوے گھت کرے

ماں بیو تیرے گنڈیں پائیاں
ابے نہ تینوں مُرتاں آئیاں
دن تھوڑے تے چا مکٹیاں
نہ آسیں پیکے وت کرے

کت کرے نہ وت کرے

جھلی لاہ بھڑوے گھت کرے

بے راج دھونی جاویں گی
ناں کے مہلی نہ بھاویں گی
اوتھے شوہ نوں کریں زکھاویں گی
کچھ لے فقراں دی مت کرے

۱) ایہ بند کوئی نہیں ہدا (۲) تیرے بابل گنڈھیں پائیاں (۳) خبراں

(دالفت: ص ۹۶، ک ۷)

۴) گھر پتیاں دے دن مت کرے (۵) راج دھونی جاویں گی

(دالفت: ص ۹۹، ک ۷)

(پ: ص ۱۶، ک ۹)

کت کڑے نہ دت کڑے
چھلی لاه بھڑوے گھت کڑے

تیرے نال دیاں دا ج رنگے نی
اوہناں سو بے ساو پائے نی
توں پیرائے کیوں چائے نی
جا دتھے مکی تت کڑے

کت کڑے نہ دت کڑے
چھلی لاه بھڑوے گھت کڑے

بلہنا شوہ گھر اپنے آوے
چوڑا بیڑا سب سٹھاوے
گن ہوسی تاں گلے لگاوے
نہیں روسیں نہیں رت کڑے

کت کڑے نہ دت کڑے
چھلی لاه بھڑوے گھت کڑے



(۱) توں لٹے پیر کیوں پائے نی
(۲) بلہنا شوہ تینوں دیا ہون آوے گا۔ { (الف: ص ۶۹، ک،)

۸۲

کپوری ریوڑی کیوں کر لڑے پتا سے نال
 تیل تھلاں دے لڈوئیں جیسی پگڑ منگائی
 ڈر دے نٹھے قندشکرتوں مصری نال ڈرائی
 کاں لکڑنوں مارن گئے گہو دی گلٹھ لال

کپوری ریوڑی کیوں کر لڑے پتا سے نال
 ہو فریادی مکھ پتیاں نے کون تے دستک لائی
 گلگلیاں منصور بدھ پا پڑ چوٹ چلائی
 بھیدیاں مار پنگ کپائے گرگاں بُرا احوال
 کپوری ریوڑی کیوں کر لڑے پتا سے نال

گڑ دے لڈو غصے ہو کے پٹیریاں نٹے فریادی
 برقی توں کہ دال چنے دی توں ہیں میری باندی
 چڑھ سے شبنیاں تے پنجن گئے وڈتی پئی دھمال
 کپوری ریوڑی کیوں کر لڑے پتا سے نال

شکر کھنڈ کے مصری نوں میری دیکھ صفائی
 چڑھے چنے ایہ کرنے لگے بدلنے نال رٹائی
 چھیاں کنن بنی دے کترے ہوہو کے خوش حال
 پکوری ریوڑی کیونکر لڑے پتا سے نال

بھٹا شوہ ہن کیا بناوے جو دے سولڑا
 لت بلتی کت بگتی کوئی نہیں ہتھ پچڑا
 دیکھو کمی قیامت آئی آیا خسرو جال
 پکوری ریوڑی کیوں کر لڑے پتا سے نال



۸۳

کدی آمل برہوں ستائی نوں
 عشق گئے تہاں ہے ہے کو کہیں
 توں کبہ جانے پٹیر پرانی نوں
 کدی آمل برہوں ستائی نوں
 بے کوئی عشق دہا جیا لوٹے
 سر دیوے پہلے سائی نوں
 کدی آمل برہوں ستائی نوں
 عملوں وایاں لنگھ لنگھ گئیں
 ساڈیاں بھال ماہی نوں
 کدی آمل برہوں ستائی نوں
 غم دے دین ستم دیاں کانگاں
 کسے تعزیر وچ پائی نوں
 کدی آمل برہوں ستائی نوں
 ماں پیو چھڈسیاں میں بھلیاں
 بھاری رام دوہائی نوں
 کدی آمل برہوں ستائی نوں

۸۴

کدی موڑنساں ڈھولیا
تیریاں داٹاں توں سرگھولیا

میں بھاتی دھوتی رہ گئی
کوئی گنڈھ بجن دل بہ گئی
کوئی سُنن اولّا بولیا

کدی موڑنساں ڈھولیا
تیریاں داٹاں توں سرگھولیا

بُلتا شہ کدی گھر آ دسی
میری بلدی بھا بچھا دسی
جدھے دُکھاں نیں منہ کھولیا

کدی موڑنساں ڈھولیا
تیریاں داٹاں توں سرگھولیا

۱۱، تیریاں داٹاں توں میر گھولیا

(الف: ص ۱۲۴، ک ۳۳)

۸۵

کدی اپنی اکھ بلاؤ گے

میں بے گُن کیا گُن کیا ہے

تَن پیا ہے مَن پیا ہے

ادہ پیا سو مورا جیا ہے

پیا پیا سے رُل بل جاؤ گے

کدی اپنی اکھ بلاؤ گے

میں فانی آپ کو دُور کراں

تیں باقی آپ حضور کراں

بے اظہر دانگ منصور کراں

کھڑ سولی پکڑ چڑھاؤ گے

کدی اپنی اکھ بلاؤ گے

میں جاگی سب بگن سویا ہے

کھلی پیک تان اٹھ کے رویا ہے

جُز مستی کام نہ ہویا ہے

کدی مست است بناؤ گے

کدی اپنی اکھ بلاؤ گے

جد انحد بن دونین دھڑے
اگے سز بن دھڑے لاکھ پڑے
اُچھل رنگن دے دریا چڑھے
میرے نمودی ندی وگاؤ گے

کدی اپنی اکھ بلاؤ گے

کے عاشق نہ سکھ سونا لے
اساں رو رو کے نکھ دھونا لے
ایہ جادو ہے کہ ٹوناں اے
اس روگ کا بھوک بناؤ گے

کدی اپنی اکھ بلاؤ گے

کھو کیا سر عشق بچارے گا
پھر کیا تھیں زوارے گا
جب اوپر سر وارے گا
تب پیچھے ڈھول بجاؤ گے

کدی اپنی اکھ بلاؤ گے

(۱) مچل (پ: ص ۲۳، ک ۲۵)

(۲) وار
(۳) پاچی { پ: ص ۳۰، ک ۲۵

میں اپنا من کباب کیا
 آنکھوں کا عرق شراب کیا
 رگ تاراں ہڈ رباب کیا
 کیا مت کا نام بلاؤ گے
 کدی اپنی آکھ بلاؤ گے

شک رنجی کو کیا کیجیے گا
 من بھاناں سو دایلمیے گا
 ایہ دین دُنی کس دیتیجیے گا
 مجھے اپنا درس بتاؤ گے
 کدی اپنی آکھ بلاؤ گے

میںوں آن نظارے تیاہ
 دو نیناں برکھا لایاہ
 بن روز عنایت آیاہ
 اینویں اپنا آپ بتاؤ گے

-
- | | |
|----------------------|-----------------|
| {
(پ: ص ۳۲، ک ۲۵) | (۱) ہوں |
| | (۲) کائن |
| | (۳) تکبھی |
| | (۴) دنیا |
| | (۵) جویں ہر روز |

کدی اپنی آکھ بلاؤ گے
 بُلھا شوہ نوں ویکھن جاؤ گے
 اہناں اکھیاں نوں سمجھاؤ گے
 دیدار تدا میں پاؤ گے
 بن "شہ غایت گھر آؤ گے
 کدی اپنی آکھ بلاؤ گے



۱۷۔ شہ غایت بن

(پ: ص ۳۲، ک ۲۵)

کر کتن دل دھیان کڑے

نت میں دیندی مادھی

کیوں پھر نی ایس انویں آ دھی

نی شرم جیسا نہ گوا دھی

توں کدی تال سمجھ ندان کڑے

کر کتن دل دھیان کڑے

چرخہ مفت تیرے ہتھ آیا

پیوں نیوں "کچھ کھول گوا یا

نیوں قدر محنت دا پایا

جسہ ہویا کم آسان کڑے

کر کتن دل دھیان کڑے

چرخہ بنیاں خاطر تیری

کھینڈن دی کر حص تھوڑی

ہوناں نیوں ہور وڈیری

مت کر کوئی اگیں کڑے

کر کتن دل دھیان کڑے

چہرہ تیرا رنگ رنگیلا

ریس کریندا سب قبیلہ

چلے چارے کرے جیلہ

ہو گھر دے دتج آوا دان کڑے

کر کتن دل دھیان کڑے

اس چہرے دی قیمت بھاری

توں کیہ جانیں قدر گوار می^(۳)

اچی نظر پھریں ہنکاری

دتج اپنے شان گمان کڑے

کر کتن دل دھیان کڑے

میں کوکاں کر کھیاں باہیں

نہ ہو غافل سمجھ کدائیں

ایا چہرہ گھر ناں^(۴) ناہیں

پھیر کے ترخان کڑے

کر کتن دل دھیان کڑے

- | | | | |
|----|------------------------|---|-----------------|
| ۱۱ | چل د چارے | { | (الف: ص ۶۹، ک،) |
| ۱۲ | گھر دتج ہو آوا دان کڑے | | |
| ۱۳ | گنہاری | | |
| ۱۴ | گھریا | | |
- دپ: ص

اے چرخہ توں کیوں گویا
 کیوں توں کھیدے دھج رلایا
 جدو جتھ تیرے آہ آیا
 توں کدے نہ ڈایا آن کڑے

کرکتن ول دھیان کڑے

نت متیں دیاں دلّی توں
 اس بھولی کسلی جھلی توں
 جد پوے گا دخت اگلی توں
 تہا ہئے ہئے کرسی جان کڑے

کرکتن ول دھیان کڑے

مڈھوں دی توں رجب و ہونی
 گوہڑیوں نہ توں کتنی پوئی
 بہن کیوں پھرنی ایس نموں جھونی
 کس دا کریں گمان کڑے

کرکتن ول دھیان کڑے

نہ نکلا راس کراویں توں
 نہ بائٹ مابل پواویں توں
 کیوں گھڑی مڑی چرخہ چاویں توں
 توں کرنی ایس اپنا زبان کڑے

کر کتنی ول دھیان کڑے

دنگا نکلا راس کرا لے

نال شتابی بائیر پو اسے

جیوں کر ڈگے توں دگالے

مت کر کوئی اکیان کڑے

کر کتنی ول دھیان کڑے

اچ گھر مت نویں کپاہ کڑے

توں جھب جھب دیلناں ڈاہ کڑے

رُوں ویل پنجوان جاہ کڑے

مڑل نہ تیرا جہان کڑے

کر کتنی ول دھیان کڑے

جدوں رُوں پنجالیس دیں گی

سیاں وچ پونیاں پادیں گی

مڑ آپے امی پئی بھاویں گی

دوج سارے جگ جہان کڑے

کر کتنی ول دھیان کڑے

(۱) دگدا

(۲) پھیر

(۳) سیاں دوج توں پونیاں پادیں گی

{ (الف: ص ۷۳، ک ۷۷،

{ (پ: ص ۷۰، ک ۷۱،

تیرے نال دیاں مہسیاں فی
 کت پونیاں سبناں لیاں فی
 تینوں بیٹھی نوں تپمے پیاں فی
 کیوں بیٹھی ایں ہن حیران کڑے
 کرکتی دل دھیان کڑے

دیوا اپنے پاس جگا دیں
 کت کت سوت مہروٹی پاویں
 اکھیں وچوں رات نگھا دیں
 ادھی کر کے جان کڑے
 کرکتی دل دھیان کڑے

راج پیکا دن چار کڑے
 نہ کھیڈ دھیڈ گزار کڑے
 نہ ہو وہلی کر کار کڑے
 گھر بار نہ کر ویران کڑے
 کرکتی دل دھیان کڑے

(۱) ادبناں سب پونیاں کت لیاں فی

(الف: ص ۳، ک ۷)۔ (پ: ص ۷۰، ک ۷)

(۲) قل آپے رول بنجایا اے

(الف: ص ۳، ک ۷)

توں سَتیاں رین گز رہیں
 مڑ آوناں دُوجی وار نہیں
 پھر بہناں ایس بھنڈا رہیں
 دج اکو جڈے ہان کڑے
 کرکتن دل دھیان کڑے

توں سدا نہ پیکے رہناں ایس
 نہ پاس انہری دے بہناں ایس
 بھانت دھوڑا سناں ایس
 دس ہیں گی کس تنان کڑے
 کرکتن دل دھیان کڑے

کت لے نی کجھ کتا لے نی
 ہن تانی تنہا دونا لے نی
 توں اپنا داج رنگا لے نی
 توں تہ ہو دیں بھوان کڑے
 کرکتن دل دھیان کڑے

بد گھر بیگلے جاویں گی
 مڑوت نہ اوتھوں آویں گی
 اوتھے جا کے پچھوں تاویں گی
 کجھ اگدوں کر سمیان کڑے

کر کتن دل دھیان کرے

اُج ایڈا تیرا کم کرے

کیوں ہونئی میں بے غم کرے

کیہ کر لیں اُس دم کرے

جد گھر اُسے مہمان کرے

کر کتن دل دھیان کرے

جد سب سیاں ٹر جاؤں گیاں

پھر ادھوں مول نہ آؤں گیاں

آچر اُسے مول نہ ڈھون گیاں

تیرا ترنجن پیٹا دیراں کرے

کر کتن دل دھیان کرے

(۱) اُج تیرا ایڈا

(۲) کیوں ہونئی

(۳) کیہ کر لیں میں اس دم کرے

(۴) پھر ادھوں مول نہ آؤں گیاں

(۵) آوہ چرے

(۶) پیو

(الف : ص ۷۲، ک ۸)

کرمان نہ حسن جراتی دا
 پردیس نہ رہن سیلانی دا
 کوئی دُنیا جھوٹھی فانی دا
 نہ رہی نام نشان کڑے
 کرکتن دل دھیان کڑے

اک ادکھا دیلا آوے گا
 سب ساک سین بچ جاوے گا
 کر مدت پار لنگھاوے گا
 اوہ بھٹے دا سلطان کڑے
 کرکتن دل دھیان کڑے



(۱) پردیس نہ
 { دپ: ص ۲۰، ک-۱ }
 (۲) دُنیا جھوٹھی کوڑی فانی دا

کون آیا پن باس کڑے
تسّی پچھو نال اخلاص کڑے

ہتھ کھنڈی موہڈے کنبل کالا
اکھیاں دے دتج وائے اُجالا
چاک نہیں کوئی ہے متوالا
پچھو بٹھا کے پاس کڑے

کون آیا پن باس کڑے
تسّی پچھو بٹھا کے پاس کڑے

چاکر چاک نہ اس نوں آکھوں
ایہ نہ خالی گھبرئی گھباتوں
دھچکڑیا ہو یا پہلی راتوں
آیا کرن تلاش کڑے

(۱) دتے

(الف: ص ۱۸۲، ک ۶۳)

(۲) نہ اس ذرہ شوق (پ: ص ۷۰، ک ۸۲)

کون آیا پہن لباس کڑے
 تسی پچھو بٹھا کے پاس کڑے
 نہ ایہ چاکر چاک کہیں دا
 نہ اس ذرہ شوق نہیں دا
 نہ مشتاق ہے دودھ وہیں دا
 نہ اُس بھکھ پیاس کڑے

کون آیا پہن لباس کڑے
 تسی پچھو بٹھا کے پاس کڑے
 بلیٹا شوہ نک بیٹھا اوہلے
 دے بھیت نہ مکھ سے بولے
 بابل در کھڑیاں توں ٹولے
 در ماہنڈا ماہنڈے پاس کڑے
 کون آیا پہن لباس کڑے
 تسی پچھو بٹھا کے پاس کڑے



کھیلے دتج دیٹرے گھمی گھم
 ایس دیٹرے دتج آلا سوہندا آلے دے دتج تاکی
 تاکی دے دتج پیجج وچھاواں نال پیاسنگ راتی
 ایس دیٹرے دے نوں دروازے سوال گبت رکھاتی
 اوس لگی دی میں سارنہ جاناں جہاں آوے پیا جاتی
 ایس دیٹرے دتج چرخہ سوہندا آلے دے دتج تاکی
 اپنے پیانوں یاد کر لیاں چرخے دے ہر پھیرے
 ایس دیٹرے دتج مکنا ہاتھی سنگل نال کھیلے
 بٹلے شاہ نقیر سائیں دا جاگدیاں کوں چھیرے
 کھیلے دتج دیٹرے گھمی گھم

۹۰

کمنوں لامکانی دس دے او
 تسی ہر رنگ دے وچ دے او
 کُن فیکون تیں آپ کہا یا
 تیں باجھوں ہو کر کڑا آیا
 عشق سب ظہور بنا یا
 عاشق ہو کے دس دے او

کمنوں لامکانی دس دے او
 تسی ہر رنگ دے وچ دے او
 پچھو آدم کس میں آندا اے
 کرتوں آیا کتے جاندا اے
 او تھے کس داتینوں لاہندا اے
 او تھے کھا دانہ اٹھندے او

۱. سنائیو (۲) آیو
 ۲. بناؤ
 ۳. پ دس دے اک (۴)
 ۴. ہے (الف دس ۱۸۹، ک ۶۹)

کمنوں لامکانی دس دے ہو
تسی ہر رنگ دے وچ دسدے ہو

اپے سنیں^(۱) تے آپ سناویں
اپے گاویں آپ بجاویں
ہتھوں قول سر دوسناویں
کتے جاہل ہو کے نس دے ہو

کمنوں لامکانی دس دے ہو
تسی ہر رنگ دے وچ دسدے ہو

تیری وحدت تو میں پہچا ویں^(۲)
انا الحق دمی^(۳) تار بلاویں
سولی تے منصور^(۴) چڑھاویں
اوتھے کول کھلو کے ہسدے ہو

کمنوں لامکانی دس دے ہو
تسی ہر رنگ دے وچ دسدے ہو

(۲) گاویں

(۱) سناویں

(۴) بکھاویں

(۳) تیری وحدت

(۵) کی

(۶) منصور سولی تے چڑھاویں

جویں سکندر طرف نوشا باں
 ہو رسولے آیا کتباں
 یوسف ہو کے اندر خواہاں
 زلیخا دادل کھس دے ہو

کمنوں لامکانی دس دے ہو
 تسی ہر رنگ دے دج دسدے ہو

کتے "رومی" ہو کتے زنگی ہو
 کتے ٹوپی پوش فرنگی ہو
 کتے مے خانے دج بھنگی ہو
 کتے "میر" مری بن دسدے ہو

کمنوں لامکانی دس دے ہو
 تسی ہر رنگ دے دج دسدے ہو

بلکھا شہ عنایت عارف ہے
 اوہ دل میرے دا وارث اے
 میں بولتے اوہ پارکس اے
 تسی اوسے دے سنگ کھدے ہو

کمنوں لامکانی دس دے ہو
 تسی ہر رنگ دے دج دسدے ہو

۱۱) ایر بند کوئی نہیں { الف دس ۱۸۹، ک ۶۹ } ۱۲) مردم { دپ ص ۳۴، ک ۶۱ } ۱۳) میرے دل (۶) نت ۱۴) ۱۸۹، ک ۶۹ { الف دس ۱۸۹، ک ۶۹ } ۱۵) ۱۸۹، ک ۶۹

کے لارے دینائیں سانوں دو گھڑیاں مل جائیں

نیڑے دیں تھیں نہ ویں

ڈھونڈاں کت دل جائیں

آپے جھاتی پائی احمد

دیکھاں تاں مڑ ناہیں

آکھ گیوں مڑ آیوں ناہیں

سینے دے وچ بھڑکن بھائیں

اکے گھر وچہ دتدیاں رتدیاں

کت دل کوک سناہیں

پا بندی جا میرا دیہہ سنیا

دل دے اوہلے نک دا کیا

نام اللہ دے نہ ہو ویری

لکھ دیکھن نوں نہ ترسائیں

بلتھا شاہ کیہ لایا مینوں

لات آدمی ہے تیری مہماں

او بھڑیلے سب کوئی ڈردا

سو ڈھونڈاں میں چائیں چائیں

کے لارے دینائیں سانوں دو گھڑیاں مل جائیں

۹۲

کیوں عشق اساتے آیا اے
توں آیا ہے میں پایا اے

ابراہیمؑ چاچھا سٹائیو
ذکرؑ ایسے سرکلو تر دھرائیو
یوسفؑ ہنڈہٹ دکائیو
کوساؤں کیہؑ لیا یا اے

کیوں عشق اساتے آیا اے
توں آیا اے میں پایا اے

شیخ صنعاؤںؑ خوک چرائیو
شمس دی کھل اُلٹؑ لہائیو
سولی تے منصور چڑھائیو
کرہتھ ہُن میں دل دھایا اے

(۳) کئی

(۴) ایہ بند نہیں ملدا

(۱) چنے

(۶) کینول

(۲) شیخ صنعاؤں (۵) اولٹ

کیوں عشق اساتے آیا اے
توں آیا ہے میں پایا اے

جس گھر وچ تیرا پھیر ہویا
سو بل بل کو ملاؤ ڈھیر ہویا
جدراکھ اڈی تد سیر ہویا
کھوکھل گل داسدھرایا اے

کیوں عشق اساتے آیا اے
توں آیا ہے میں پایا اے

بلتھا شہ دے کارن کریے
تن بھٹی من آہرن کریے
پریم ہتھوڑا مارن کریے
دل لوہا اگ پگایا اے

کیوں عشق اساتے آیا اے
توں آیا ہے میں پایا اے

(۷) تمیرا

(۱) میرا

(۴) دل

(۳) کر

(۶) لوہاراں کیس اٹکایا

(۵) وچ پریم ہتھوڑا

(الف، ص ۱۰۴، ک ۲۰)

(۷) پگایا (پ، ص ۱۴، ک ۳۸)

۹۳

کیہ کردانی کیہ کردانی
 کوئی پچھو کھاں دلبر کیہ کردا
 اکے گھر وچ دستیاں رسدیاں
 نہیں ہندا وچ پردا

کیہ کردانی کیہ کردانی
 کوئی پچھو کھاں دلبر کیہ کردا
 وچ سمیت نماز گزارے
 بت خانے جادو دا

کیہ کردانی کیہ کردانی
 کوئی پچھو کھاں دلبر کیہ کردا
 آپ اکو کئی لکھ گھراں دے
 مالک سب گھر گھر دا

کیہ کردانی کیہ کردانی
 کوئی پچھو کھاں دلبر کیہ کردا

جتول دیکھاں اُت دل اوہو
مہر دہی سنگت کردا

کیہ کردانی کیہ کردا

کوئی پچھو کھاں دہر کیہ کردا

موسیٰ تے فرعون بنا کے

دوہو کے کیوں لڑ دا

کیہ کردانی کیہ کردا

کوئی پچھو کھاں دہر کیہ کردا

حاضر ناظر اوہو ہر تھاں

چوپک کس دُں کھڑ دا

کیہ کردانی کیہ کردا

کوئی پچھو کھاں دہر کیہ کردا

ایسی نازک بات کیوں کمنا

نہ کہہ سکدا نہ جہر دا

کیہ کردانی کیہ کردا

کوئی پچھو کھاں دہر کیہ کردا

(۱) میں اپ اے ۴۶، ک ۴۶ (۴) موسیٰ زاد ہدایت دے

(۲) میں { الف بے ۲۳۳، ک ۸۵ } فرعون ضلالت کردا

(۳) اک { اپ اے ۴۶، ک ۴۶ }

بہتا شہہ عاشق بگھیلدا

رت پیندا گوشت چردا

کیہ کردا فی کیہ کردا

کوئی پچھو کھاں دبیر کیہ کردا



(۱) دات (الف: ص ۲۳۴، ک ۸۵)

(۲) ا۔ موسیٰ نوں کوہ طور چڑھا کے کیتا واقف بہت امر دا

ب۔ واہ واہ وطن اسا ڈا ایہ ہے کوئی دبے کوئی سڑدا

ج۔ پئے دے دے دے روڑ کھڑکے مڑکھ نہ چت دھر دا

د۔ ہیرے موتی مل جو اہر عاشق گن گن پھسڑدا

ر۔ لَا يَتَحَرَّلُ قَلْبُكَ مَنَادَا دوزخ کہنوں کھسڑدا

دپ: ص ۴۶، ک ۴۶

۹۴

کیہ کر دابے پروا ہی بے

کیہ کر دابے پروا ہی بے

کُن کیا فیکون کیا یا

باطن ظاہرے ول آیا

بے چونی دا چُون بنایا

بکڑی کھید چمائی بے

کیہ کر دابے پروا ہی بے

کیہ کر دابے پروا ہی بے

سر مخفی دا جس دم لبولا

گھنگھٹ اپنے منہ سے کھولا

ہُن کیوں کر داسا تھوں اوہلا

نصیب و تاج حقیقت آئی بے

(۱) کھولا جد
(۲) حقیقت سب { دالف: ص ۲۳۵، ک ۲۸۶ }

کیہ کردا بے پروا ہی بے

کیہ کردا بے پروا ہی بے

کَہْ مَنَا بنی - آدم کہیا

کوئی نہ کیتا تیرے جہیا

شان بزرگی دے سنگ ایہا

ڈپھڑی غب و جانی بے

کیہ کردا بے پروا ہی بے

کیہ کردا بے پروا ہی بے

آپے بے پروا میاں کر دے

اپنے آپ سے آپے ڈر دے

رہیا سما دج ہر ہر گھر دے

بھٹی پھرے لوکانی بے

کیہ کردا بے پروا ہی بے

کیہ کردا بے پروا ہی بے

چٹیک لا دیوانہ ہو یا

یسی بن کے مہنوں مونا

آپے رو یا آپے دھو یا

کسی کیتی آشنائی بے

کیہ کردا ہے پرواہی ہے

کیہ کردا ہے پرواہی ہے

آپے ہیں توں ساجن ستیاں

عقل دلیاں سب اٹھ گئییاں

بُلّھا شاہ نیں خوشیاں لئیاں

کیہ کردا ہے پرواہی ہے

کیہ کردا ہے پرواہی ہے



۹۵

کیوں ادبے بہہ بہہ جھاکِ دا
ایہ پردہ کس توں راکھی دا

کارن بیتِ مینت بن آیا
میم دا گھنٹ کھ پر پایا
اعدتے احمد نام دھرایا
سرچھتر جھلے لولاکی دا

کیوں ادبے بہہ بہہ جھاکِ دا

تیں آپے آپ ہی سارے ہو
کیوں کندے ایس نیارے ہو
آئے اپنے آپ نظارے ہو
دوچ برزخ رکھا خاکِ دا

کیوں اوہلے بہہ بہہ جھاکي دا

ایہ پردہ کس توں راکھی دا

تُدبا بھجور . دوسرا کیڑا ہے

کیوں پایا اُنٹا جھیرا ہے

ایہ ڈٹھا بڑا اندھیرا ہے

بُن آپ نوں آہ آکھی دا

کیوں اوہلے بہہ بہہ جھاکي دا

ایہ پردہ کس توں راکھی دا

کتے رومی ہو کتے شامی ہو

کتے صاحب کتے غلامی ہو

تیس آپے آپ تسمی ہو

کھوں کھوٹا کور سو لاکھی دا

کیوں اوہلے بہہ بہہ جھاکي دا

ایہ پردہ کس توں راکھی دا

جس تن . چ عشق دا جوش ہویا

اوہ بے خود ہو بے ہوش ہویا

اوہ کیونکر رہ خاموش ہویا

جس پیالہ پیتا ساقی دا

کیوں اوہلے بہہ بہہ جھاکي دا

ایہ پردہ کس توں راکھی دا

تئیں آپ اسانوں دھلے جی
 کد رہیندے چھپے چھپائے جی
 تسیٰ شاہ عنایت بن آئے جی
 بن لالائیں جھماکی دا
 کیوں ادھے بہہ بہہ جھماکی دا
 ایہ پردہ کس توں راکھی دا
 بلجھا شاہ تن بھادئی بھٹھی کر
 اگ بال ہڈاں تن مائی کر
 ایہ شوق محبت بائی کر
 ایہ بُدھوا اس بدھ جھماکی دا
 کیوں ادھے بہہ بہہ جھماکی دا
 ایہ پردہ کس توں راکھی دا



(۱) تسیٰ کوئی نہیں۔

(الف: ص ۲۳۶، ک ۸۹)۔ (پ: ص ۷۶، ک ۹۵)

کیہ بے درواں سنگ یاری
روون اکھیاں زار و زاری

سانوں گئے بے دردی چھڈ کے
ہجرے سانگ سینے وچ گڈ کے
جسموں جند نوں لے گئے کڈھ کے
ایہ گل کر گئے ہنیر یاری

کیہ بے درواں سنگ یاری
روون اکھیاں زار و زاری

بے درواں دا کیہ بھرداسا
خوف نہیں دل اندر ماسا
چڑیاں موت گواراں ہاسا
مگروں ہس ہس تاڑی ماری

کیہ بے درواں سنگ یاری
روون اکھیاں زار و زاری

آدن کہہ گئے پھیر نہ آئے

آدن دے سب قول بھلائے

میں بھلی بھل نہیں لگائے

کسے ملے سائوں ٹھک پاری

کیہ بے درداں سنگ یاری

روون اکھیاں زار و زاری

بُلھے شاہ اک سودا کیت

کتا نہ ہر پیالہ بیتا

نہ کچھ نفع نہ ٹوٹا لیتا

درو دکھاں دی گٹھڑی بھری

کیہ بے درداں سنگ یاری

روون اکھیاں زار و زاری



کیوں لڑنا ہیں کیوں لڑنا ہیں غیر گنہا ہی
 لا تتحرک خود بکھینوئی کس نوں دینا میں پھا ہی
 شرع تے اہل قرآن بھی ہے اسی اگے سدے آئی
 السُّبُّ بَرِّکُؤ دَار ہو یا قُلُوبِی دُصَم پائی
 کُنْ مِیْکُون آوازہ ہو یا تداں اسی بھی کو لے آہی
 لذت مار دیوانی کیتی نہیں ذاتی اصلی آہی
 کیوں لڑنا ہیں کیوں لڑنا ہیں غیر گنہا ہی



کیسہ جانناں میں کوئی

وے اڑیا

کیسہ جانناں میں کوئی

جو کوئی اندر بونے چالے ذات اساڈی ہوئی

جس دے نال میں نیوں لگایا اُد ہو جیسی ہوئی

کیسہ جانناں میں کوئی

وے اڑیا

کیسہ جانناں میں کوئی

چٹی چادر لاہ سٹ کڑیے پین فقیراں دی لوی

چٹی چادر نوں داغ لگے گا لوی نوں داغ نہ کوئی

کیسہ جانناں میں کوئی

وے اڑیا

کیسہ جانناں میں کوئی

(۱) کیا (۲) رے بابا (۳) جو کوئی ساڈے اندر دتس دا { (۴) ایہ مصرعہ کوئی نہیں ملدا (۵) ایہ بند کوئی نہیں ملدا (۶) پ: ص ۵۶، ک ۵۷

(۷) پ: ص ۵۶، ک ۵۷

الف پچھتا ب پچھتا قی ت تلاوت ہوئی
س پچھتا شش پچھتا صاوق صا بر ہوئی
کیسہ جاناں میں کوئی

وے اڑیا

کیسہ جاناں میں کوئی
گو گو کردی قمری آہنی گل و بیج طوق پیروئی
بس نہ کردی گو گو کو لوں گو گو اندر موئی
کیسہ جاناں میں کوئی

وے اڑیا

کیسہ جاناں میں کوئی
جو کچھ کرسی اللہ جاناں کیسہ کچھ کرسی کوئی
جو کچھ لیکھ متھے داکھیا میں اُس تے شا کر ہوئی
کیسہ جاناں میں کوئی

وے اڑیا

کیسہ جاناں میں کوئی

- د۱) ایہ بند کوئی نہیں ملدا
د۲) ایہ بند کوئی نہیں ملدا
د۳) ایہ بند کوئی نہیں ملدا
- { (الف: ص ۲۵۷، ک ۱۰۵)

عاشق بکری معشوق قصائی میں میں کر دی کو بھی
 جیوں جیوں میں بہتا کر دی تیوں تیوں موئی موئی
 کیہ جاناں میں کوئی

وے اڑیا

کیہ جاناں میں کوئی

بکھا شہہ عنایت کر کے شوق پشراب دیتوئی
 بھلا ہو یا اسی دُروں چھٹے نیڑے آن لہوئی
 کیہ جاناں میں کوئی

وے اڑیا

کیہ جاناں میں کوئی^(۱)

(۱) ایہ بند کوئی نہیں ملدا۔ لائف: ص ۲۵۷، ک ۱۰۵

(۲) ایہ مصرعہ کوئی نہیں ملدا

(۳) تھلے دے مصرعے کوئی نہیں ملدے۔

۱۔ بے فرمان دی کیا ٹی کوہوں صیبہ کھچیندا اوئی

۲۔ کٹیاں میناں دے گل اُتے چھری دا گیندا سوئی

۳۔ کے اک سہی میں دس مہیاں پر ایہ کیہ کر سی کوئی

۴۔ بے ضرر کریں تے فضل کریں تریں ماجر ہوئی۔

(پ: ص ۵۶، ک ۵۷)

ردیف گ

۹۹

گر جو چاہے سو کر دالے

میرے گھر وچ چوری ہوئی
ستی رہی نہ جاگیب کوئی
میں گر پھٹ سو جھی ہوئی
جو مال گیب سو تر دالے

گر جو چاہے سو کر دالے

پسے مٹھی آپ خزانہ سی^(۳)
اوتھے حیرت حیرت خانہ سی^(۴)
پھر وحدت دے وچ آنا سی^(۵)
گل جُسنہ دا مچل پر دالے

(۱) ہوئی چوری (۲) باتا (۳) ایہ بند کوئی نہیں ملدا (۴) ایہ بند نہیں ملدا (۵) ایہ بند نہیں ملدا۔

گر جو چاہے سوکرا اے

کن فیکون آوازہ دیندا

وعدت دچوں کثرت لیندا

پہن لباس بندہ بن بہندا

کر بندگی مسجد وڑ دا اے

گر جو چاہے سوکرا اے

روز میثاق الست سناوے

قالو بلیا ا شہدنا چاہوے

پھر کچھ اپنا آپ چھپاوے

ادہ گن گن دستاں دھرواے

گر جو چاہے سوکرا اے

گر اللہ آپ کہیندا اے

گر علی نبی ہوہیندا اے

گھر ہر دے دل دتج رہیندا اے

ادہ خالی بھانڈے بھردا اے

گر جو چاہے سو کر دے
 بُلٹھا تھو نوں گھر دتج پایا
 جس سانگی سانگ بنایا
 لوکاں کو لوں بھیت چھپایا
 ادہ درس پریم دا پڑھدا ہے
 گر جو چاہے سو کر دے



۱۰۰

گلّ روے لوکاں پائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

سیج آکھ مناں کیوں ڈرناں ایں

اس سیج پکے توں ترناں ایں

سیج سدا آبادی کرناں ایں

سیج دست اچنبا آئی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

بہن آن بھمان ڈرائے

پتر پیر دس بھرم دوڑائے

آپے دس کے جتن کرائے

پو بجا شروع کرائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

پتر تساں دے اوپر پٹرا
گرد چا دل منا دل پٹرا
جنجو پاؤ لاہو بیٹرا
پلی ترت پرائی اے

گل روے لوکاں پائی اے

گل روے لوکاں پائی اے

پیر نہیں اینویں نکھن گلی
روک روپیہ بھانڈے ڈنگی
ہووے لاکھی درست نہ گلی
بکھا ایہ بات بنائی اے

گل روے لوکاں پائی اے

گل روے لوکاں پائی اے

پر تم چند ہی مات بنائی
جس نوں پوبے سرب لوکائی
پاچھی دڈ کے جنج چڑھائی
ڈولی ٹھم ٹھم آئی اے

گل روے لوکاں پائی اے

گل روے لوکاں پائی اے

مُبلِ خُدا نُوں جانِ خُدا ئی
 بُتائاں اگے سیسِ نوا ئی
 جھڑے گھڑ کے آپ بنا ئی
 شرمِ زُتا نہ آئی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

وِیکھو تَنسی ماتِ بنا ئی
 ساکِ رامی سنگِ پرنا ئی
 ہس رسِ ڈولی چاچڑھا ئی
 سالا سوہرا بنے جوا ئی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

دھیاں بھیناں سب دیا ہون
 پروے اپنے آپ کجاوَن
 بُتھا شاہِ کبیرہ آکھن آوَن
 نہ مانا کسے دیا ہی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

شاہ رگ تھیں رب دس دایڑے
 لوکاں پائے لمیں جیڑے
 داں کے جگڑے کون نبیڑے
 بھج بھج عمر گوائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

برچھ باغ دچ نہیں جدائی
 بندہ رب تیویں بن آئی
 پچھلے سوتے تے کھڑ آئی
 دُوبتا آن مٹائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

بلّھا آپے مَحل بھُلایا اے
 آپے چلیاں دتّ دبا یا اے
 آپے ہوکا دے سُنایا اے
 مَچھ میں بھیت نہ کائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

گرم سرد ہو جس نون پالا
حرکت کیستا چہرہ کالا
تس نون آکھن جی سکھالا
اس دی کرو دوائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

اکھیاں پکیاں آکھن آئیاں
اسی سمجھ کے آدنی مایاں
آپے بھل گئیاں بھن سائیاں
بھن تیر تھ پاس سدھائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

جو کوئی دس دا ایو پیارا
بٹھا آپے دیکھن ہارا
آپے بید قرآن پکارا
جو سننے دست بھلائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

پوست اکھے اے افیم
 بندہ بھائے تادہ کریم
 نہ کوئی دے گیان حکیم
 عقل تباہی جانی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

جو کوئی دس وایم پیارا
 بُلّھا آپے دیکھن ہارا
 آپے بید قرآن پکارا
 جو سُفنے دست بھلائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے



۱۰۱

گھنگٹ چُک اوسجناں ہُن شرماں کا ہنوں رکھیاں دے
 زلف کنڈل نے گھیرا پایا
 بشیرؒ ہو کے ڈنگ چلایا
 دیکھ اساں دل ترس نہ آیا
 کر کے خونی اکھیاں دے
 گھنگٹ چُک اوسجناں ہُن شرماں کا ہنوں رکھیاں دے
 دو دنیاں دا تیر چلا یا
 میں عاجز دے سینے لایا
 گھاٹل کر کے مکھ چھپایا
 چوریاں اہ کن دسیاں دے
 گھنگٹ چُک اوسجناں ہُن شرماں کا ہنوں رکھیاں دے

-
- (۱) گھنگٹ
 (۲) بشیر
 (۳) یہ کن چوریاں
 (الف: ص ۹۸، ک ۱۵)
 (پ: ص ۶۵، ک ۷۲)

برہوں کناری توں کس کے ماری
 تد میں ہوئی بے دل بھاری
 مڑ نہ لٹی تیں ساہ بھاری
 پتیاں تیریاں کچیاں دے
 گنگٹ چک ادسجناں ہُن شرماں کاہنوں رکھیاں دے
 نیوں لگا کے من ہر یستنا
 پھیر نہ اپنا درش دیتا
 زہر پیالہ میں ایہ پیتا
 ساں عقلوں میں پچیاں دے
 گنگٹ چک ادسجناں ہُن شرماں کاہنوں رکھیاں دے



-
- (۱) توں
 (۲) مڑ نہ لٹی نہ { اپ دس ۶۵، ک ۷۶ }
 (۳) آ { الف دس ۹۸، ک ۱۵ }

۱۰۲

گھنگٹ اوہلے نہ نک سوہنیاں
میں مُشتاق دیدار دی ہاں

جانی با، بھ دیوانی ہوئی
ٹوکاں کر دے لوک سبھوئی
بے کر یار کرے دل جوئی
میں تاناں فریاد پکار دی ہاں

گھنگٹ اوہلے نہ نک سوہنیاں
میں مُشتاق دیدار دی ہاں

مفتؔ وکاندی جاندی باندی
ہل مایا جند اینویں جاندی
اک دم ہجر نہیں میں سہندی
میں بیل اس گلزار دی ہاں

گھنگٹ اوہلے نہ نک سوہنیاں
میں مُشتاق دیدار دی ہاں

۱۰۳

گھر میں گنگا آئی سنتو گھر میں گنگا آئی
 آپے مڑی آپ گھنیا آپے جہا دورائی
 آپ گوبر یا آپ گڈیا آپے دیت دکھائی
 انحد دمار کا آیا گوریا کنگن دست چڑھائی
 مونڈ منڈا مہے پریتی کورین کناں میں پائی
 اہرت پل کھائیوے کائیں تھوڑی کر دہائی
 گھر میں گنگا آئی سنتو گھر میں گنگا آئی



۱۰۴

گھڑیا لی دیہونکال نی
اچ پی گھڑیا لال نی

گھڑی گھڑی گھڑیاں بجاوے
رین وصل دی پیسا گھاوے
میرے من دی بات بے پاوے
ہتھوں چائے گھڑیاں نی

گھڑیا لی دیہونکال نی
اچ پی گھڑیا لال نی

انحد و آجا دیے سہاناں
مُطرب گھڑاتان تراناں
نماز روزہ بھل گیا دوکاناں
مدھ پیالہ دین کال نی

(۱) فی رنیں ملدا پ: ص ۳۸، ک ۳۲ (۲) دل: دالف: ص ۱۳۶، ک ۵۵

(۳) بجا پ: ص ۳۸، ک ۳۲

(۴) شہانہ (۵) دھن رالف: ص ۱۳۶، ک ۵۵

گھڑیاں دیونکال نی
انچ پی گھر آیا لال نی

لکھ دیکھن دا عجب نظارا
دکھ دے دا اٹھ گیا سارا
رین وڈی کیا کرے پارا
دن اگے دھرو دیوال نی

گھڑیاں دیونکال نی
انچ پی گھر آیا لال نی

مینوں اپنی خبر نہ کائی
کیا جاناں میں کرت دیا ہی
ایہ گل کیونکر چھپے چھپائی
ہن ہریا فضل کمال نی

گھڑیاں دیونکال نی
انچ پی گھر آیا لال نی

ٹوٹے کامن کرے تیرے
سحرے آئے وڈے وڈیرے
ہن گھر آیا جانی میرے
رہاں لکھ دے ایہ نال نی

(۱) دل (۲) کمال (الف: ص ۱۳۷، ک ۵۵) (۳) جادوگر (پ: ص ۳۸، ک ۳۳)

(۴) لکھ دے رہاں (الف: ص ۱۳۷، ک ۵۵)

گھڑپالی دیونکال فی
ہُن پی گھڑآیا لال فی

ہلکا شوہ دی چھیج^(۱) پیاری
فی میں تارن ہارے تاری
کویں کویں ہُن آئی واری
ہُن دھڑل^(۲) ہو یا محال فی

گھڑپالی دیونکال فی
ہُن پی گھڑآیا لال فی



(۱) سیج

(۲) تری سو

(۳) مینوں

ردیف "ل"

۱۰۵

لَنْ تَوَافِي دَس کے جانی ہُن کیوں مکھ چھپایائی
 میں ڈھولن دھج فرق نہ کوئی اینما فرمایائی
 آؤ سجن گل لگ سواں میں ہُن کیہ گھٹکٹ پایائی
 لَنْ تَوَافِي دَس کے جانی ہُن کیوں مکھ چھپایائی
 تن صابر دے کیڑے پائے جو چڑھیا سو پایائی
 منصور کولوں کجھ ظاہر ہو یا سولی پگڑ چڑھایائی
 لَنْ تَوَافِي دَس کے جانی ہُن کیوں مکھ چھپایائی
 دسو مکنتہ ذات الہی سجدہ کس کرایائی
 بٹھا مکنتہ ذات الہی شیطان خوار کرایائی
 لَنْ تَوَافِي دَس کے جانی ہُن کیوں مکھ چھپایائی

رولف "م"

۱۰۶

ماہی دے تیں ملیاں^(۱) سب دُکھ ہوون دُور
 لوکاں دے بھانیں چاک چکنا سا ڈارت غفور
 ماہی دے تیں ملیاں سب دُکھ ہوون دُور
 جیندے^(۲) دین دی خاطر چشماں بندیاں ہی نہ تھوڑ
 ماہی دے تیں ملیاں سب دُکھ ہوون دُور
 اٹھ گئی ہجر جدائی جگروں ظاہر دسدا^(۳) نور
 ماہی دے تیں ملیاں سب دُکھ ہوون دُور
 بھٹکار نہر سمجھ دی پائیا نہ نیڑے نہ دُور
 ماہی دے تیں ملیاں سب دُکھ ہوون دُور

(پ: ص ۷۸، ک ۹۹)

(۱) تے

(۲) ہسی

(۳) دیندا

(۴) ہوور

مائے نہ مُردا عشق دیوانہ شوہ نال پریتاں لا کے
 عشق شرع دی لگ گئی بازی کھیڈاں میں داؤ لگا کے
 مارن بولی تے بولی نہ بولاں سُنان نہ کن لا کے
 دیڑے دتج شیطان پھیندا اُس نوں رکھ سمجھ کے
 توڑ شرع نوں جت لئی بازی پھر دی نک دڑھلے
 میں وے انجانی کھیڈ دگیاں کھیڈاں میں آ کے با کے
 ایہ کھیڈاں بُن لگیاں جھیڈاں گھر پیادے آ کے
 سیاں نال میں پاواں گدھا دبر نک نک جھاکے
 پچھونی ایہ کیوں شرم اندا جاندا نہ بھیت بتا کے
 کافر کافر آ کھن تینوں سارے لوک سنا کے

مومن کافر مینوں دونوں نہ دس دے وحدت نے دتج آکے
 چوہی چپتی تے پھوکیا جھکا دھونی شرک جہلاکے
 ماریا کفر دڈا میں دل تھیں تلی نے سیس ٹکا کے
 میں وڈ بھاگی ماریا خاوند تھیں زہر پلا کے
 وصل کراں میں نال سخن دے مثرم جیسا گواکے
 دتج چمن میں پنگ دچھایا یار سستی گل لا کے
 مردی نال مل گئی سرد ہی بلبھا شہ نوں پا کے
 مے نہ مڑا عشق دیوانہ شہ نال پریتاں لا کے



۱۰۸

مائی قدم کریندی یار
 مائی جوڑا، مائی گھوڑا
 مائی دا اسوار
 مائی مائی نوں دوڑائے
 مائی دا کھڑکار

مائی قدم کریندی یار
 مائی مائی نوں مارن لگی
 مائی دے ہتھیار
 جس مائی پر بُبستی مائی
 تس مائی ہنکار

مائی قدم کریندی یار

(۱) واہ واہ مائی دی گلزار (پ: ص ۴۱، ک ۱۲)

(۲) ڈر کھادے { دگ: ص ۲۲، ک ۱۷

(۳) بوئی

مائی قدم کریندی یار

مائی باغ بنیچہ مائی

مائی دی گلزار

مائی مائی زوں دیکھن آئی

مائی دی لے بہار

مائی قدم کریندی یار

ہس کھڈڑ مائی ہوئی

مائی پاؤں پار

بٹھا آہ بوجھارت بھیں

لاہ سروں مھوئیں مار

مائی قدم کریندی یار



۱۰۹

متر پیارے کارن فی میں کوک اُلا ہمیں لینی ہاں
 لگانیموں میرا جس سیتی
 سرہانے ویخ پنگ دے جیتی
 عالم کیوں سمجھاوے (۳) ریتی
 میں ڈٹھے با، مجھ نہ رہنی ہاں
 متر پیارے کارن فی میں کوک اُلا ہمیں لینی ہاں
 تسی سمجھاوے دیر (۴) جھوری
 رانجمن دیندا میتھوں چوری
 جیندے عشق کیتی میں (۵) ڈوری
 میں نال (۶) آرام نہ بہنی ہاں
 متر پیارے کارن فی میں کوک اُلا ہمیں لینی ہاں

(۱) دے۔ دابہد لفظ اے (الف: ص ۶۴، ک ۱۳)

(۲) ایتھے۔ قافیہ غیر اے (پ: ص ۶۲، ک ۶۹)

(۳) میری (۴) دیندے۔ رہندا اے { (الف: ص ۹۴، ک ۱۳)
 (۵) گتھی گل دوری (۶) آرام کر کے۔ وزن غلط اے

برہوں آوٹیا ویٹج ویٹڑے
 زور زور دیوے تن گھرے
 دار و درونہ باہجھوں تیرے
 میں سبناں باہجھ مرینی^۱ ہاں
 مہتر پیارے کارن فی میں لوک اُلاہیں لینی ہاں
 مکتھے شاہ گھرا نچمن آدے
 میں تہی نوں لے گل لاوے
 نال خوشی دے رین دہاوے
 نال خوشی دے رہنی ہاں
 مہتر پیارے کارن فی میں لوک اُلاہیں لینی ہاں



-
- (۱) - دو زور دے بے مطلب اے
 (۲) - مردی
 (۳) - غم خدای سب میتھوں جاوے
 (۴) - بروہی ہاں
- (الف: ص ۹، ک ۱۳)

مری باج اُٹھی ان گھستاں
 سُن کے بھل گئیاں سب باتاں
 لگ گئے اسد بان نیا رے
 جھوٹھی دنیا کوٹ پارسے
 سائیں مکھ ویکھن و سجارے
 مینوں بھل گئیاں سب باتاں
 مری باج اُٹھی ان گھستاں
 سُن کے بھل گئیاں سب باتاں
 بُن میں چنیل مرگ پھمایا
 اسے مینوں جتھ بھایا
 صرٹ دو گانہ عشق پڑھایا
 رہ گئیاں دوترے چار کاناں

-
- (۱) سُن سُن خام سندر (۲) چُٹ گئے (پ: ص ۴۰، ک ۳۶)
 (۳) سائیں ویکھن (الف: ص ۳۵۳، ک ۱۰۱)
 (۴) دو یاں (پ: ص ۴۴، ک ۳۶) (۵) اسان (۶) بند
 (۷) بھایا (۸) دو گانہ اُسی کے دست (۹) تن (پ: ص ۴۰، ک ۳)

مُری باج اُٹھی ان گھاتاں
 سُن کے مَجل گئیاں سب باتاں
 بُوٹے اُن کھلوتا یار
 بابل بیج پیا تکرار
 کھنے نال بے رہ و ہار
 نبی محمدؐ بھرے شناتاں

مُری باج اُٹھی ان گھاتاں
 سُن کے مَجل گئیاں سب باتاں
 مُلئے شوہ میں بُن^(۳) بر لائی
 جد کی مُری^(۴) کا بن بجائی
 باورئی ہر تہاں دل دھائی
 کھو جیاں کتول دست برتاں

مُری باج اُٹھی ان گھاتاں
 سُن کے مَجل گئیاں سب باتاں

-
- (۱) بند کوئی نہیں ملدا (الف: ص ۳۵۳، ک ۱۰۲)
- (۲) تب (۳) برائی
- (۴) جب (۵) بانسی
- (۶) آپیں نعرے کر رہی آہی
- (۷) کھو جیاں

۱۱۱

مَلّاں مینوں مار دا اِی
 مَلّاں مینوں مار دا اِی
 مَلّاں مینوں سبت پڑھایا
 الفوں اگے کجھ نہ آیا
 ادھب ای ب پکار دا اِی
 مَلّاں مینوں مار دا اِی
 مَلّاں مینوں مار دا اِی
 مَلّاں مینوں مار دا اِی



من اٹکیو شام سندرہوں
 کموں دیکھوں بہمن کموں سیکھا
 آپ آپ کرن سب لیکھا
 کیا کیا کھیلا ہنر سوں
 من اٹکیو شام سندرہوں

سُو بچھ پڑی تب رام دھائی
 ہم تم ایک نہ دوجا کائی
 اس پریم نگر کے گھر سوں
 من اٹکیو شام سندرہوں

پنڈت کون کت لکھ سنائے
 ناں کیس جائے ناں کیس آئے
 کر کا کنگن کر سوں
 من اٹکیو شام سندرہوں

بھٹا شوہ دی پیریں پڑیے
 سیس کاٹ کر اگے دھریے
 بن میں ہر دیکھا ہر برہوں
 من اٹکیو شام سندرہوں

۱۱۳

منہ آئی بات نہ رہندی اے
 جھوٹھ اکھاں تے کجھ بیج دا اے
 بیج آکھاں^(۱) بھانڑ بیج دا اے
 جی دُونہاں گلاں توں بیج دا اے
 بیج بیج کے جھیا کندی اے
 منہ آئی بات نہ رہندی اے
 جس پایا بھیت قلندر دا
 راہ کھوجیا اپنے اندر دا
 اوہ^(۲) داسی بے سُکھ مندر دا
 جتھے کوئی نہ چڑھدی رہندی اے
 منہ آئی بات نہ رہندی اے

(۱) بیج کھاں دپ: ص ۵۲، ک ۵۴

(۲) بیج آکھاں

(۳) سُکھ داسی { (الف: ص ۱۹۰، ک ۷۰)

(۴) چڑھدی بے دلندی اے

اک لازم بات ادب دی اے
 سائوں بات لمبی سب دی اے
 ہر ہر دج صورت رب دی اے
 کتے ظاہر ہے کتے چھپ دی اے

منہ آئی بات نہ رہندی اے

ایتھے دنیا دج انھیرا اے^(۳)
 ایہ تلکن بازی ویٹرا اے^(۴)
 وڈ اندر دیکھو کیٹرا اے^(۵)
 کیوں خفتن باہر ڈھونڈ نیڈی اے

منہ آئی بات نہ رہندی اے

ایتھے لیکھا پاؤں پارا اے
 ایہدا دکھا بھیت نیارا اے^(۶)
 اک صورت دا چمکارا اے
 جیوں چنگ دار دوج پندی اے

منہ آئی بات نہ رہندی اے

(۲) جنبدی

(۱) آداب

(۳) پیر قلم تمم دپ: ص ۵۳، ک ۵۴

(۲) ایہ تلکن

(۵) اندر وڈ کے { (الف: ص ۱۹۰، ک ۷۰)

(۶) اوسدا

کہتے تاز ادا دکھائی دا
 کہتے ہو رسول ملائی دا
 کہتے عاشق بن بن آئی دا
 کہتے جان جدائی سہندی دا

مُنہ آئی بات نہ رہندی اے

جدوں ظاہر ہوئے نورِ ہوری
 جل گئے پہاڑ کوہِ طورِ ہوری
 تدوں وار چڑھے منصورِ ہوری
 اوتھے شہنشاہِ پیش نہ رہندی اے

مُنہ آئی بات نہ رہندی اے

بے ظاہر کراں اسرارِ تائیں
 سب بھل جادو تکرارِ تائیں
 پھر مارن بُلے یارِ تائیں
 ایتھے مخفی گل سوہندی اے

مُنہ آئی بات نہ رہندی اے

اساں پڑھیا علمِ تحقیقی اے
 اوتھے اکو حرفِ حقیقی اے
 ہو رہی گڑا سب دھیکی اے
 اینویں رولا پایا بہندی اے

مُنہ آئی بات نہ رہیندی اے

اے شاہ عقل توں آیا کر
سانوں ادب آداب سکھایا کر
میں جھوٹھی نوں سمجھایا کر
جو مورکھ ماہنوں کندی اے

مُنہ آئی بات نہ رہیندی اے

واہ ماہ قدرت بے پرواہی اے
دیوے قیدی دے مر شاہی اے
ایسا بیٹا جیا مائی اے
سب کلمہ اُس دا کندی اے

مُنہ آئی بات نہ رہیندی اے

اس عاجز داکِیہ جیلہ اے
رنگ زرد تے کھڑا پیلا اے
جتمے آپے آپ دسیلہ اے
اد تھے کیہ عدالت کندی اے

مُنہ آئی بات نہ رہندی اے
 بُلہا شہ اسان تمہیں دکھ نہیں
 بن شوہ تمہیں دُرجہ لکھ نہیں
 پردیکھن والی اکھ نہیں
 تائیں" جانِ بڈایاں سندی اے
 مُنہ آئی بات نہ رہندی اے



۱۱۷

میرے ماہی کیوں چرلایا اے
 کہہ لیتا ہوں پریم کہانی
 جس تن لگے سوتن جلنے
 اندر جھڑکاں باہر طعنے
 نیوں لایا یہ سکھ پایا اے

میرے ماہی کیوں چرلایا اے
 نیناں کار و دون دی پکڑی
 اک مرزاں دو جگ دی پکڑی
 برہوں جند اوتی جکڑی
 فی میں رور و حال و نجایا اے

میرے ماہی کیوں چرلایا اے
 میں پیالہ تحقیق لیتا اے
 جو مہر کے منصور پیتا اے
 دیدار مہراج پیا لیتا اے
 میں کھوہ تھیں وضو سمایا اے

میرے ماہی کیوں چرلایا اسے
 عشقِ مَلاں نے بانگِ دیوانی
 شوہِ آدن دی گلِ سُنائی
 کرنیتِ سجدے دے دل آئی
 رنی میں منہ محراب لگایا اسے

میرے ماہی کیوں چرلایا اسے
 بِلَہا شوہِ گھر لپٹ لگائیں
 رستے موں سب بن تن آئیں
 میں دیکھاں آغایتِ سائیں
 جس مینوں شوہِ ملایا اسے
 میرے ماہی کیوں چرلایا اسے



۱۱۵

میرے کیوں چہرہ لایا ماہی
فی میں اُس توں گھول گھما ٹی

وردِ سراق بتیرا کر یا
ایہ دکھ میتھوں جٹے نہ جریا
نمک اسٹے سر تے دھریا
ڈوئی بچپ لودہ کڑا ہی

میرے کیوں چہرہ لایا ماہی
فی میں اُس توں گھول گھما ٹی

جاگدیاں میں گھرو ج مُٹھی
کدی نہیں ساں بیٹھی اٹھی
جس دی ساں میں اُسے کٹھی
ہُن کیہ کر یا بے پروا ہی

میرے کیوں چہرہ لایا ماہی

بٹھاشوہ تیرے توں واری
 میں بلہاری مکھ مکھ واری
 تیری صورت بہت پیاری
 میں دے پجاری گھول گھمائی

میرے کیوں چسہ لایا ماہی

میرے ماہی دے پنج پیر پناہی
 ڈھونڈن اُس نوں و تچ لوکائی
 میرے ماہی تے فضل الہی
 جس نے غیبوں تار ہلائی

میرے کیوں چسہ لایا ماہی

کھن فیکون آوازہ آیا
 تخت ہزار یوں رانجھا دھایا
 چوچک دا اُس چاک سدایا
 اوہ آہا صاحب صفائی

میرے کیوں چسہ لایا ماہی

چل رانجھا ملتان چسہ لایا
 غوث بہاول پیر مناویں
 اپنی تڑت مراد لیا یوں
 میراجی رب مولا چسہ لایا

میرے کیوں چسرا لایا ماہی
 جتنے عشق ڈیرا گھت بہندا
 اوتھے صبر قرار نہ رہیہندا
 کوئی چھٹکن اینویں کہندا
 گل پئی پریم دی چھا ہی

میرے کیوں چسرا لایا ماہی
 آج کھڑیاں دی دھسکتی
 میں بن، میر منانی مُمکتی
 میری رت سریروں مُمکتی
 دل دل مارے برہوں کھائی

میرے کیوں چسرا لایا ماہی
 کھڑا پھل گھوڑے تے چڑھیا
 فقر دھوڑ گرد و ج رلیسا
 ایڈا مان کیوں کوڑا کر یا
 اُس کیتی بے پر داہی

میرے کیوں چسرا لایا ماہی

چڑھ کے پیر کھڑیاں دا آیا
 اُس نے کیا شور مچایا
 مینوں ماہی نظر نہ آیا
 تاہیں کیتی حال دُہائی

میرے کیوں چر لایا ماہی

میں ماہی دی ماہی میرا
 گوشت پوست بیرا بیرا
 دن حشر دے کر سال جھیرا
 جد دیسی داد الہی!

میرے کیوں چر لایا ماہی

چوچک تقاضی ستہ بہایا
 میں من را نچھو ماہی مہایا
 دھکو دھک نکاح پڑھایا
 اُس کیتا فرض ادائی

میرے کیوں چر لایا ماہی

تیل دُٹناں کندھے ملیا
 چو یا چنن متھے رلیا
 ماہی میرا پیلے وڑیا
 میں کیہ کرنی کنگن باہی

میرے کیوں چہر لایا ماہی
 ہو رہا کچھ ٹٹن کر یا
 ایہ دکھ جانے نہ میتھوں جبریا
 نمک رانجن سے ہر تے دھریا
 موہڈے بچہ لوہ کڑا ہی

میرے کیوں چہر لایا ماہی
 نمک سٹٹے دل جاوے
 بیٹھا اُس دا نام تھوے
 کن پڑو کے مندریاں پاوے
 گڑے کے دو میر شاہی

میرے کیوں چہر لایا ماہی
 گڑ گورکھ نوں پیر منادے
 میرے میرے کر کڑا دے
 جس دے کارن مونڈ منادے
 ادھ منہ پیلا زرد ملا ہی

میرے کیوں چہر لایا ماہی

(۱) ڈوٹی بچہ (الف: ص ۴۷، اک ۴۱)

(۲) گڑ بیکے دوسر (پ: ص ۳۵، اک ۲۸)

(۳) گور (پ: ص ۳۵، اک ۲۸)

جوگی جوگ سحر مارن آیا
 سرداڑھی مُنہ مون منیا
 اس تے بھگوا بھیس وٹایا
 کالی سہی گل وچ پائی

میرے کیوں چر لایا ماہی

جوگی شتر کھیریاں دے آدے
 جس گھر مطلب سو گھر پاوے
 بوئے جا کے ناز و جاوے
 آپے ہر یا فضل الہی

میرے کیوں چر لایا ماہی

بوئے پے کھڑ بیا تہ گانے
 ٹٹ پیا کھیر ڈھلے دے
 اس دے دل چل کون بچانے
 چنیا رُل گیا وچ پاہی

میرے کیوں چر لایا ماہی

(۱) پا

(۲) کھڑ پیا

چنیاں چُن چُن جھولی پاوے
 بیٹھا میرے طرف نکاوے
 جو کچھ لکھیا لیکھ مویاں
 رو رو لڑوے میں سپاہی

میرے کیوں چہر لایا ماہی

ایہ گل سستی نند پہناتی
 دُونہاں دی دیدن اکو جاتی
 اوہ بھی آہی سی مدہ ماتی
 اوتھے دُھواں مستخر پاہی

میرے کیوں چہر لایا ماہی

بلکتا سستی^{۱۳} پھند مچایا
 ہیر سلیٹی نانگ لڑایا
 جوگی منتر جھاڑن آیا
 دُونہاں دی اُس مراد پچائی

میرے کیوں چہر لایا ماہی

(۱) مری طرف

(۲) لیکھ لکھیا

(۳) سستی آیا

۱۱۶

میرے گھر آیا پیسا ہمارا
 واہ واہ وحدت کی بنا شور
 انحد بانسری دی گھن گور
 اسان ہُن پایا تخت لاہور

میرے گھر آیا پیسا ہمارا
 جل گئے میرے کھوٹ نکھوٹ
 لگ گئی پریم پسے دی چوٹ
 ہُن سانوں اوس خصم دی اوٹ

میرے گھر آیا پیسا ہمارا
 ہُن کی کنیں سال وصال
 لگ گیا مست پیالہ بات
 ہُن میری بھل گئی ذات صفات

میرے گھر آیا پیسا ہمارا

ہُن کی کیکنے بیس پچاس
 پیتم پائی اسوں دل جھات
 ہُن سائوں سب جگ وسالال

میرے گھر آیا پیسا ہمارا
 ہُن سائوں آس دی پچاس
 بھٹا شہہ آیا ہمرے پاس
 سائیں پچائی ساڈی آس
 میرے گھر آیا پیسا ہمارا



۱۱۷

میرے نوشہہ داکت مول
میرے نوشہہ داکت مول

اگلے دل دی خبر نہ کوئی رہ کت باں پھول
ستیاں نوں پے دجن پوے جھوٹھیاں کرن کلول
چنگ چنگیرے پر پے پریرے اسیاں سیان بھول
بھٹا شاہ بے بولال گا بن کون شیش میرے بول
میرے نوشہہ داکت مول
میرے نوشہہ داکت مول

۱۱۸

میری بُکل دے دتج چور

نی، میری بُکل دے دتج چور

کمنوں کوک سناواں

نی، میری بُکل دے دتج چور

چوری چوری نکل گیا

جلت دتج پے گیا شور

میری بُکل دے دتج چور

نی، میری بُکل دے دتج چور

مسلمان مڑنے توں ڈر دے

بند و ڈر دے گور

دو توں ایسے دے دتج مردے

ایہو دوناں دی گھور

(۱) ساو کمنوں کوک سناواں دپ، ص ۵، گ ۵، دگ، ص ۹، ک ۵

(۲) سویاں دالٹ، ص ۱۸۳، ک ۶۴

(۳) چڑ دے (۴) چڑ دے (۵) ایسی دے دگ، ص ۹، ک ۵

میری بکل دے دتج چور

نی . میری بکل دے دتج چور

کتے رام داس کتے فتح محمد

ایہو قریبی شور

مٹ گی دونہاں دا جھگڑا

نکل پیہ کچھ ہور

میری بکل دے دتج چور

نی . میری بکل دے دتج چور

عرش "منور بانگاں ملیاں

سُنیاں تخت لاہور

شاہ عنایت کُنڈیاں پاٹیاں

لک چھپ کچھ دا ڈور

میری بکل دے دتج چور

نی . میری بکل دے دتج چور

جسٹ ڈھونڈ آیا تس نے پایا

نہ جھڑ جھڑ ہو یا مَور

پیر پیراں بغداد اساڈا

مُرشد تخت لاہور

میری بکل دے دیج چور

نی، میری بکل دے دیج چور

ایو تسی وی آکھو سارے

آپ گڈی آپ ڈور

میں دستمال تسی پگڑیاؤ

بلیتے شاہ دا چور

میری بکل دے دیج چور

نی، میری بکل دے دیج چور



میرا رانجھا ہُن کوئی ہور

تخت منور بانگاں ملیاں

تاں سُنیاں تخت لاہور

عشتے مارے اینویں پھڑے

جویں جنگل دتج ڈھور

رانجھا تخت ہزارے دایاں

ہُن ادھوں ہو یا چور

بلٹھا شاہ اسان مرنانا ہیں

قبر پائے کوئی ہور

میرا رانجھا ہُن کوئی ہور



۱۲۰

مینوں چھڈ گئے آپ لد گئے
 میں دج کیہ تقصیر
 مائیں نیند نہ دن^(۱) سکھ سستی
 اکھیں پلٹیاں
 مینوں چھڈ گئے آپ لد گئے
 میں دج کیہ تقصیر
 چھوٹاں تے تلواراں کولوں!
 عشق دے تکھتے تیر
 مینوں چھڈ گئے آپ لد گئے
 میں دج کیہ تقصیر
 عشقے جیڈ نہ ظالم کوئی
 ایہ زحمت بے بیر
 مینوں چھڈ گئے آپ لد گئے
 میں دج کیہ تقصیر

اک پل ساعت آرام نہ آوے^(۱)
 بری برہوں^(۲) دی پٹر
 مینوں چھڈ گئے آپ لد گئے
 میں دج کیہ تقصیر
 بٹھا شوہرے کرے عنایت
 دکھ ہر دن تغیر؟
 مینوں چھڈ گئے آپ لد گئے
 میں دج کیہ تقصیر



-
- (۱) دیوے
 (۲) دچھوڑے
 (۳) سب دکھ
- { (الف ص ۱۰۵ ک ۲۲)

۱۲۱

مینوں درد او لڑے دی پیڑ

مینوں درد او لڑے دی پیڑ

آمیاں رانجھا دے دے نظار امان کرپن تقصیر

مینوں درد او لڑے دی پیڑ

مینوں درد او لڑے دی پیڑ

تخت ہزار یوں رانجھا ٹریا صیر نمائی دا پیر

مینوں درد او لڑے دی پیڑ

مینوں درد او لڑے دی پیڑ

ہورناں دے نوشوہ آدے جلدے کیہ بلیکھے وچ تقصیر

مینوں درد او لڑے دی پیڑ

مینوں درد او لڑے دی پیڑ

(۱) بھمے وچ کیہ دیپ ہس ۷۷، ک ۹۶

(۲) دے مینوں دالف ہس ۲۴۰، ک ۹۱

مینوں عشق ہمارے دیندا
منہ چڑھیا یار بلیندا

کیہ بچھدا میں ذات صفات میری
اُو ہوا دم والی ذات میری
نخن اُتربے دتج گھات میری
دتج رب داسر جھیندا

مینوں عشق ہمارے دیندا
منہ چڑھیا یار بلیندا

کتے عشیمے کتے سُنی اے^(۱)
کتے جُٹا دھاری کتے سُنی اے
میری سب سے فارغ کُئی اے
جو کہاں سو یار منیندا

(۱) الف میں ۱۹۸، ک ۷۴

(۲) ہے پ میں ۷۲، ک ۸۸

میںوں عشق ہلارسے دیندا

منہ چڑھیا یار بلیندا

بلکھا دُوروں چل کے آیا جی

اودھی صورت میں بھرایا جی

اوسے پاک جمال دکھایا جی

اودھک دم نہ بھیندا

میںوں عشق ہلارسے دیندا

منہ چڑھیا یار بلیندا



مینوں سکھ داسنہڑا توں جھب لیاویں دے

پا ہندیا ہو

میں کُٹری میں دُڑی ہوئیاں

میرے سب دکھڑے بتلادیں دے

پا ہندیا ہو

کھلیاں لٹاں گلّ دست پراندا

ایہ گلّ اکھیں نہ شرادیں دے

پا ہندیا ہو

اک لکھ دیندی میں دو لکھ دیساں

مینوں پیارا آن ملاویں دے

پا ہندیا ہو

یاراں لکھ کتابت جی بھی

کتے گوشے بہہ سمجھاویں دے

پا ہندیا ہو

بٹھا شہ دیاں مڑن مزاراں

لکھ پتیاں توں جھب دھاویں دے

پا ہندیا ہو

مینوں سکھ داسنہڑا توں جھب لیاویں دے

پا ہندیا ہو

۱۲۴

مینوں کیہ ہویا ہُن میتھوں گئی گواتی میں
 مینوں کیہ ہویا کیوں مینوں کئی کندی میں
 مینوں کیہ ہویا ہُن میتھوں گئی گواتی میں
 میں رچ دیکھاں تاں میں نہیں ہندی میں رچ دسنا میں
 مینوں کیہ ہویا ہُن میتھوں گئی گواتی میں
 سرتوں پیر تیکر بھی توں ہیں اندر باہر ہیں تیں
 مینوں کیہ ہویا ہُن میتھوں گئی گواتی میں
 چھٹ پئی اُرا روں پاروں نہ بیڑی نہ نہیں
 مینوں کیہ ہویا ہُن میتھوں گئی گواتی میں
 منصور پیارے کیا انا الحق کہو کہ یا کیں
 مینوں کیہ ہویا ہُن میتھوں گئی گواتی میں
 بلبھا شوہ اوے دا عاشق اپنا آپ دنجایا تیں
 مینوں کیہ ہویا ہُن میتھوں گئی گواتی میں



۱۲۵

میں کیونکر جاواں کہے نوں
 دل لوپے تخت ہزارے نوں
 لوکی سجدہ^(۲) کہے نوں کر دے
 ساڈا سجدہ^(۳) یار پیارے نوں
 میں کیونکر جاواں کہے نوں
 دل لوپے تخت ہزارے نوں
 اوگن دتخ نہ بھل^(۴) میاں رانجھا
 یاد کریں ایس کارے نوں
 میں کیونکر جاواں کہے نوں
 دل لوپے تخت ہزارے نوں
 میں من تاروترن نہ جاناں
 شرم پی تہدہ تارے نوں

-
- | | | |
|--------------------------|-------------|--------------------|
| (۱) کیونکر جانیے کہے نوں | (۲) لوکی جو | { دلف بس ۱۱۲، ک ۲۷ |
| (۳) کتے نوں | (۴) میرا | |
| (۵) سجدہ کرکے نہیں ملو | (۶) پھلیں | |

میں کیونکر جاواں بکے نوں
 دل لوپے تخت ہزارے نوں
 تیرا ثانی کوئی نہیں ملیا
 ڈھونڈیا جگ سارے نوں
 میں کیونکر جاواں بکے نوں
 دل لوپے تخت ہزارے نوں
 بکھا شہ دی پیت انوکھی
 تارے اوگن ہارے نوں
 میں کیونکر جاواں بکے نوں
 دل لوپے تخت ہزارے نوں



-
- (۱) رہیا { رائق، ص ۱۱۲، اک ۲۷
 (۲) مصرعہ کوئی نہیں { رائق، ص ۱۱۲، اک ۲۷
 (۳) سوگن { پ، ص ۵۸، ک ۶۰

۱۲۶

میں کُنبر اچُن چُن ہاری

میں کُنبر اچُن چُن ہاری

ایس کُنبر دے کندے بھلیرے اڑاڑ پٹری پاڑی

ایس کُنبر داحاکم کرٹا ظالم اسے پٹواری

میں کُنبر اچُن چُن ہاری

میں کُنبر اچُن چُن ہاری

ایس کُنبر دے چار مقدم معاملہ منگدے بھاری

ہورناں چُگیا چُھوہیا چُھوہیا^(۳) میں بھسری پٹاری

میں کُنبر اچُن چُن ہاری

میں کُنبر اچُن چُن ہاری

چُگ^(۵) چُگ^(۴) کے میں ڈھیری کیتا لتے آن^(۶) بھاری

اوکھی گھائی مشکل پینڈا سر پر گھٹری بھاری

(۱) کُنبر اچُن مٹاری (۲) مہر (پ: ص ۶۰، ک ۶۵)

(۳) بوہیا (الف: ص ۶۸، ک ۶۴) بوہیا (پ: ص ۶۰، ک ۶۵)

(۴) چُگ (الف: ص ۶۸، ک ۶۴) چُگ (۵) آن تھے بھاری

پ: ص ۶۰، ک ۶۵، پ: ص ۶۰، ک ۶۵

(الف: ص ۶۸، ک ۶۴)

میں کُنبر اچُن چُن ہاری
 میں کُنبر اچُن چُن ہاری
 عملاں والیاں سب لنگھ گئیاں رہ گئی ادگن ہاری
 ساری عمر اکھید گوانی ادوٹک بازی ہاری
 میں کُنبر اچُن چُن ہاری
 میں کُنبر اچُن چُن ہاری
 است کیا جدا کیاں لایاں ہُن کیوں یارو ساری
 اکو گھر دج دسدیاں رسدیاں ہُن کیوں رہی نیاری
 میں کُنبر اچُن چُن ہاری
 میں کُنبر اچُن چُن ہاری
 میں کیسنی کچی کو بھی بے کُن د چارے
 بلھا شوہ دے لائق ناہیں شاہ عنایت تاری
 میں کُنبر اچُن چُن ہاری
 میں کُنبر اچُن چُن ہاری



(۱) پاپہ رپ: ص ۶۰، ک ۶۵ (الف: ص ۶۸، ک ۶)

(۲) اصل متن دوج ثانوی مصرعے دی کوئی ترکیب نہیں ملدی (الف: ص ۶۸، ک ۶)

۱۲۷

میں اڈیکاں کر رہی کدی آکر پھیرا
 میں جو تینوں اکھیا کوئی گھن سنیدوڑا
 چشماں چھج دچھایاں دل کیستادیرا
 ننگ چہیندا آوند اشاہ عنایت میرا
 میں اڈیکاں کر رہی کدی آکر پھیرا

اوہ اجیا کون ہے جا کے جھڑا
 میں دھج کیہ^(۱) تقصیر ہے میں بردا تیرا
 تیں با، بھوں میرا کون ہے دل ڈھانہ میرا
 میں اڈیکاں کر رہی کدی آکر پھیرا

دست کنگن باہیں چوڑیاں گلی نونگ چولا
 ماہی مینوں کرگیس کوئی راول^(۲) ڈولا
 جل بل آہیں مار دیاں دل پتھر میرا
 میں اڈیکاں کر رہی کدی آکر پھیرا

کیا تیری مانگ سندھو بھری سوہے رزرا چولا
 پئی مانگ میں کو کدی کر ڈھولا ڈھولا
 ان گنیں سوناں پالیس سولاں داکھیرا

(۱) دیڑا (۲) ننگ چہیندا آوڑیں (۳) کیا دپ (ص: ۲۴، ک: ۱۰)

(۴) راول (انف: ص: ۹۹، ک: ۱۶) - (۵) ایہہ بند نہیں ملدا۔

میں اڈیکاں کر رہی کدی آکر پھیرا
 میں جاتا دکھ گھر^(۱) اپنے دکھ پے گھر کُنیاں
 جہاں سر بھانٹر سب پدیاں گئیاں
 ہُن آن پئی سر اپنے سب چک گیا جھیرا
 میں اڈیکاں کر رہی کدی آکر پھیرا

جھیریاں سا ہوئے سوئی پیکے^(۲) ہودن
 شوہ جہناں تے قائل^(۳) اے چڑھ چھبے سودن
 جس گھر کونت نہ بویا سوئی خالی ڈیرا

میں اڈیکاں کر رہی کدی آکر پھیرا
 میں ڈھونڈ شہر بھایا گھلاں قاصد کیڑا
 ہُن چڑھیاں ڈولی پریم ہی دل دھڑکے میرا
 دلدار^(۴) محمد عاربی ہمتہ پکڑی میرا
 میں اڈیکاں کر رہی کدی آکر پھیرا

پہلی پوڑی اتری پل صراطے ڈیرا
 حاجی مکے جاہن میں مکھ دیکھاں تیرا
 اُغایت قادی دل چاہے میرا

(۱) میں جاتا دکھ سینوں آہا۔ (۲) چک گیا سب جھیرا داف، ص ۹۹، ک ۱۶ (۳) پیٹے

ہے (۵) میں۔ کوئی نہیں ملد (۶) قاصد گھلاں (۷) بن نہیں ملدا (پ) ص ۲۵، ک ۱۷

(۸) اے۔ حاجی مکے دا جگ کرن۔

میں اڈیکاں کر رہی کدی آکر پھیرا
 پہلی رات ہے سال دی دل خوں نے "میرا
 ڈوبنگی گورکھ ہیندیاں ہو یا لحدوں ڈیرا^(۱)
 پہلا بند کھول دیاں منہ کہے میرا
 میں اڈیکاں کر رہی کدی آکر پھیرا

ٹی ہے بانگ رسول دی پھل کھڑیا میرا
 سدا ہو یا میں "حاضری ہاں حاضر تیرا
 ہر پل تیری حاضری ایو سجدہ میرا
 میں اڈیکاں کر رہی کدی آکر پھیرا

بٹھا بھڑکن شوہ تھی سینے دتج بھائیں
 ادکھا پینڈا پریم دا "سوگھٹ دا ناہیں
 پے دھکے دل "تو دتج جھیر دے مردھائیں میرا
 میں اڈیکاں کر رہی کدی آکر پھیرا

- (۱) دل خوف (۲) تیرا (۳) سدا ہو یا ماضی میں (پ: ص ۲۵، ک ۱۷)
 (۴) بٹھا شوہ دے واسے سینے بھڑکن بھائیں (پ: ص ۲۵، ک ۱۷) (الف: ص ۱۰، ک ۱۶)
 (۵) سوئی بھڑکن بھائیں (۶) راہ دتج داگی چتری (پ: ص ۲۵، ک ۱۷)
 (۷) دل دتج دھکے جھیر دے

۱۲۸

میں پایا اے میں پایا اے
 میں آپ سُروپ دٹایا اے
 کھوں ترک کتاباں پڑھتے ہو
 کھوں بھگت ہندو چپ کرتے ہو
 کھوں گورکنڈی دتج پڑتے ہو
 ہر گھر گھر لاڈ لڈایا اے

میں پایا اے میں پایا اے
 میں آپ سُروپ دٹایا اے
 کتے بیرمی ہو کتے بیسلی ہو
 کتے آپ گورد کتے چیلی ہو
 کتے مجنوں ہو کتے یسلی ہو
 ہر گھٹ گھٹ بیج سمایا اے

-
- (۱) پایا ہے کچھ پایا ہے { (۳) مُصنّے { (الف: جس ۱۶۰، اک ۵۸)
 (۲) ست گرہیں مکہ دکھایا ہے
 (۳) گھور گھٹ گھٹ (۵) دیر
 (پ: جس ۴۷، اک ۴۸) (الف: جس ۱۶۰، اک ۵۸)

میں پایا اے میں پایا اے

تیں آپ سر دپ دٹایا اے

کھوں غافل^(۱) کھوں نمازی^(۲) ہو

کھوں منبر تے بہ قاضی ہو

کھوں تیغ بہادر غازی ہو

کھوں^(۳) اپنا پنتھ بنایا اے

میں پایا اے میں پایا اے

تیں آپ سر دپ دٹایا اے

کھوں مسجد کا دتارا اے

کھوں بنیاں ٹھا کر دوارا اے

کھوں^(۴) پیراگی جپ دھارا اے

کھوں شیخ بن بن آیا اے

میں پایا اے میں پایا اے

تیں آپ سر دپ دٹایا اے

{ چور (۲) ساہجی (الف ص ۱۶۰ اک ۵۸)

آپ

جگنی

{ لٹ دھارا (دپ ص ۴۸ اک ۴۸)

آپ اپنا تہا چلایا ہے

بُلہا شہ دا میں محتاج ہو یا
 مہاراج ملے میسہ کاج ہو یا
 مجھے پیا کا درس مہراج ہو یا
 لگا عشق تاں ایہ گن گایا اے

میں پایا اے میں پایا اے
 تمیں آپ سُروپ وٹایا اے



میں چوہر پٹری ہاں سے صاحب دے درباروں^(۱)
 پیروں ننگی سروں جھنڈولی سنیاں آیا پاروں
 تڑبرات^(۲) کچھ بن داناہیں کیہ لیاں سناروں
 میں پگڑاں^(۳) جھجلی حرص اڈاواں چٹاں مانگزاروں

میں چوہر پٹری ہاں سے صاحب دے درباروں
 ہنڈوترک نہ ہنڈے ایسے دو جرمے تے جرمے^(۴)
 حرام حلال پچھاتا ناہیں اسی دوناں تے نہیں بھرمے^(۵)
 گورد پیردی پرکھ اسان نوں سبناں توں سرداروں

میں چوہر پٹری ہاں سے صاحب دے درباروں
 گھنڈئی منڈی دابول بیایا بخرایا دیداروں
 جھنڈ مکھ پیساتوں لایا شرم رہی درباروں
 بنگھا شوہ دے ہو کے رہیے چھٹ گئے کار بیگاروں

(۱) سرکاروں دالف: ص ۱۹۷، ک ۷۳

(۲) سے (پ) ص ۲۲، ک ۱۴

(۳) تڑبرات دالف: ص ۱۹۷، ک ۷۳

(۴) پگڑوں جھجلی (۵) ترم (۶) جرم (۷) جاتو (۸) ہرنا (۹) گھنڈی میں ہونجہ

(پ) ص ۲۲، گ ۱۴

میں چوڑی ٹری آں پستے صاحب دی سرکاروں
 دھیان کی چمبلی گیان کا جھاڑو کام کو دہدھ نت جھاڑوں
 میں چوڑی ٹری آں پستے صاحب دی سرکاروں
 میں چوڑی ٹری آں پستے صاحب دی سرکاروں
 قاضی جانے حاکم جانے فارغ خطی بے گاروں
 دنیں سات میں ایو منگ دی دُور نہ کمر درباروں
 میں چوڑی ٹری آں پستے صاحب دی سرکاروں
 ہمدہ با، بھوں میرا ہور نہ کوئی لکیں دل کردوں پیکاروں
 بُلتھا شوہ عنایت کر کے بخراٹے دیداروں
 میں چوڑی ٹری آں پستے صاحب دی سرکاروں

(۱) بکھا شوہ دھریے سرٹے (پ: ص ۲۳، ک ۱۵)

کیا چوڑی کیا ذات چوڑی باندی ہر کوئی ساتوں نٹے۔

کہ آس سائیں دی سائیں ہوراں نکساں ونج دہاروں۔

کیہ کچھ پڑتے لاگ چوڑی دا گنڈی اور سر بانا

رچھ رچھوٹے تیلوں کلنے ایہ اساڈی کاروں

پورا نا پانا بھاگ اساڈا بکتھ ٹکڑیج بمیہ۔ فادہ کڑا کلتے منگن پنن جال اساڈی میہ۔

میں جہدروں آئی پیرا دہدھ جاتاں رموڑ مہاراں گواروں

انڈیا پاک محمد غازی بنٹے سوگن ہاروں

انٹھ چینی دی مکی پکے ڈیلر ساندل ہاروں (پ: ص ۲۲، ک ۱۴)

۱۳۱

میں پاڑھیاں توں نس ناں ہاں
 میں پاڑھیاں توں نس ناں ہاں
 کوئی منصف ہو نروارے
 تاں میں دست ناں ہاں
 میں پاڑھیاں توں نس ناں ہاں
 میں پاڑھیاں توں نس ناں ہاں
 عالم فاضل میرے بھائی
 پاڑھیاں میری عقل گواہی
 دے عشق ہمارے
 تاں میں دست ناں ہاں
 میں پاڑھیاں توں نس ناں ہاں
 میں پاڑھیاں توں نس ناں ہاں

(۱) عشق دے

۱۳۲

میں گل اوتھے دی کردا ہاں

پر گل کردا بھی ڈر دا ہاں

نال رُوحاں دے لارا لایا؟

تسی چسو میں نالے آیا؟

ایتھے پر دا چا بنایا؟

میں بھرم بھولایا پھر دا ہاں؟

میں گل اوتھے دی کردا ہاں

پر گل کردا بھی ڈر دا ہاں

نال حاکم دے کیل اسادی

بے میں میری تاں بھی پھاڈی

دھری دھرائی پونجی تہادی

میں اگلا لیکھا بھر دا ہاں

میں گل اوتھے دی کردا ہاں

پر گل کر ڈا بھی ڈر دا ہاں

دے پونجی مورکھ جھنجھلایا
 مگر چوراں دے پیرا لایا
 چوراں دی میں پیڑ لیسایا
 ہر شب دھاڑے دھڑدا ہاں

میں گلّ اوتھے دی کردا ہاں

پر گلّ کردا بھی ڈردا ہاں

نہ نال میرے اُوہ رجدا اے

نہ منت کیتی سجدا اے

جاں مُڑ بیٹھاں تاں بھدا اے

مُڑ منت نہاری کردا ہاں

میں گلّ اوتھے دی کردا ہاں

پر گلّ کردا بھی ڈردا ہاں

کیہ سُکھ پایا میں آن ایتھے

نہ منزل نہ ڈیرے جتھے

گھنٹہ کوچ ستاواں کتھے

نت اوتھ کچا دے کڑا ہاں

میں گل اوتھے دی کردا ہاں

پر گل کردا دی ڈر دا ہاں

بُلتے شاہ بے انت ڈوہنگھائی

دو جگ بیچ نہ لگ دی کائی

اُرار پار دی خبر نہ کائی

میں بے سر پیریں تر دا ہاں

میں گل اوتھے دی کردا ہاں

پر گل کردا بھی ڈر دا ہاں



۱۳۳

میں پچھاں شہہ دیاں داٹاں نی
کوئی کرے اساں نال باتاں نی

مُٹھے ربے نام نہ چپیا
غفلت اندریا ہے چھپیا
اوہ سدھو پُر کھاتیرے اندر دیا
گیان نفس دیاں چاٹاں نی

میں پچھاں شہہ دیاں داٹاں نی
کوئی کرے اساں نال باتاں نی

جپے نہ ہو بھولی بھولی
مست توں سدھیں مکھ مکالی
اٹلی پریم نگر دی چٹال ای
بھڑکن عشق دیاں لاٹاں نی

میں پُچھاں شہ دیاں داٹاں نی

کوئی کرے اس نال باتاں نی

مبھولی نہ ہو ہو سیا نی

عشق نور دا بھرے پانی

اس دُنیا دی چھوڑ کما نی

ایہ یار ملن دیاں گھاتاں نی

میں پُچھاں شہ دیاں داٹاں نی

کوئی کرے اس نال باتاں نی

بلتھارٹ بنا بیٹھوں آپے

تد دنیا دے پے سیا پے

دو تہی دیٹرا دشمن ما پے

سب کرک پُیاں آفتاں نی

میں پُچھاں شہ دیاں داٹاں نی

کوئی کرے اس نال باتاں نی



۱۳۴

میں دج میں نہ رہ گئی رائی
جب کی پیاسنگ پیت لگائی

جڑ وصل وصل بنائے گا
تدھنگے داگز کھائے گا
سرپیر نہ اپنا پائے گا
میں ایہ ہور نہ کسے بنائی

میں دج میں نہ رہ گئی رائی
جب کی پیاسنگ پیت لگائی

ہوئے مین میناں دے برفے
درشنے کو ہاتے کر دے
پل پل دوڑن مارے ڈروے
تیں کوئی لایج گھت بھر مائی

میں دج میں نہ رہ گئی رائی
جب کی پیاسنگ پیت لگائی

(۱) پیارے (الف: ص ۲۵۹، ک ۱۰۷)

(۲) تم (۳) یہ بند کوئی نہیں ملدا۔

(۴) عاشق ڈٹیاں باہوں مروے { (پ: ص ۴۲، ک ۴۱)

مَن اسان وحدت وچ گھریا یا
 داسا حیرت دے سنگ آیا
 جیون جن مرن دنج^(۳) آیا
 اپنی تھدھ بُدھ ہی نہ کاٹی
 میں وچ میں نہ رہ گئی رائی
 جب کی پیا سنگ پیت لگاٹی

میں^(۵) جاتا سی عشق سکھالا
 چونہ ندیاں دا وسین اُجالا
 کدی تے اگ بھڑکے کدی پالا
 نت برہوں اگ لگاٹے
 میں وچ میں نہ رہ گئی رائی
 جب کی پیا سنگ پیت لگاٹی

ڈنوں ڈنوں عشق نقائے وجدے
 عاشق دیکھ اُتے دل بھجے
 تڑ تڑ تراک گئے لڑ بچے
 لگ گیا نیوں تاناں شرم سُدھائی

۱۔ واہ واہ (۲) پیسا پپ: ص ۴۳، ک ۴۱، ۳۔ منایا رالف: ص ۲۵۹، ک ۱۰۷

(۴) میری (۵) مینے

{ پپ: ص ۴۳، ک ۴۱، برہوں آن جلاو کاٹی

میں دتج میں نہ رہ گئی رائی
 جب کی پیاسنگ پیت لگائی
 پیارے بس کر بستی ہوئی
 تیرا عشق میری دلجوئی
 تیں بن میرا سکا نہ کوئی
 اماں بابل بھین نہ بھائی

میں دتج میں نہ رہ گئی رائی
 جب کی پیاسنگ پیت لگائی
 کدی جا آسمانی بندے ہو
 کدی اس جگ داد کھ سہندے ہو
 کدی پیر مٹاں بن بندے ہو
 میں تاں اکسے ناچ نچائی
 میں دتج میں نہ رہ گئی رائی
 جب کی پیاسنگ پیت لگائی

تیرے ہجرے دتج میرا جہراے
 دُکھ ڈاڈا میں پر گزرا اے
 کدے ہو مائل میرا مہرا اے
 میں تیتھوں گھول گھمائی

(۱) ایہ بد کوئی نہیں ملدا (۲) ایہ بد کوئی نہیں ملدا (پ: ص ۴۳، ک: ۴۱)

(۳) ایہ مصرعہ کوئی نہیں ملدا۔ (الف: ص ۲۵۹، ک: ۱۰، د: ملت (پ: ص ۴۳، ک: ۴۱)

میں دتج میں نہ رہ گئی را
جب کی پیاسگ پیت لگائی

تدکارن میں ایسا ہویا
نوں دروازے بند کر سویا
دروسیں تے آن کھلویا
کدے من میری آشنائی

میں دتج میں نہ رہ گئی رائی
جب کی پیاسگ پیت لگائی

مُکھّا شوہ میں تیرے وارے ہاں
مُکھ دیکھن دے ونجائے ہاں
کُکھ اسیں بھی تینوں پیارے ہاں
کہ میں اینویں گبول گمائی

میں دتج میں نہ رہ گئی رائی
جب کی پیاسگ پیت لگائی

(۱) ایہ بند کوئی نہیں ملدا (الف جس ۲۵۹، ک ۱۰۷)

(۲) ماری

(۳) ونجاری (پ جس ۴۳، ک ۴۱)

(۴) کدے میں ہیں خدا کرائی

۱۳۵

میں بے قید میں بے قید
 نہ روگی نہ وید
 نہ میں مومن نہ میں کافر
 نہ سید نہ سید
 چو میں بلقیس سیر اس ادا
 کتے نہ ہندا قید
 خرابات میں جال اس ادا
 نہ شو بھا نہ غیب
 بلکا شوہ دی ذات کیتہ پھنیں
 نہ پیدا نہ پید



۱۳۶

متھے تک لگا کے	میں دیساں جوگی دے نال
	میں دیساں نہ رہاں ہوڑے
	کون کوئی میں جاندی نوں ہوڑے
سرتے مناں چا کے	مینوں مڑنا ہو یا محال
متھے تک لگا کے	میں دیساں جوگی دے نال
	جوگی نہیں ایہ دل دامتا
	بھل گئی میں پیار کیوں کیستا
اُس دادرشن پا کے	مینوں رہی نہ تہجھ سنبھال
متھے تک لگا کے	میں دیساں جوگی دے نال
	ایس جوگی مینوں کیاں لایاں
	ہیں کھجے کنڈیاں پائیاں
مٹھی بات سنا کے	عشق دا پایا جال
متھے تک لگا کے	میں دیساں جوگی دے نال

میں جوگی نزل خوب پہچاتا

لوکاں میسنوں کسلی جاتا

نئی جنگ سیال

میں دیاں جوگی دے نال

بے جوگی گھر اوسے میرے

نک جاوَن سب جھگڑے جھیرے

لال سینے دے نال

میں دیاں جوگی دے نال

مائے نبی اک جوگی آیا

درساڈے اوس دھواں پایا

منگ وا ہیر سیال

میں دیاں جوگی دے نال

طعنہ نہ دے پھوپھی تائی

ایتھے جوگی نزل قسمت یائی

ہُن ہو یا فضل کمال

میں دیاں جوگی دے نال

کنیں مندراں پا کے

متھے تک لگا کے

لکھ لکھ گن منا کے

متھے تک لگا کے

بیٹھ بھیس دتا کے

متھے تک لگا کے

آلبے جوگ سدھا کے

متھے تک لگا کے

- (۱) ایس
(۲) لاؤں میں
(۳) دیوے
- { (پ ۱ ص ۳۶، ک ۳۰)

ماہی نہیں کوئی نور الہی
 انجھ دی جس مری واہی
 مٹھیسو بس ہیر سیال
 میں دیاں جوگی دے نال
 لکھاں گئے ہزاراں آئے
 اُس دے بھیت کے نہ پائے
 گاتاں تاں موسے نال
 میں دیاں جوگی دے نال
 عبدہ رسول کمایا
 وچ مسراج بُراق منگایا
 جبرائیل پڑے آیا
 میں دیاں جوگی دے نال
 ایس جوگی دے سُنو اکھاڑے
 حسن حسین بنی پلے
 ماریوس وچ جدال
 میں دیاں جوگی دے نال
 ایس جوگی دی سُنو کمائی
 سُوہنی ڈوبی ڈوب گئے پانی

ڈاڈے کامن پا کے
 متھے تک لگا کے

پر کوہ طور چڑھا کے
 متھے تک لگا کے

حوراں منگل گا کے
 متھے تک لگا کے

پانی بن ترسا کے
 متھے تک لگا کے

پھیر لیا میسز نال
 میں دیاں جوگی دے نال
 ڈانواں ڈولی بے چلے کھڑے
 بدھ قدیمی دشمن جیڑے
 رانجھتاں ہو یا نال
 میں دیاں جوگی دے نال
 جوگی نہیں کوئی جُادو سایا
 بھر بھر پیالہ ذوق پلایا
 میں پی پی ہوئی نسال
 میں دیاں جوگی دے نال
 جوگی نال کریندے جھیرے
 کھے پابیٹھے قاضی گھیرے
 دج کیس دو پائی مقال
 میں دیاں جوگی دے نال
 بٹھا میں جوگی نال دیا ہی
 لوکاں کسلیاں خبر نہ کائی
 میں جوگی دا مال
 میں دیاں جوگی دے نال

سارا رخت لٹا کے
 متھے تنک لگا کے

مرتے ٹک سبھا کے

انگ بھبوت رُما کے
 متھے تنک لگا کے

کوڑا برا لگا کے
 متھے تنک لگا کے

پنچے پیر منا کے
 متھے تنک لگا کے

رویفان

۱۳۷

نت پڑھائیں استغفار
کیسی توبہ ہے ایہ یار

سانویں دے کے بویں سوامی
واہدیاں دی توں بازی لائی
مسلمانی ایہ کتھوں آئی

نت پڑھائیں استغفار
کیسی توبہ ہے ایہ یار

جتنے نہ جاناں اوتھے جائیں^(۴)
مال پُرایا منہ دھر کھائیں^(۵)
کوڑکتاباں سرتے چائیں
ایسہ تیرا تبار

(۱) لٹی (۲) دھیاں۔ ڈاڑھیاں (الف: ص ۲۱۵، ک ۸۱)۔ دپ: ص ۵، ک ۲۔

(۳) ایہ (الف: ص ۲۱۵، ک ۸۱)

(۴) جاویر (۵) کھاویں (۶) چاویں دپ: ص ۵، ک ۲۔

نت پڑھنا میں استغفار
کیسی توبہ ہے ایہ یار

ظالم ظلموں ناہیں ڈر دے
اپنی عملیں آپے مردے
مومنوں توبہ دلوں نہ کر دے
ایتھے اوتھے ہوں خوار

نت پڑھنا میں استغفار
کیسی توبہ ہے ایہ یار

سو دن جیویں اک دن مر میں
اس دن خوف خدا دا کریں
اس توبہ تمہیں توبہ کریں
اوہ توبہ کس کا رہے؟

نت پڑھنا میں استغفار
کیسی توبہ ہے ایہ یار

(۱) اپنے کیے
(۲) ناہیں خوف خدا کا کر دے
(۳) { رپ: ص ۵، ک ۲

(۴) ایہ بند کوئی نہیں ملدا (الف: ص ۲۱۵، ک ۸۱)

بہتھا شوہ دی سُنو حکایت
 ہاری پھڑیاں ہوئی ہدایت
 میرا سائیں شاہ عنایت
 اُوہو لنگھ دے پار^(۳)

نت پڑھائیں استغفار
 کیسی توبہ ہے ایہ یار



-
- (۱) بوگ
 (۲) ہاری پھڑیاں
 (۳) پھر باقی کیا گفتار
- { دپ : ص ۵، ک ۲

نہ جیواں مہاراج میں تیرے بن نہ جیواں
 ایناں سکھیاں پھلاں وچ باس نہیں
 پر دیس گیاں دی کوئی آس نہیں
 جڑے ساٹی راجن ساڈے پاس نہیں

نہ جیواں مہاراج میں تیرے بن نہ جیواں
 توں کیہ ستائیں چادر تان کے
 سرموت کھلتی تیرے آن کے
 کوئی عمل نہ کیستا جان کے

نہ جیواں مہاراج میں تیرے بن نہ جیواں
 بلھا شوہ بدلیسوں آؤ ندا
 ہتھ کنگناں تے باہیں لٹکاؤ ندا
 سر مدقہ تیرے ناؤ ندا

نہ جیواں مہاراج میں تیرے بن نہ جیواں
 کیہ میں کھٹیا تیری ہو کے
 دونوں نین گوائے رو کے
 تیرا نام یے مکھ دھو کے

نہ جیواں مہاراج میں تیرے بن نہ جیواں

۱۳۹

فی میوں گڑا عشق اول دا
 اول دا روز ازل دا
 وچ کڑا ہی تل تل چا دے
 تیں نوں چا تل دا
 فی میوں گڑا عشق اول دا
 اول دا روز ازل دا
 مریاں نوں ایہ ول ول مے
 ولیاں نوں چا ول دا
 فی میوں گڑا عشق اول دا
 اول دا روز ازل دا
 کیا جاناں کوئی چک لکھی اے
 نت سول کیسے سل دا
 فی میوں گڑا عشق اول دا
 اول دا روز ازل دا

تیر جگروچ لگا عشقون؟

نہیں ملایاں ہل دا

نی مینوں لگا عشق اول دا

اول دا روز اول دا

بہتا شہ دانیوں انوکھ

نہیں ملایاں رل دا

نی مینوں لگا عشق اول دا

اول دا روز اول دا



۱۶. تیر عشق دا لگا جگروچ دالف: ص ۱۰۵، ک ۲۱۔ (پ: ص ۶۷، ک ۷۷)

۱۷. ہلدیاں دی نہیں ہل دا دالف: ص ۱۰۵، ک ۲۱۔ (پ: ص ۶۷، ک ۷۷)

۱۸. اوکھا دالف: ص ۱۰۵، ک ۲۱۔ ۷۷

فی میں ہُن سُنیاں عشق شرع کیہہ نا طاً
 محبتؑ دا اک پیالہ پی
 بھل جادو سب باتا
 فی میں ہُن سُنیاں عشق شرع کیہہ نا طاً
 گھر گھر سائیں ہے اودہ سائیں
 ہر ہر نال پچھاتا
 فی میں ہُن سُنیاں عشق شرع کیہہ نا طاً
 اندر ساڈے مُرشد دسدا
 نبوں لگاتاں جاتا
 فی میں ہُن سُنیاں عشق شرع کیہہ نا طاً
 منطق معنے کنز قدوری
 پڑھیہ علم گواتا

(۱) ہے

(۲) ایہ بند کوئی نہیں ملدا

(۳) ایہ بند کوئی نہیں ملدا

(۴)

{ حب : ص ۲۲، ک۔ ۴۰

فی میں ہُن سُنیاں عشق شرع کیسہ ناطا
 نماز روزہ اوس کیسہ کرنال
 حبس مدد پیتی مدد ماتا
 فی میں ہُن سُنیاں عشق شرع کیسہ ناطا
 پڑھ پڑھ پنڈت طاں ہاے
 کسے نہ بھیت پہچھاتا
 فی میں ہُن سُنیاں عشق شرع کیسہ ناطا
 زرعی باغدی قدر کیسہ جانے
 چھٹ ادناں جت کاتا
 فی میں ہُن سُنیاں عشق شرع کیسہ ناطا
 بکھا شوہ دی مجلس بہرے کے
 ہو گیت گنگا باتا
 فی میں ہُن سُنیاں عشق شرع کیسہ ناطا



(۱) ایہ بند کوئی نہیں ملدا۔ (پ: ص ۴۲، ک ۴۰)

(۲) ایہ بند کوئی نہیں ملدا۔ (الف: ص ۱۲۲، ک ۲۶)

(۳) ایہ بند کوئی نہیں ملدا۔ (الف: ص ۱۲۳، ک ۳۶)

(۴) جا۔ (پ: ص ۴۲، ک ۴۰)

۱۴۱

نی کو پچل میرا ناں

نی کو پچل میرا ناں

ملاں مینوں سبق پڑھایا

افول اگے کجھ نہ آیا

اُس دیاں جتیاں کھا دیں

نی کو پچل میرا ناں

نی کو پچل میرا ناں

کویں کویں دوا کھیاں لایاں

دل کے شیاں مار کئی آئیاں

ناتے مارے بابل ماں

نی کو پچل میرا ناں

نی کو پچل میرا ناں

(۱) دے م (الف: ص ۱۹۹، ک ۵)

(۲) کو پچر { پ: ص ۲۵، ک ۱۸

(۳) مارن آئیاں سائیاں دگ و: ص ۳۹، ک ۳۸

(۴) چھڑ دے گا (الف: ص ۱۹۹، ک ۵)

ساہو سے سائوں ورن نہ دیندے
 نانک دادک گھروں کڈھیندے
 میرا پیکے نینوں تھاں

نی کوٹ پچل میرا ناں

نی کوٹ پچل میرا ناں

پڑھن سیتی "سب مارن آہیں
 بن پڑھیاں ہن چھڈوا ناہیں
 نی ہیں مڑ کے کت دل جاں

نی کوٹ پچل میرا ناں

نی کوٹ پچل میرا ناں

مبتھا شوہ کیسہ لائی مینوں
 مت کجھ گئے اوہ ہی تینوں
 تہ کریں گا توں نیاں^(۳)

نی کوٹ پچل میرا ناں

نی کوٹ پچل میرا ناں

-
- (۱) مئے
 (۲) لایاں
 (۳) بیان
- دک : ص ۳۹، ک ۳۸

۱۴۲

نی سیو میں گئی گواچی
کھول گھنٹ مکھ ناچی

جست دل دیکھاں اتول ادھی
قسم اسے دی ہو نہ کوئی
فَعُوْ مَعَكُمْ پھر گئی دھروئی
جب گورتی سدی باچی

نی سیو میں گئی گواچی
کھول گھنٹ مکھ ناچی

نام نشان نہ میرا سیو
جواکھاں تسی چپ کر رہیو
ایہ گل مل کے نہ کہیو
بلکہ خوب حقیقت باچی

نی سیو میں گئی گواچی
کھول گھنٹ مکھ ناچی

ردیف و

۱۴۳

واہ واہ رمز سخن دی ہور
عاشق بنال نہ سمجھے کور

کوٹھے تے چڑھ دیواں ہوکا
عشق دہا "جیو کوئی نہ لوکا
اس دا مول نہ کھانا دھوکا
جنگل بستی ملے نہ ٹھور

واہ واہ رمز سخن دی ہور
عاشق بنال نہ سمجھے کور

عاشق دوہیں جہانیں مُٹھے
ناز معشوقاں دے اودہ کُٹھے
عشق دا پھیلا کوئی نہ چھٹے
کیتو سُو باندا پھٹ پھلور

واہ واہ رمز سخن دی ہور
عاشق بنال نہ سمجھے کور

وسے دیدار ہو یا جسدِ راہی
 اچن چیت پئی گل چھا ہی
 ڈا ہڈی کیتی بے پر داہی
 مینوں مل گیا ٹھگ لاہور

واہ واہ رمزِ سخن دی ہور
 عاشق بنساں نہ سمجھے کور

شیریں ہے برہوں دا کھاناں
 کوہ چوٹی فرہادِ نماناں
 یوسف مصر بازار دکاناں
 اس نل ناہیں دیکھن کور

واہ واہ رمزِ سخن دی ہور
 عاشق بنساں نہ سمجھے کور

لیلاں محبوں دونوں بردے
 سُوہنی ڈبی دج بحر دے
 ہیر و نہجائے بستے گھر دے
 اس دی کتھی "ماہی" ڈور

واہ واہ رمزِ سخن دی ہور
 عاشق بنساں نہ دیکھے کور

عاشق پھر دے چُپ چا تے
 جیسے مست سدا مدھ ماتے
 دام زلف دے اندر پھالتے
 اوتھے پلے دس نہ زور

واہ واہ رمز سخن دی ہور
 عاشق بناں نہ سمجھے کور

جے اوہ آن ملے دل جانی
 اُس توں جان کرائی قربانی
 صورت دے وچ یوسف ثانی
 عالم مے وچ جس دانشور

واہ واہ رمز سخن دی ہور
 عاشق بناں نہ سمجھے کور

بُلھا شوہ نُوں کوئی نہ دیکھے
 جو دیکھے سو کسے نہ سیکھے
 اُس دارنگ نہ روپ نہ ریکھے
 اوہ اہی ہوئے ہو کے چور

واہ واہ رمز سخن دی ہور
 عاشق بناں نہ سمجھے کور

۱۴۴

واہ سوہنیاں تیری چال عجائب

لٹکاں نال چلیندے او

آپے ظاہر آپے باطن آپے ٹک ٹک بندے او

آپے ملاں آپے قاضی آپے علم پڑھیندے او

واہ سوہنیاں تیری چال عجائب

لٹکاں نال چلیندے او

گھت زنا رکھ دا گل و سچ بُت غلنے وڑھیندے او

ہولاک لٹا افلاک و چار د آپے دھم چمکیندے او

واہ سوہنیاں تیری چال عجائب

لٹکاں نال چلیندے او

ذات توہیں اشرف رنجیٹا لایاں دی لاج رکھیندے او

بھاشوہ غنایت مینوں پل پل درشن دیندے او

واہ سوہنیاں تیری چال عجائب

لٹکاں نال چلیندے او

(۱) واہ واہ (پ ص ۶۳ ک-۷۰) (۲) ہو (الف ص ۲۵۵ ک-۱۰۳)

(۳) اور (۴) بُت خانہ (۵) خلقت الافلاک { (پ ص ۶۳ ک-۷۰) }
(۶) دھوم (۷) مصرعہ کوئی نہیں ملدا

۱۴۵

واہ واہ چمنچ پٹی دربار
خلق تماشے آئی یار

اساں اچ کیمہ کیتا کے کل کیمہ کرناں
بھٹھہ اساڈا آیا
ایسی واہ کیاری نیچی
پڑیاں کھیت ونبایا
جیڑے مگر پیادے لگے
اٹھ چل پوہتے تار

واہ واہ چمنچ پٹی دربار
خلق تماشے آئی یار

اک اُلاہنبا سِیاں دا ہے^(۱)
دو جا ہے سنار
نگ ناموس ایتھوں دے ایتھے
لاہ گپڑی بھوئیں مار

(۱) پوہتا (۲) ہے کوئی نہیں ملدا (۳) ہتھوں دپ: ص ۲۱، ک ۱۳

نام سائیں دے کندے نوائے
کھل پٹی گلزار

واہ واہ چھنج پٹی دربار
خلق تماشے آئی یار

نڈھا گردا بڈھا گردا
آپو اپنی داری
کیسہ بیوی کیسہ باندی لونڈی
کیسہ دھوبن بٹھیا
عملاں سیتی ہون بیڑے
نبی نگھا دے پار

واہ واہ چھنج پٹی دربار
خلق تماشے آئی یار

ہلکا شوہ نوں دیکھن جاوے
اپنا بہاناں کردا
گوڑوں گونی بھانڈے گھر کے
ٹھیکریاں کردھر دا
ایہ تماشا دیکھ کے چل
اگلا دیکھ بازار

واہ واہ چھنج پٹی دربار

واہ واہ چھنج پٹی دربار

دت نہ کرساں مان رنجھیٹے یار دا دے اڑیا
 جان کراں قسربان بھیت نہ دسئیں^(۱)
 ڈھونڈاں نیکیے دوار تینوں^(۲) اٹھ نہیں
 رل مل ستیاں پچھن گئیاں^(۳)
 ہو یا وقت بسند ادا دے اڑیا
 دت نہ کرساں مان رنجھیٹے یار دا دے اڑیا
 عشق اللہ دی ذات لوکاں دامنال
 کمون کراں پکار کسے نہیں رہناں
 اوے دی گل او ہو جانے
 کون کوئی مار دا وے اڑیا
 دت نہ کرساں مان رنجھیٹے یار دا دے اڑیا

(۱) وے اڑیا { (الف: ص ۱۳۵، ک ۵۴)

(۲) ڈھونڈاں کئی فاری ہتھوں { (پ: ص ۵۹، ک ۶۲)

(۳) مینوں { (پ: ص ۵۹، ک ۶۲)

(۴) ماہی دی ذات { (پ: ص ۵۹، ک ۶۲)

(۵) پھر دیاں { (الف: ص ۱۳۵، ک ۵۴)

اچ جو گڑھی نات میرے گھر دس کھاں دے اڑیا
 دلہیاں گھنڈیاں کھول اساں نال بس کھاں دے اڑیا
 جدی کتے قول قرار کیہ اعتبار
 سوہنے یار دا دے اڑیا
 دت نہ کر ساں مان رنجھے یار دا دے اڑیا
 اک کردیاں خودی بنکار ادھناں نوں تارنیں دے اڑیا
 اک ریندیاں نت خواہڑیاں نوں ساڑناں دے اڑیا
 مینڈے سوہنے یار دا کیہ اعتبار
 تیرے پیار دا دے اڑیا
 دت نہ کر ساں مان رنجھے یار دا دے اڑیا
 چکڑ بھریاں نال اٹھ جھنبر گھنٹاں دے اڑیا
 میں لایا ہارسنگار مستحق اٹھ نہناں دے اڑیا
 بھٹا شوہ گھر آیا پیارا
 ہویا دقت دیدار دے اڑیا

- (۱) اچوکی
 (۲) دینیں
 (۳) مار تائیں
 (۴) چھند
- (الف: ص ۱۳۶، ک ۵۴)

۱۴۷

دل پردے دیج پایا یار آپے میل ملایا اے
 بن میں موئی نی میریے ماں
 میری پونی لے گیا کاں
 پکھے ڈو ڈو کر دی جاں
 جس میرا وطن چھڑایا اے
 دل پردے دیج پایا یار آپے میل ملایا اے
 کانواں پونی زمین پیادے ناں
 تیرناں منتاں کر دی ہاں
 ضرباں تیریاں جرنی ہاں
 جس مینوں دور کرایا اے
 دل پردے دیج پایا یار آپے میل ملایا اے
 ہن مینوں بھلا نہ لگ واسور
 میں گھر کھڑیا شگوفہ ہور
 بن نہ ت نہ ت نہ ہور
 اکوالف پڑھایا اے

دل پر دے دینچ پایا یار آپے میل ملایا اے
 بہن مینوں مجنوں اکھنوں
 دن دن یلے ہندا جاں
 ڈیرا یار بنائے تاں
 ایہ تن بنگلہ بنایا اے
 دل پر دے دینچ پایا یار آپے میل ملایا اے
 بکھا عنایت کرے ہزار
 ایہ قول ایہو تنکار
 دل پر دے دینچ پایا یار
 دل پر دے دینچ پایا یار آپے میل ملایا اے



۱۴۸

دیکھو فی کیمہ کر گیب ماہی
لے دے کے دل ہو گیا راہی

اماں جھڑ کے بابل مارے
طعنے دیندے دیر پیارے
میں جی بُڑی بُڑیا روے لوکا
مینوں دیہوا تے دل تراہی

دیکھو فی کیمہ کر گیب ماہی
لے دے کے دل ہو گیا راہی

اُبُوئے تے ناد و جبا یا
عقل فکرب چا گوا یا
اللہ دی سونہ اللہ جانے
ہس دیاں گل مچ پے گئی پھاہی

(۱) لیندا دیندا

(الف: ص ۱۰۳، ک ۱۹)

(۲) جی بُڑی میں

(۳) بُوئے تے آدن

دیکھو فی کیمہ کر گیا ماہی
 بے دے کے دل ہو گیا راہی
 رہو عشتا کیمہ کریں اکھاڑے
 شاہ منصور سولی تے چاڑھے
 آن بنی جد نال اسڈے
 بلیمے منہ توں لوئی لاہی
 دیکھو فی کیمہ کر گیا ماہی
 بے دے کے دل ہو گیا راہی



-
- (۱) رہو دے عشق کیمہ کرنا نہیں
 (۲) منصور چمے چا سولی چا بڑے
 (۳) بلیمے
- { دالف: ص ۶۰۲، ک ۱۹ }

۱۴۹

دیکھو فی شوہ عنایت سائیں
میں نال کردا کویں ادائیں

کدی آوے کدی آوے نائیں
تیوں تیوں مینوں^(۱) بھڑکن بھائیں
نام اللہ پیغام سنائیں
لکھ دیکھن نوں نہ تر سائیں

دیکھو فی شوہ عنایت سائیں
میں نال کردا کویں ادائیں

بھٹھا شوہ کئی لائی مینوں
رات بھیرا^(۲) ٹھٹھ ٹردی نہیں نوں
جس او^(۳) بھرتوں سب کوئی ڈردا
سو میں ڈھونڈاں چسائیں چائیں

دیکھو فی شوہ عنایت سائیں
میں نال کردا کویں ادائیں

۱۵۰

دیکھو فی پیارا مینوں سُفنے میں چھل گیا
 میں سوئی ہوئی مٹھیاں
 میں دانگ زینہ کٹھیاں
 چا عشق نے میں پھٹیاں
 میسر بند بند ہل گیا
 دیکھو فی پیارا مینوں سُفنے میں چھل گیا
 میں سیانیاں سب بلائیاں
 میں دانیاں سب پوائیاں
 جواب دتا نجومیاں
 میری نہیں نیرا چھل گیا
 دیکھو فی پیارا مینوں سُفنے میں چھل گیا

(۱) دیکھو فی - نہیں ملدا دپ : ص ۲۹، ک ۳۵

(۲) میں - نہیں ملدا (۳) میں - نہیں ملدا

(۳) چل - نہیں ملدا (۵) بند بند - نہیں ملدا

(۶) میں - نہیں ملدا (۷) میں - نہیں ملدا

(۸) نجومیاں - پہلا لفظ اسے۔

نیڑے کیوں نہیں آئی دا
 سانوں^(۱) دُوروں نہیں دکھائی دا
 نظارے توں^(۲) ڈرائی دا
 کوہ طور پہاڑ جل گیا
 دیکھو فی پیا رامینوں سُفنے میں چل گیا
 پیائے^(۵) تے نین بان لا کے
 برہوں سوں چھپا کے
 فرہاد کوہ کٹا کے
 شیریں سوں رل گیا
 دیکھو فی پیا رامینوں سُفنے میں چل گیا
 بُلتا^(۶) آپ توں بھائی دا
 شہہ عنایت ہے پائی دا
 نیڑے ہی پچھتائی دا
 بُلتا^(۷) اج شہہ مل گیا
 دیکھو فی پیا رامینوں سُفنے میں چل گیا

(۱) کیوں نہیں ملدا (۲) سانوں - نہیں ملدا

(۳) سے - نہیں ملدا (۴) اج - نہیں ملدا

(۵) ایہ بند نہیں ملدا (۶) بُلٹا - نہیں ملدا

(۷) بُلٹا (پ: ص ۳۹، ک ۲۵)

ردیف ہ

۱۵۱

ہتھی ڈھلک گئی میرے چرنے دی ہن میتھوں کیتا نہ جاوے
 ہن دن چڑھیا کہ ہووے سینوں پیا رامنہ دکھلاوے
 تکلے نوں دل پے پے جاندا^(۵) کون لوہار لیاوے
 ہتھی ڈھلک گئی میرے چرنے دی ہن میتھوں کیتا نہ جاوے
 تکلینوں^(۶) دل کڈھ لوہارا تہ چلیا^(۷) کھانا ناہیں
 گڑی گڑی ایہ جھوے کھاندا چلیا^(۸) کت بدہ لاہوے
 ہتھی ڈھلک گئی میرے چرنے دی ہن میتھوں کیتا نہ جاوے
 پیتا نہیں جو بیڑی بنھیاں باڑ ہتھ نہ آوے
 چڑیاں نوں چوڑ ناہیں ماہل پئی بڑ لاوے
 ہتھی ڈھلک گئی میرے چرنے دی ہن میتھوں کیتا نہ جاوے

(۱) پئی (۲) مول (۳) گندے
 (۴) لائیں (۵) بے کن (۶) تکلے نوں
 (۷) میڈا (۸) ٹٹ ٹٹ (۹) ہک نہ

(پ ۱ ص ۲۹ ک ۲۱)

ترنجن کتن سدن سٹیاں برہوں ڈھول بجاوے
 تیلی نہیں جو پونیاں وٹاں وچھا گوڑے کھاوے
 ہتھی ڈھلک گئی میرے چرخے دی ہن میتھوں کیتا نہ جاوے
 ماہی چھڑ گیا نال نہیں دے ہن کتن کس نوں بھاوے
 جت ول بار اُتے دل اکھیاں میرا دل بیلے دل دھارے
 ہتھی ڈھلک گئی میرے چرخے دی ہن میتھوں کیتا نہ جاوے
 عرض ایہو میسنوں آن ملے ہن کون دسیلہ جاوے
 سے مناں واکت یا بلکھا شترہ میسنوں گل لاوے
 ہتھی ڈھلک گئی میرے چرخے دی ہن میتھوں کیتا نہ جاوے



-
- | | |
|---|-----------|
| { | (۱) بچھوں |
| | (۲) نوج |
| | (۳) اُتے |
| | (۴) بھلہ |
- (پ ۱ ص ۲۹، ک ۲۱)

۱۵۲

ہُن میں مکھی سوہناں یار جس دے حُسن دا گرم بازار

جدا حد اک اگلا سی

نہ ظاہر کوئی تجلّی سی

نہ رب رسول نہ اللہ سی

نہ جبار تے نہ قہار

ہُن میں مکھی سوہناں یار جس دے حُسن دا گرم بازار

بے چون دبے چکو نہ سی

بے شبیبے نمونہ سی

نہ کوئی رنگ نہ نمونہ سی

ہُن گونل گون ہزار

ہُن میں مکھی سوہناں یار جس دے حُسن دا گرم بازار

پیارا پین پوشاکاں آیا

آدم اپنا نام دھرایا

احد تے بن احمد آیا

نبیاں واسدار

ہُن میں مکھی سوہناں یار جس دے حُسن دا گرم بازار

کُن کیا نیکون کیا یا
 بے چونی سے چون بنایا
 اصدے دتج میم رُ لایا
 تاں کیستا ایڈ پار

ہن میں لکھیا سو ہناں یار جس دے حسن دا گرم بازار
 تجوں میت تجوں بُت خانہ
 برقی رہاں نہ روزہ جانا
 بھل گیا وضو نماز دوکانہ
 تیں پر جان کراں بلمار

ہُن میں لکھیا سو ہناں یار جس دے حسن دا گرم بازار
 پیر پیغمبر اس دے بڑے
 انس ملائک سجے کر دے
 سر قدماں دے اُتے دھر دے
 سب تول وڈی ادہ سرکار

ہُن میں لکھیا سو ہناں یار جس دے حسن دا گرم بازار
 جو کوئی اُس نوں لکھیا چاہے
 با، بچھ ویسے لکھیا نہ جلتے
 شاہ عنایت بھیت بتلے
 تاں کھلے سب اسرار

ہُن میں لکھیا سو ہناں یار جس دے حسن دا گرم بازار

۱۵۳

ہندو ناں نہیں مسلمان
 بیسے تر بنجن تیج اجمان
 سنی ناں نہیں ہم شیوا
 صلح کل کا مارگ لیا
 بھکے ناں نہیں ہم ربھتے
 تنگے ناں نہیں ہم بکھے
 روندے ناں نہیں ہم ہندے
 اچڑے ناں ہیں ہم دھندے
 پاپی ناں سدھرمی ناں
 پاپ پُن کی راہ نہ جاناں
 بُلھتا شہ جو ہر چیت لاگے
 ہندو ترک دُوجن تیرا لگے



ہُن کس تمہیں آپ چھپائی دا

کتے ملاں ہو بکندے ہو !
کتے سنت فرض و سیدے ہو
کتے رام دہائی و بندے ہو
کتے متھے تلک لگائی دا

ہُن کس تمہیں آپ چھپائی دا

میں میری ہے کتھیری ہے
ایہ انت بھسم دی ڈھیری ہے
ایہ ڈھیری پیسا نیں گیری ہے
ڈھیری توں ناچ نچائی دا

ہُن کس تمہیں آپ چھپائی دا

(۱) کس توں (۲) دکائی دا { (۳) پ (ص ۴۸، ک ۴۹)

(۲) ولیندے

(۵) باتھے (الف: ص ۲۳۸، ک ۹۰)

(۶) نا (۷) خاک (ص ۴۸، ک ۴۹) (۸) انڈ کوئی نیں (الف: ص ۲۳۸، ک ۹۰)

(۹) کیری (۱۰) اس (پ: ص ۴۸، ک ۴۹)

کتے بے سر چوڑا پاؤ گے
 کتے جوڑا انسان ہنڈاؤ گے
 کتے آدم حنا بن آؤ گے
 کہی سیتھوں بی مٹل جائی دا
 ہُن کس تھیں آپ چھپائی دا

باہر ظاہر ڈیرا پائیو؟
 آپے ڈھول ڈھول ڈھول بھائیو
 جگتے اپنا آپ جتے بھائیو
 پھر عبداللہ دے گھر دھانی دا
 ہُن کس تھیں آپ چھپائی دا

جو بھال تھڈی کر دا ہے
 مویاں توں اگے مر دا ہے
 اوہ مویا بھی تھیں ڈر دا ہے
 مت مویاں توں مار کڈائی دا
 ہُن کس تھیں آپ چھپائی دا

(۱) بند کوئی نہیں ملدا۔ (پ: ص ۴۸، ک ۴۹)

(۲) لکھا لکھا (۳) سو { (الف: ص ۲۳۸، ک ۹۰)

(۴) یاد

(۵) موڑ (پ: ص ۴۸، ک ۴۹)

بند را بن میں گواں چہرہ آوے
 لنگا چڑھ کے نادو جاوے^(۱)
 مکے دا بن حاجی آوے^(۲)
 واہ واہ رنگ وٹائی دا

ہُن کس تمہیں آپ چھپائی دا

منفورتاں تے آیا اے
 تہاں سولی پگڑ چڑھایا^(۳) اے
 میرا بھائی بابل جایا اے
 دیتو خون بسا میرے بھائی دا

ہُن کس تمہیں آپ چھپائی دا

تسے سنیں بھیدیں تھیندے ہو
 آپے مدھ ہو آپے پیندے ہو
 مینوں ہر جاتیں دسیندے ہو
 آپے آپ کو آپ چکائی دا

ہُن کس تمہیں آپ چھپائی دا

(۱) چرائیں (۲) دجاویں (۳) آویں دپ: ص: ۵۰، ک: ۴۹

(۴) ددایا (۵) میر
 (۶) تہی (الف: ص: ۲۳۸، ک: ۹۰)

(۷) بند کوئی نہیں ملدا

ہُن پاستا ڈسے دتاں گی
 نابے دل ہو کے نساں گی
 سب بھیت تڈاڈے دتاں گی
 کیوں مینوں انگ نہ لائی دا
 ہن کس تھیں آپ چھپائی دا

واہ جس پر کرم اوہیسا ہے
 تحقیق اوہ بھی تیں جیسا ہے
 سچ صحیح روایت ایسا ہے
 تیری نظر مر تر جانی دا
 ہن کس تھیں آپ چھپائی دا

بیٹلی اللہ والی مالک ہو
 تیں آپے اپنے مالک ہو
 آپے خلقت آپے خالق ہو
 آپے امر معروف کرائی دا
 ہن کس تھیں آپ چھپائی دا

دھج بھانڑ باغ لو آئی دا
 جیڑا وچوں آپ دکھائی دا
 جاں الفون احد بنائی دا
 تاں باطن کیسا بتلائی دا

ہُن کس توں آپ چھپائی دا

کہ صرٹے چور ہو کہ صرے قاضی ہو
کتے منبر تے بہہ و عظمیٰ ہو
کتے تیغ بہادر غازی ہو
آپے اپنا کٹک چڑھائی دا

ہُن کس توں آپ چھپائی دا

آپے یوسف قیصر کراؤ ہو
یونس مچھلی توں نگلاؤ ہو
صابر کیڑے گھت بہاؤ ہو
پھیرا وہناں تخت چڑھائی دا

ہُن کس توں آپ چھپائی دا

بلخا شہ ہُن صمیم سنبھاتے ہو
ہر صورت نال پچھاتے ہو
کتے آتے ہو کتے جاتے ہو
ہُن "میتھوں" بھل نہ جائی دا

ہُن کس توں آپ چھپائی دا



۱۵۵

ہُن مینوں کون پچھانے ہُن میں ہو گئی نی کجھ ہور
 ہادی مینوں سبق پڑھایا
 اوتھے غیر نہ آیا جب یا
 مُطلق ذات جمال دکھ یا
 وحدت پایا نی شر
 ہُن مینوں کون پچھانے ہُن میں ہو گئی نی کجھ ہور
 اول ہو کے لا مکانی
 ظاہر باطن دس داد نی
 رہیا نہ میرا نام نشانی
 مٹ گیا جھگڑا شور
 ہُن مینوں کون پچھانے ہُن میں ہو گئی نی کجھ ہور
 پیارا آپ جمال دکھلے
 مست قلندر ہون متوالے
 ہنساں دے ہُن دیکھ لے چلے
 بُلقا کاناں دی بُھل گئی ٹور
 ہُن مینوں کون پچھانے ہُن میں ہو گئی نی کجھ ہور

ہوری کھیلوں گی کہہ بسم اللہ

نام نبی کی رتن چڑھی بوند پڑی اللہ اللہ
دنگ رنگی ادھی کھلاوے جو کھی ہوئے قافی اللہ

ہوری کھیلوں گی کہہ بسم اللہ

الستور بکھو یتیم بے سب کھیاں نے گنگٹ کھو لے
قاؤ بیٹی ہی یوں کر بولے لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

ہوری کھیلوں گی کہہ بسم اللہ

نحن أقرب کی منی بجائی مَن عَرَفَ نَفْسَهُ کی کوک سُنائی
نَشْرُوجِدُ اللہ کی دُھوم مچائی دتج دربار رسول اللہ

ہوری کھیلوں گی کہہ بسم اللہ

ہاتھ جوڑ کر پاؤں پڑوں گی عاجز ہو کر بیتی کروں گی
جھگڑا کر ممبر جموں لوں گی نُو مُحَمَّدٌ صلی اللہ

ہوری کھیلوں گی کہہ بسم اللہ

فاذ کرونی کی ہوری بناؤں مُشکو دی پیا کور جھاؤں
ایسے پیلے میں بل بل جاؤں کیا پیا سُبْحَاتُ اللہ

ہوری کھیلوں گی کہہ کر بسم اللہ

صبغة اللہ کی بھر پچکاری اللہ الصمد پیامنہ پر ماری

نور بنی دا حق سے جاری نور محمد صلی اللہ

بُلغھا شوہ دی دُصوم پچی ہے لا الہ الا اللہ

ہوری کھیلوں گی کہہ کر بسم اللہ





المُحَوَّار



چھنچھروار

چھنچھروار اُتاوے و تیخ سجن دی سُو
اساں مڑ گھر پھیر نہ آوناں جو ہوئی ہوگ سو ہو

داہ داہ چھنچھروار وہیلے
دکھ سجن دے میں دل پیلے
ڈھونڈاں او جڑ جنگل بیلے
اوہڑاں رین کوڑے ویلے
برہوں گھرے
گھڑی تابنگ تباہیاں تابنگاں
لائیں سترے شیر اولاہنگاں
لُچی چڑھ کے کڑکاں چاہنگاں
سیسے اندر رڑکن سانگیاں
پیارے تیریاں

ایت وار

ایت وار سنیت میں جو جو قدم دھڑے
 اوہ بھی عاشق نہ کٹو سر دینا عذر کرے
 ایت ایت وار بھانست^(۱)
 دچول بلے بھر دی ساعت
 میرے دکھ دی نے حکایت
 آغایت کرے ہدایت^(۲)
 تال میں تاریاں
 تیری یاری^(۳) ہی نہ یاری
 تیرے پگڑ چھوڑے ماری
 عشق تساڈا قیامت ساری
 تال میں ہوئیاں دیدن بھاری
 کر کچھ کاریاں

(۱) ہو (الف: ص ۱۰۵) (۲) آیت (پ: ص ۹۵)

(۳) عظم (پ: ص ۹۵) (۴) آدے۔ دونوں دھڑلے (الف: ص ۱۰۹)

(پ: ص ۹۵)

(۵) یار (الف: ص ۱۰۹)

سوم وار

بلجھا روز سوم وار دے کیا چل چل کرے پکار
 اگے مکھ کروڑ سیبیاں ہیں کس دی پانی ہمار
 میں دکھیری دکھ سوار
 روناں اکھیاں زار زگار
 میری خبر نہ لیند یار
 بھن میں جاتا مردے مار
 مویاں نوں مار دا
 میری او سے نال رٹائی
 جس نے مینوں بر بھی لائی
 سینے اندر بجا بھڑکائی
 کٹ کٹ کھائے برہوں قصائی
 پچھایا یار دا

(۱) سوم وار
 (۲) بجاؤ
 (۳) پچھیا

{ دالہ: ص ۱۹

منگل وار

منگل میں گل پانی آگیا بباں تے آون ہار
 میں گھمن گھیراں گھیریاں اوہ دیکھے کھلا کتار
 منگل بندی دان دلال دے
 چھٹے شوہ دریاواں پاندے
 کپڑ کڑک دوپٹریں کھاندے
 دلول غوطیاں دے منہ آندے
 مارے یار دے
 کندھے دیکھے کھلا تماشا
 ساڈی مرگ ادھناں دا ہاسا
 دل میرے دج آیا سو آسا
 دیکھاں ویسی کدوں دلاسا
 نال پیار دے

(۱) ۱۰ تنہا دے (پ: ص ۹۵)

(۲) بٹے (دلف: ص ۱۱۰)

(۳) دیندی (پ: ص ۹۶)

بُدھ وار

بُدھ سُدھ رہی محبوب دی سُدھ اپنی رہی نہ ہموں
 میں بہاری اوس دے جو کچھ دامیری ڈور
 بُدھ سُدھ آگیا بُدھ وار
 میری خبر نہ لے دلدار
 نیکہ دُکھاں توں گھٹاں وار
 دُکھاں آن ملایا یار
 پیارے ماریاں
 پیارے چلن نہ دیاں چلیا
 بے کے نال دُلف دے ویا
 جاں اوہ چلیا تاں میں چھلیا
 تاں میں رکھاں دل وچ ریا
 لیاں واریاں

جمہرات

جمہرات سہادنی دکھ درد نہ آباپاپ
 ادہ جامہ ساڈاپین کے آیا تماشے آپ
 اگوں آگئی جمہرات
 شرابوں گاگرہ ملی برات
 لگ گیا مست پیالہ ہات^(۱)
 مینوں بھل گئی ذات صفات
 دیوانی ہو رہی
 ایسی زحمت لوک نہ پاؤں
 کھلاں گھول تعویذ پلاؤں
 پڑھن عزیمت جن بکلاؤں
 سیاں شاہ مدار کھڈاؤں^(۲)
 میں چپ ہو رہی

(۱) ہاتھ (الف: ص ۱۱۰)۔ (پ: ص ۹۶)

(۲) کھلاؤں (الف: ص ۱۱۰)

جمو

روز جمے دے بخشیاں میں جہیاں اوگن ہار
 پھیرا وہ کیوں نہ بخش سی جہڑی پنج مقیم گزار
 جمے دی ہو رو ہو رہا ہر
 ہن میں جسا تا صبح ستار
 بلی بلی باندی بیڑا پار
 مرتے قدم دھریں دایار
 سو باگن ہو رہی
 عاشق ہو ہو گلاں دسیں
 چھوڑ مشوقاں کیں دل نسیں
 بکھا شہ اسڈے دسیں
 نہ اٹھ کھڑیں نالے ہسیں
 گل لگ سو رہی

(۱) لکھ گنگا زہ لکھ ہزار (۲) کیونکو (پ: ص: ۹۷)

(۳) کینویں
 (۴) تاریخ دہڑی دی { (د: ص: ۱۱۱)

۱۶۴

جئے دی ہو رو ہو رہا رہا

جئے دی ہو رو ہو رہا رہا

پیرا سائوں پیراں لائیاں
منگل مول نہ سرتاں آئیاں
عشق چھنچھر گول گول گمبائیاں
بدھ سدھ لیندا نئیوں یار

جئے دی ہو رو ہو رہا رہا

جئے دی ہو رو ہو رہا رہا

پیر وار رو منے تے جاواں
ب پنیمبر پیر منساواں
جد پیا داورشن پاواں
کر دی ہار سنگار

جئے دی ہو رو ہو رہا رہا

جئے دی ہو رو ہو رہا رہا

منطق معنی پڑھاں نہ اصلاں
 واجب فرض نہ سنت تقلاں
 کم کس آئیاں شرع دیاں عقلان
 کجھ نہیں با بھول دیدار

جئے دی ہو رو ہو رہنار

جئے دی ہو رو ہو رہنار

شاہ عنایت دین اساطا
 دین دنی مقبول اساطا
 کشتی مینڈھی دست پراندا
 پھراں اجاڑا اجاڑا

جئے دی ہو رو ہو رہنار

جئے دی ہو رو ہو رہنار

بھلی ہیر سیٹی مردی
 بیلے ماہی ماہی کر دی
 کوئی نہ مل دا دل دا دردی
 میں ملساں رانجھن تال

(۱) شوہ
 (۲) { (الف و ص ۱۱۲، ک ۲۷) اُجاڑا اُجاڑا

جھے دی ہور و ہور بہار

جھے دی ہور و ہور بہار

بلیٹھا بھلا نسا زد دگاناں

جدوا سنیان تان تراناں

عقل کسے میں ذرا نہ ماناں

عشق کو کینہ تار و تار

جھے دی ہور و ہور بہار

جھے دی ہور و ہور بہار



باران ماه

اُسٹوں

اُسٹوں کھوں سندھیا داپے موراپی
 گنن کیا تم کا بے کو جو کھلن آیا جی
 اُسٹوں دس سال تڑا ڈی آس
 ساڈی جنہ تڑا ڈے پاس
 جگر مڈھ پریم دی لاس
 دکھاں ہڈ سکاٹے ماس
 سولال ساڑیاں
 سولال ساڑی رہی بے حال
 مٹھی تدوں نہ گیساں نال
 اُلٹی پریم مگر دی چال
 بُلجھا شوہ دی کرساں بھا
 پیارے ماریاں

۱۱ مت داپے
 ۱۲ تھلن
 ۱۳ جگرے

{ دپ دس ۹۹

کنک

کموکنک کیسی جو بنیوں کھن "سو" بھوگ
 سیس کپر ہتھ جوڑ کے مانگو "بھیکھ سوگ"
 کنک گیب تمنبن کنن
 لگی چاٹ تاں ہویاں انن
 در در لگی دھماں گھنن
 اوکھی گھاٹ پچا بے تین
 شامے واسطے
 بھن میں موٹی بے در دا لوکا
 کوئی دیو اچی چہڑہ ہوکا
 میرا ان "سنگ" نیوں چروکا
 بھلا شوہ بن جیون اوکھا
 جاندا پاس تے

-
- | | | |
|---|-----|--------|
| | (۱) | د |
| | (۲) | مکھوں |
| { | (۳) | تمنبن |
| | (۴) | اُس سے |
- (الف: ص ۱۱۵)

مگھر

مگھر میں کر رہیاں سو بد کے سب اوپنے نیچے دیکھ
 پڑھ پنڈت پوتھی بھال ہے ہر ہر سے رپے الیکھ
 مگھر میں مگھر کد مگر جاندا
 راکش نیوٹا ہڈاں نوں کھاندا
 مٹر سڈجی پیہا گر لاندہ
 آوے لال کے دا آندا
 بانڈی ہو رہاں
 جو کوئی رانڈ یار ملاوے
 سوزاں تمہیں سرور کراوے
 چنہ توں بیٹھی ستی اٹھاوے
 بلکھا شہ بن نیند نہ آوے
 بھالویں سو رہاں

(۱) سے رہے والے (۱۱۵) (پ: ص ۱۰۰)

(۲) راکش (۲) نیند (پ: ص ۱۰۰)

(۳) لعل (۱۱۵) (پ: ص ۱۰۰)

پوہ

پوہ ہُن پوچھوں جا کے تم نیارے رہو کیوں میت
 کس موہن من موہ بیا جو تپھر کینو^(۱) چیت
 پانی پوہ پون بمٹھ پیساں
 لدے ہوت تاں اُگڑ گئیاں
 ناں سنگ اپے سجن سیاں
 پیارے عشق چواتی لئیاں
 دُکھاں رویاں
 کواکڑ کپڑ کرک ڈراے
 مارو تھل و تچ بیڑے پاسے
 جوندی موٹی نی میریے اے
 بلھا شوہ کیوں ابے نہ آئے
 ہنوں ڈوہلیاں

(۱) کریو (پ ص ۱۰۰)

(۲) کت گئیاں (۳) جواں { (الف ص ۱۱۶)

(۳) تیرے

(۵) جاڑے (پ ص ۱۰۰)

ماگھ

ماگھی نہاون میں چلی جو تیر تھ کر سمیان
 گج گج برے مینگھلا میں زور و کراں اشنان
 ماگھ یسے گئے اولاہنگ
 نویں محبت بُہتی تاہنگ
 عشق مؤذن دتی بانگ
 پڑھاں نہ زپادی تاہنگ
 دعائیں کیہہ کراں
 آکھاں پیارے میں دل آ
 تیرے مکھ دیکھن داچا
 بھالویں ہو رتتی نوں تا
 بھلا شوہ نوں آن ملا
 تیری ہو رہاں

پھگن

پھگن پھولے کھیت جیوں بن تن پھول سنگار
 ہر ڈالی پھل پتیاں گل پھولن کے ہزار
 ہوری کھیلن ستیاں پھگن
 میرے میں جھلاریں دگن
 اوکھے جیوندیاں دے دن بگن
 سینے بان پریم دے لگن
 ہوری ہو رہی
 جو کچھ روز ازل تھیں ہوئی
 مکھی قلم نہ میٹے کوئی
 دکھتوں سولاں دتی ڈھوئی
 بھٹا شہ نوں آکھو کوئی
 جس نوں رو رہی

بحیت

چیت چمن وچ کونلاں نت کوکو کرن پیکار
 میں سُن سُن جھُمر جھُمر رہی کب گھر آوے یار
 ہُن کیسہ کراں جو آیا چیت
 بن تن پھول رہے سب کھیت
 دیندے اپنا انت نہ بھیت
 ساڈی ہار تُو ڈی جیت
 ہُن میں ہاریاں
 ہُن میں ہاریا اپنا آپ
 تُو ڈا عشق اس ڈا کھاپ
 تیرے نیوں دا تھو کیا تاپ
 بلھا تھو کیسہ لایا پاپ
 کارے ہاریاں

(۱) گھن گھن
 (۲) اپنا انت
 (۳) شوکھا
 (۴) دالٹ: ص ۱۱۷

وساکھ

بسا کھی کا دن کٹھن ہے بے سنگ میت نہ ہو
 میں کس کے اگے جا کموں اک منڈی بھادو
 تاں من بھامے سکھ بساکھ
 گھٹیاں پٹیاں پکی دا کھ
 لاکھی لے گھر آیا لاکھ
 تاں میں بات نہ سکاں آکھ
 کونتاں والیاں
 کونتاں والیاں ڈا ہڈا زور
 ہن میں جھر جھر ہوئیاں ہور
 کنڈے پڑے یکے زور
 بٹھا شوہ بن کوئی نہ ہور
 جن گھت گالیاں

۱) کچیاں۔ کچیاں وپ (ص ۱۰۲)، دالف (ص ۱۱۷)

۲) ہن میں ہوئیاں دالف (ص ۱۱۷)

جلٹھ

جیٹھ جی سب اگن^(۱) ہے جب کے پھڑے میت
 سُن سُن گھن گھن^(۲) جھمروں جو تھری یہ پر میت
 لوواں دھپاں پوندیاں جیٹھ
 مجلس بندی باگاں ہیٹھ
 تتی ٹھنڈی دگے پیٹھ
 دفتر کڈھ پورانے سیٹھ
 موہرا کھانیاں
 اچ کل سد ہوئی البتہ
 بُن میں آہ کلیجہ تتا
 نہ گھر کونت نہ دانا بھتا
 بلیھا شتوہ ہوراں سنگ رتا
 سینے کانیاں

(۱) گن (الف و ص ۱۱۸)

(۲) اُن بن دپ و ص ۱۰۲

ہاڑ

ہاڑ سو ہے سو ہے جھٹ پٹے جو نگہ پریم کی آگ
 جس لاگے تس جل بجھے جوں بجھو جلاوے بھاگ
 ہن کیسہ کراں جو آیا ہاڑ
 تن وچ عشق تپایا بھاڑ
 تیرے عشق میں دتا ساڑ
 رو دن اکھیاں کرن پکار
 تیرے ہاڑے
 ہاڑے گھتاں شامی آگے
 قاصدے کے پاتر دو گئے
 کاہے گئے تے آئے بگئے
 بلکھا شوہ بن ذرا نہ تگئے
 شامی باہوڑے

(۱) ہڑت
 (۲) ہوڑ
 (۳) پاتی

(پ: ص ۱۰۳)

ساون

ساون سوہے مینگھلا گھٹ سوہے کرتار
تھور تھور عنایت بے پپہا کرے پیکار

سوہن ملساواں سارے ساون
دوتی دکھ گے اٹھ جاون
نینگر کھڈن کڑیاں گا دن
میں گھر رنگ رنگیے آون
آساں پنیاں
میریاں آساں رب پچائیاں
میں تاں اُن سنگ اکھیاں لائیاں
سیاں دین مبارک آئیاں
شاہ عنایت اکھاں سائیاں
آساں پنیاں

(۱) ساون ماہ شہادتاں (۲) انجند گبے { دالاف : ص ۱۱۸ }
(۳) تمہاراں پہلاں اے (۴) پاسے ہرگیاں

بھادوں

بھادوں بھادے تب سکھی جو پل پل ہووے ملاپ
 جو گھٹ دیکھوں کھول کے گھٹ گھٹ دے دتج آپ
 آہن بھادوں بھاگ جگا یا
 صاحب قدرت سستی پایا
 ہر روز دتج آپ سمایا
 شاہ عنایت آپ کھمایا
 تان میں لکھیا
 آخر عمر سے ہوئی تالا
 پل پل منگن نیں تہلا
 جو کچھ ہو سی کرسی اللہ
 بلھا شہ بن کچھ مہ بھلا
 پریم رس چکھیا



دوہڑے



۱
اس کا مکھ اک جوت ہے گنگٹ ہے سنسار
گنگٹ میں وہ چھپ گیا مکھ پر آنچل ڈار

۲
ان کو مکھ دکھائے ہے جن سے اس کی میت
ان کو ہی ملتا ہے وہ جو اس کے ہیں میت

۳
منہ دکھلاوے اور چھپ چل بل ہے جگ دیس
پاس رہے اور نہ ملے اس کے بسوے ہمیں

۴
بلکھا قصہ نام قصور ہے اوتھے مونہوں نہ سکن بول
اوتھے پسے گردن ماریسے اوتھے جھوٹے کرن کلول

۵
بلکھیا قصور ہے دستور اوتھے باناں بنیاں ضرور
نہ کوئی پن نہ دان ہے نہ کوئی لاگ دستور

۶

بلھیا دھرم سالہ دھڑوائی رہیندے ٹھا کر دوارے ٹھگ
 و تچ مستیاں کو ستے رہیندے عاشق رہن انگ

۷

بلھیا دارے جاییے اوہناں توں جہڑے گلیں دین پرچا
 سوئی سلائی دان کرن تے آہرن لین چھپا

۸

بلھیا دارے جاییے اوہناں توں جہڑے مارن گپ ٹرپ
 کوڑھی بسی دین چاتے بچھہ گھاؤ گھپ

۹

نہ خدا میستے بعدا نہ خدا و تچ کبھے
 نہ خدا قبراں کتا باں نہ خدا نمازے

۱۰

نہ خدا میں تیر تھہ ڈٹھا اینویں پینڈے جھاگے
 بلھا شوہ جد مرشد مل گیا ٹٹے سب تگا دے

۱۱

بلھیا پرسوں کافر تھی گئوں بُت پوجا کیتی کل
 ایس جابیٹھے گمراپنے اوتھے کرن نہ ملیا گل

۱۲

بُھیا غین غرُوت ساڑ سٹ تے مان کھوے وچ پا
تن من دی مُرت گواہے گھر آپ ملے گا آ

۱۳

بُھیا ہجرت وچ اسلام دے میرانت ہے عام آرام
نت نت مراں تے نت نت جیواں میرانت نت کوچ مقام

۱۴

بُھیا عشق سجن دے آئے کے سانوں کیتوس ڈوم
اوہ پر بھہ اسا ڈا سخی ہے میں سیرا کنوں شوم

۱۵

بُھیا عاشق ہو یوں رب دا ملامت ہوئی لاکھ
لوگ کافر کا فر آخہ تے توں آخہ آخہ آکھ

۱۶

بُھیا پنڈے پڑے پریم کے کیا پنڈا آواگون
اندھے کو اندھا مل گیا راہ بتاوے کون

۱۷

بُھیا من منجولائنج واکتے گوشے بہہ کے کُٹ
ایہ خزانہ تینوں عرش دا توں سنبھل سنبھل لُٹ

۱۸

بلھیا پھیری مسلمان دی ہندو توں قُربان
دُونساں توں پانی وار پی جو کرے بھگوان

۱۹

بلھیا مٹاں اتے مشاپچی دُونساں اکو چیت
لوکاں کر دے چانناں آپ ہنیرے نت

۲۰

بلھیا پی شراب تے کھا کباب مہیٹھ بال ہڈاں دی اگ
چوری کرتے بھن گمر ب دا اوس ٹھکاندے ٹھگ نوں ٹھگت

۲۱

بلھیا چل سنیار دے جتھے گمناں گمڑیے لاکھ
صورت آپو اپنی توں اکو رُپا آکھ

۲۲

پھیری رُت شگوفیاں والی چڑیاں چکن نوں آئیاں
اکناں نوں جریاں لے کھا ہدا اکناں نوں پھابیاں لایاں
اکناں نوں آس مڑن دی آہی اک مسح کباب چڑھایاں
بلھے شاہ کیمہ کس ادھنل دے اودہ قسمت مار پھسایاں

۲۳

بلھیا اچھے دن تپھے گئے جب ہرے کیا نہ ہیت
اب پھتاوا کیا کرے جب چڑیاں چُگ گئیں کمیت

۲۴

اوہ ہادی میرے اندر بویا رڑھ پڑھ گئے گناہاں
پھاڑیں لگا باجرہ شہت گئے پھر وہاں

۲۵

اللہ توں میں تے قرض بنایا تھوں توں میرا قرضائی
اوتھے تاں میری پرورش کیتی جتھے کسے نوں خبر نہ کائی
اوتھوں تاہیں آئے ایتھے جاں پہلے روزی آئی
بُلھے شاہ ہے عاشق جس تحقیق حقیقت پائی

۲۶

بُلھیا کنک کوڑی کا منی تینوں کیسہ تلوار
اُسے تمے نام چپن کو اور دپے یلتے مار

۲۷

بھٹھ نمازاں تے چکڑ روزے کلمے تے پھر گئی سیاہی
بُلھے شاہ شہ اندروں ملیا بھسلی پھرے لوکائی

۲۸

بُلھیا آوند اس جن دیکھ کے جاندا مول نہ دین
مارے درد فراق دے بن بیٹھے باہمن شیخ

۲۹

بُلھے شاہ اوہ کون ہے اتم تیرا یار
اوسے کے ہاتھ قرآن ہے اسے گل زناں

۳۰

بلھا چل باورچی خانے یاروے جتھے کو ہا کا ہی ہو
اوتھے موٹے کُسن بکرے توں رِسا ملے نہ ڈھو

۳۱

بلھے نوں لوک متیں دیندے بلھیا توں جسا بوہ مسیتی
دج مسیتاں کیمہ کچھ ہندابے دلوں نماز نہ نیتی
باہروں پاک کیتے کیمہ ہندابے اندروں نہ گئی پلیتی
بن مُرشد کامل بلھیا تیری اینویں گئی عبادت کیتی

۳۲

اپنے تن دی خبر نہ کاٹی سا جن دی خبر لیا دے کون
نہ ہوں خاکی نہ ہوں آتش نہ ہوں پانی پون
پگے دے دج روڑ کھڑک دے مُور کھ اکھن بولے کون
بلکھا سائیں گھٹ گھٹ رنویاں جیوں آئے دج لُون

۳۳

اربع عناصر محل بنایو دج وڑ بیٹھا آپے
آپے کڑیاں آپے نیسگر آپے بنائیں ماپے
آپے مڑل تے آپے جویں آپے کریں سیاپے
بلھیا جو کجھ قدرت رب دی آپے آپ سبھاپے

۳۴

بلیا رنگ مجلس جا چڑھیوں لوکی پچھن ا کھن خیر
اساں ایہ کجھ دُنیا توں دُیا منہ کالاتے نیلے پیر

۳۵

اٹ کھڑکے دُکڑو بے تہا ہووے چلمتہ
آدن نقیرتے کھا کھا جاوَن راضی ہووے بلیا

۳۶

بلیا جیسی صورت عین دی تیری صورت غین
اک نکتے دا پھیرے بھلا پھرے جہاں

۳۷

بلیا کھاہ حرام تے پڑھ شکر نہ کر توبہ ترک ثواباں
چھوڑ مسیت تے پکڑ کنارہ تیری چُٹسی جان غذا بول
اوہ حرف نہ پڑھے مت رہسی جان جوابوں
بلیے شاہ چل اوتھے چلیے جہڑے منع نہ کرن شرابوں

۳۸

بلیا بے تُوں فازی بنائیں لک بنجھ تلوار
پہلوں رخن گڑ مار کے پھواں کافر مار

۳۹

بلیا ہر مند رموں آئیکے کوئی کھا دیہوت
پڑھے پنڈت یا ہندے دُور کے احق نیلے بلیا

وحدت دے دیر یاد سیندے میری وعدت کہتول دھائی
مُرشد کامل پارنگم آیا باجمہ تلے سُرنا ہی

بُلجیا سب مجازی پوڑیاں توں حال حقیقت دیکھ
جو کوئی اوتھے پہنچیا چاہے مُصل جائے سلام عیك

بُلجیا قاضی راضی رِشوتے مُلاں راضی موت
عاشق راضی راگ تے نہ پرتیت گھٹ ہوت

ٹھاکر دوارے ٹھک بسیں بھائی دوار میت
ہر کے دوارے بھکھ بسیں ہمیں ایہہ پر تیت

بُلجے شاہ چل اوتھے چلے جتھے سارے ہودن اٹھے
نہ کوئی ساڈی قدر پچھانے نہ کوئی سانوسنے

بُلجیا دھرم سالہ ورتج ناہیں جتھے مومن بھوگ پوائے
ورتج میتاں دھکے مل دے مُلاں تیوڑی پائے
دولتمنداں نیں بُوہیاں اُتے چوب دار ہسائے
پکڑ دروازہ دب پستے دا جتھوں دُکھ دلدا مٹ جائے

۴۶

ہوزیں بستے گلڑیاں اللہ اللہ دی گل !
 کچھ رولا پایا عیالماں کچھ کاغذاں پایا جھل

۴۷

بلتیا میں مٹی گھیاردی گل آکھ نہ سک دی ایک
 تر میرا کیوں گھڑیا مت جائے عیک سیک

۴۸

بٹھا شہہ تھیں دکھ نہیں پروکھیں والی اکھ نہیں

۴۹

کنک کوڑی کامنی تیسوں کیہہ تلوار
 آیا سیس جس بات کو بھول گئی وہ بات





سی حرفیاں



سی حرفی اوّل

لاگی رے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بھجاوے

الف اللہ جس دل پر ہووے
منہ زردی اکھیں لمبو بھر روے
جیون اپنے توں ہتھ دھوے
جس نوں بربہوں آگ لگاوے

لاگی رے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بھجاوے

ب۔ بالن میں تیرا ہوئی
عشق نظارے آن وگوئی
روندے نین نہ لیندے ڈھوئی
نوَن پھٹاں تے کیکر لاوے

- | | | |
|----------|------------|----------------------|
| (۱) جوں | (۲) نوں | { دانت : ص ۲۴۰، ک ۹۲ |
| (۳) دلبر | (۴) اکھیاں | |
| (۵) کو | (۶) تیرا | پ : ص ۱۰۴، ک ۱۰۳ |
| (۷) بیون | (۸) پاوے | دانت : ص ۲۴۰، ک ۹۲ |

لاگی سے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بٹھاوے

ت-تیرے سنگ پریت لگائی
جیو جائے دی کیتی^(۳) سائی
میں بڑی تندہ کو^(۴) قصائی
کٹا کٹ ماس^(۵) ہڈاں نوں کھاوے

لاگی سے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بٹھاوے

ت-ثابت نیول لایا مینوں^(۸)
دو جا کوک سناواں کنوں
رات ادھی اٹھ ٹھلہدی میں نوں
کو نجاں وانگ پئی کر لاوے

لاگی رے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بٹھاوے

۱) تندہ ۲) جاے

۳) دینی ۴) کوں

۵) اس ۶) کیونکر

۷) ہاکے ۸) بے نوں

۹) خفاں دے طرح آضوبند سے نینوں

۱۰) ادھ کو پنج (پ: ص ۱۰۴، ک ۱۰۳)

جہ جہانوں ہوئی سب نیاری
لگائیوں تاں ہوئے بھکاری
نال تر ہوں دے نہیں پساری
دو جاوے منے جگ تاوے

لاگی رے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بچھاوے

محریت وچ شانت ناہیں
ظاہر باطن مارن ڈھائیں
جہات گستن نوں لاون واپیں
سینے سول پریم دی وھاوے

لاگی رے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بچھاوے

خ^(۱) زخوبی ہن اوہ نہ رہیا
جب کی سانگ کلمے سہیا
آئیں تال پکاراں کھیا
تدھ بن کون جو آن بچھاوے

- (۱) سال (۲) بیوا دلف دس ۲۴۱، ک ۹۲ (۸) اک ظہر اک مارن
(۳) بیون (۴) بیکاری { پ: ص ۱۰۵، ک ۱۰۴ }
(۵) لوک لاپنے
(۶) جاؤں (۷) شانتی سا
(۸) الف: ص ۲۴۱، ک ۹۲ { (۹) اک جہات پون (۱۰) کمر بھاشاہ کو گھر آوے }
(۱۱) ایہ بند کوئی نہیں ملدا (الف: ص ۲۴۱، ک ۹۲)
(الف: ص ۲۴۱، ک ۹۲) { پ: ص ۱۰۵، ک ۱۰۴ }

لاگی رے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بچھاوے

د۔ دوروں دکھ^(۱) دور نہ ہووے

نقر فراق^(۲) بہتارووے

تن بھی دل کھلا^(۳) دھنڑوے

عشق اکھا^(۴) دتج مرچا^(۵) لاوے

لاگی رے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بچھاوے

ذر ذوق دنیا تے آنا کرناں

خوف حشر دے تھیں نہ ڈرناں

چلناں نبی صاحب دے سرناں

اوڑک جا حساب کراوے

لاگی رے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بچھاوے

-
- | | | |
|--------------------|---|---------------------------------------------------------------------------------|
| (پ: ص ۱۰۵، اک ۱۰۴) | } | (۱) نمک
(۲) فراق سے
(۳) اکیں
(۴) مرچ
(۵) گداوے
(۶) بند نہیں ملدا |
|--------------------|---|---------------------------------------------------------------------------------|

مہر روز حشر کوئی رہے نہ خاکی
 بے حساب دو جگہ دا والی
 زیر زبر سب بھلن عالی
 تہ دن حضرت آپ چھڑا دے

لاگی رہے لاگی بل بل جا دے

اس لاگی کو کون بچھا دے

نہر زہد مکائی چنگی کرے
 بے کمرن توں اگتے مرے
 پھر مٹے بھی اس توں ڈرے
 مت مویاں نوں پگڑ مٹکا دے

لاگی رہے لاگی بل بل جا دے

اس لاگی کو کون بچھا دے

مس۔ سائیں بن جساہ نہ کوئی
 جت ول دیکھاں اوہی اوہی
 ہو رکتے دل طے نہ ڈھوئی
 مُرشد "میرا پار لنگھا دے

لاگی رہے لاگی بل بل جا دے

اس لاگی کو کون بچھا دے

شہنشاہ غایت مُرشد میرا
جس میں کیستائیں دل پھیرا
چُپک گیا سب جھگڑا جھیرا
بُن مینوں بھرا دے تارے

لاگی رے لاگی بل بل جاوے

اس لاگی کو کون بچھاوے

صبر نہ آوے مینوں کھلی دست^(۱) بازار

قاصدے کے دیا ہویا جساوڑیا دربار

اگوں ملیا آئیے اوہنوں^(۲) سوہنا شیر سوار

رستے وچ انگشتری آہی ایہ بھی دل بہلاوے

لاگی رے لاگی بل بل جاوے

اس لاگی کو کون بچھاوے

حضرت درویشی یاد اللہ دی کرے سوال رسول

نوے ہزار کلام سنائی پئی درگاہ قبول

ایہ مجازی ذات حقیقی واصل وصل رسول

فارغ ہو کے حضرت اوتھے آوے کھانا کھاوے

(۱)	یرواوے	(۲)	رست
(۳)	اوہنوں - کوئی نہیں	(۴)	دل کوئی نہیں
(۵)	آ - ملداوے	(۶)	درگاہ پچی
(۷)	کھانا آوے گا		

(پ: ص ۱۰۶)

لاگی رے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بچھاوے

ط۔ طلب دیدار دی آہی کیتا کرم ستار
جلوہ پیمیر الہی دتا حضرت نوں غفار
ہمتھ نورانی غیبوں آوے مندری دا چمکار
بُلھا خلق محمدی کیتو تاں ایہ کیسہ کماوے

لاگی رے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بچھاوے

ظ۔ ظاہر معلوم نہ کیتا ہو یا دیدار مجھ لاوے
رل کے سیاں کھانا کھا ہا ذرا انت نہ آوے
اوہ انگوٹھی آپ پچھاتی اپنی آپ جتاوے
بُلھا حضرت رخصت ہو کے اپنے یار سہاوے

لاگی رے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بچھاوے

-
- (۱) ہو یا
(۲) میرا
(۳) آئے
- { (پ ص ۱۰۶)

ع۔ عنایت اُلفت ہوئی سنو صحابو یاروں
 جیہڑا جب نہ کرسی حضرت جھوٹھا رہے سرکاروں
 پیمبر شفاعت اسان ہے کرنی صاحب دے درباروں
 بُلھا بکرنہ کز دنیا تے اکا نظری آوے
 لاگی رے لاگی بل بل جاوے
 اس لاگی کو کون بچھاوے

غ۔ غلام غریب تساؤا خیر“ منگے درباروں
 روز حشر دے خوف سُنیدا سد ہو سی سرکاروں
 کُلِ خلایق تلخی اندر سُورج دے چمکاروں
 بُلھا اسان بھی اوتھے جاناں جتھے گیا نہ بھاوے
 لاگی رے لاگی بل بل جاوے
 اس لاگی کو کون بچھاوے

ف۔ فقیراں فکرا جو کیتا وچ درگاہ الہی
 شفیع محمد جا کھلوتے جتھے بے پرواہی
 نیڑے نیڑے آجیبا ایہہ محبت چاہی
 خرقہ پہن رسول اللہ داسرتے تلج لگاوے

(۱) اصحابو یارو	(۷) یارو	{ (الف: ص ۱۰۷)
(۳) جب	(۸) کریمے	
(۵) اُتے	(۹) جگے خیر	
(۶) مکر	(۱۰) جو کوئی نہیں ملدا	

لاگی رہے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بچھاوے

قر قلم نہ مٹے^(۱) ربانی جو اسل پر آئی
جو کچھ بھاگ اساڈے آہے اودے ناں مٹوے^(۲) ناہی
باجہ نصیبوں دعوے کیڈے^(۳) سے بنجیں کل خدائی
بلکھا لوح محفوظ تے لکھیا اوتھوں کون مٹاوے

لاگی رہے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بچھاوے

ک۔ کلام نبی دی سچی سر بنیاں دے سائیں
صورت پاک نبی دی جیہا چند سورج بھی ناہیں
میرے موتی لعل جو اہر پہنچے اوتھے ناہیں
مجلس اوس نبی دی بہہ کے بھلکھا کون کھاوے

لاگی رہے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بچھاوے

-
- | | | |
|---|-----------|----------|
| { | (۱) مٹی | (۲) مٹدا |
| | (۳) ٹاہیں | |
| | (۴) کیجے | |
| | (۵) دا | |
| | (۶) بلکھا | |

ل۔ لا الہ وا ذکر بتاؤ
 الا اللہ اثبات کراؤ
 مُحَمَّدٌ رَسُوْلُ اللّٰہِ مِیْل کراؤ
 بلکھا ایہ تحفہ آدم نوں آدے
 لاگی رے لاگی بل بل جاوے
 اس لاگی کو کون بجھاوے

م۔ محمدی جسم بناؤ
 داخل و بیج بہشت سکراؤ
 آپے مگر شیطان پچھاؤ
 پھیراوتھوں نکل آدم آدے
 لاگی رے لاگی بل بل جاوے
 اس لاگی کو کون بجھاوے

ن۔ نساں ہو مجسم آیا
 کدھ بہشتوں زمیں رلایا
 آدم حوا جدا کرایا
 بلکھا آپ وچھوڑا پاوے

- (۱) آپ
 (۲) نکل نہیں ملدا { آپ: ص ۱۰۷
 (۳) مجرم ہو

لاگی رے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بچھاوے

وہ واہ آپ محمد اپنی آدم شکل بناوے
آپے روز ازل دامامک آپے شفیع ہو آوے
آپے روز حشر واقاضی آپے حکم سناوے
آپے چا شفاعت کر دا آپ دیدار کر اوے
لاگی رے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بچھاوے

۵۔ ہوئی بولیں ایتھے بھائی مت کوئی مئے سناوے
وڈا عذاب قبر داوے بے کوئی چا پچھاوے
پل صراط دی اوکھی کھاٹی اوہ بھی خوف ڈراوے
رکھ آمید فضل دی بلیمیا اللہ آپ بچاوے
لاگی رے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بچھاوے

ل۔ لاہم نہ کوئی دے کت ول کوک سناواں
جت ول دیکھاں نظر نہ آوے کس نول حال دکھاواں
باہجہ پیانیں کوئی حامی ہونہیں کوئی تھاواں
بکھال دروازہ حضرت والا وہ آئی میں چھڈاوے

لاگی رہے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بچھاوے

الف۔ اکلا جاویں ایتھوں دیکھن آدن ڈھیر
ساہاں تیریاں دی گنتی ایتھے آئی ہوئی نیڑ
چل شتابی مل وڑ بلیا مت لگ جاوے ڈیر
پگڑیں داگ رسول اللہ دی کجھ جتھوں ہتھ آوے

لاگی رہے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بچھاوے

ی۔ یاری ہن میں لائی

اگلی عمر اکھیڈ ونجائی
بلھا شوہ دی ذات ای آہی
کلمہ پڑھ دیاں جنہ لجاوے

لاگی رہے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بچھاوے



سی حرفی دوم

الف

الف۔ اپنے آپ توں سمجھ پہلے کیہہ دست ہے تیرا روپ پیارے
 باہجھ اپنے آپ دے صبح کیتے رہیوں دتج دسوریدے دکھ بھارے
 ہو رکھ اُپاؤ نہ سکھ ہو دے پنکھے دیکھ سیانیں نیں جگ سارے
 سکھ روپ اکھنڈ جتن ہیں توں بلکھا شاہ پکار دے دید چارے

ب۔ بنھ اکھیں اتے کن دونوں گوشے بیٹھ کے بات و چارے جی
 چھڑ خواہشاں جگ جہاں کوڑا کیا مار فال داہڑ دے دھارے جی
 پیریں پیریں زنجیر بے خوابشی دے ایس نفس توں قید کر ڈارے جی
 جان جان دینویں جان روپ تیرا بلکھا شاہ ایہہ خوشی گزارے جی

ت۔ تنگ چدر نہیں دتج تیرے جتنے لکھ نہ اک سما دندا اے
 ڈھونڈھ دیکھ جہاں دی ٹھور کتے ان ہنڈ انظریں آ دندا اے
 جویں خواب دا خیال ہو دے ستیاں توں طرح طرح دے روپ دکھا دندا
 بلکھا شاہ نہ تہجھ تھیں کجھ باہر تیرا بھرم تینوں بھر ما دندا اے

ث۔ سمجھ حساب کر بیٹھ اندر تو ہیں آسرا کل جہان دا این
تیرے ڈٹھیاں دسا سب کوئی نہیں کوئی نہ کے بچھان دا این
تیرا خیال اسی ہو ہر طرح دے جویں بتال تبال کر جان دا این
بلھا شاہ پچھا ہے کون اڈا دے نوں پھسے آپ آپے پچھا ہی تان دا این

ج۔ جیوناں بھلا کر منیاں تیں ڈرے مرن تمیں ایہہ اگیان بھارا
اک توں ایں توں جند جہان دی ہیں گھٹا کاسل جو ملے سب ماہیں نیارا
تیرا خیال اسی ہوئے ہر طرح سے آوانت باجھوں لگے سدا پیارا
بلھا شاہ سنبھال توں آپ تائیں توں تاں امریں سدا نہیں مرن ہارا

چ۔ چانناں کل جہاں دا توں تیرے آسرے ہو یا بیو ہارا سارا
توئی سب کی آنکھوں میں دیکھناں ایں تہجے سمجھا چانناں اور اند ہارا
نت جاگنا سوونا خواب ایتھے ایہہ تے ہوئے اگے تیرے کئی دارا
بلھا شاہ پرکاش سرورپ تیرا گھٹ دودھ نہ ہو توں ایک سارا

ح۔ حرص حیراں کر سٹیاں ایں تینوں اپنا آپ مہلایا سو
پادشاہیوں سٹ کنگال کیستہ کرکھ توں لگھ دیکھ یا سو
مدھ ترے شیر تند کچی پیریں پا کے بنھہ بیا یا سو
بلھا شاہ تما شترے ہو دیکھوے مندر نوں کجڑی پایا سو

خ۔ خبر نہ اپنی رکھنا میں ملک خیال دے نال توں خیال ہویا
 ذرا خیال نوں سٹ کے بے خیال ہوتوں جیڑیں ہویا اوہی گیس انہیں سویا
 تہوں دیکھ کھاں اندروں کون باگے نہیں گھاس میں چھپے ہاتھی کھلویا
 بلکھا شہ جو گئے دے دتج گھنا پھرے ڈھونڈا توں میں آپ کھلویا

د۔ دلوں دگیر نہ ہو یوں مئے دیگر چیز ناپید تحقیق یکے
 اول جا صحبت کرد عارفان دی سخن تنہاں دے آب حیات پہنچے
 چشم جگر دے ملن ہو رہے تیرے نہیں سوجھتا تنہاں کرمات یکے
 بلکھا شاہ سنبھال توں آپ تائیں توں ایں آپ اند میں سدا چھے

ذ۔ ذرہ نہ شک توں رکھ دل تے ہو بے شک توں ہیں خود خصم جائیں
 جویں سنگھ بھل دے بل اپنے نوں چرے گھاس مل آجان نیائیں
 پچھوں سمجھ بل گر جو ابا مارے بیہا سنگھ کا سنگھ کچھ بھیت ناپیں
 قیسی توں بھی طرح کچھ ابر دھارے بلمے شاہ سنبھال توں آپ تائیں

س۔ رنگ جہان دے دیکھ مایں سوہنے با بھجھ دچار دے ودرے نی
 جویں ہوت جب ہوں رنگ دے جی اندراب دے ذرا دتج پھدے نی
 آب خاک آتش باوہے کٹھے دیکھ اج کے کل دتج کھک دے نی
 بلکھا شاہ سنبھال کے دیکھ کھاں توں سکھ دکھ سمجھ ایہ کس دے نی

نر۔ جاو نا آو نا نہیں او تھے کوہ وانگ ہمیش اڈول ہے جی
جوں بدلاں دے تلے چند چلدا لگا بالکاں نوں بڈا بھول ہے جی
پہلے من اندری پران ویہ آدک دے دیکھنے ہاراڈول ہے جی
بلکھے شاہ سنبھال خرشمال ہو جی عین عارفاں دا ایہو بول ہے جی

س۔ ستم کرنا ہے جان اپنی تے بھل آپ تھیں ہو رکھ ہو نا جی
سو یو لکھیا شیر چلی تریاں نے تیج جان کے بالکاں رو نا جی
ذرا میل ناہیں دیکھ بھل ناہیں لگا چکڑوں جان کیوں دھو نا جی
بلکھا شاہ جنمال نہیں مول کوئی جان بجھ کے بھل کھلو نا جی

ش۔ شبہ نہیں کوئی ذرا اس میں سدا اپنا آپ مُردپ ہے جی
نہیں گیان گیان کی ٹھورا وہاں کہاں سُوے چھاؤں اور دھوپ ہے جی
پڑا تیج ہے ماہیں میں سہی سویا کوڑا سُخن کارنگ ار بھوپ ہے جی
بلکھا شاہ سنبھال جب مول دیکھا ٹھور ٹھور میں پانے اوپ ہے جی

ص۔ صبر کرنا آیا نبی اُتے دیکھ رنگ نہ چت ڈولا یسے جی
سدا تخم دی طرف نگاہ کرنی پات پھول کے اور نہ جاییسے جی
جوئی آئے اور جالے ٹک رہے ناہیں تاں سو کون دانش جیولایسے جی
بلکھا شاہ سنبھال خود کھنڈ چاکمی جسے کہے پھل تے کیوں کھاییسے جی

ض۔ ذکر اور فکر کو چھوڑ دیتے کبھی نہیں کچھ یہی پہچنتا نہیں
 جاسوں اٹھیا تاہیں کے بیچ ڈالو ہوئے اڈول دیکھو آپ چانتا نہیں
 سدا چیز ناپید ہے دیکھے بے میرے میرے کر گیا میں جانتا نہیں
 بلکھا شاہ سنبھال توں آپ تائیں توں تاسرا اندیش چانتا نہیں

ط۔ طور محبوب دا جنماں ڈٹھا تنہاں دوئی طسروں مکھ موڑیاں
 کوئی لٹک پیارے دی لٹ لیتی ہٹے ناہیں ایسا جی جوڑیاں
 اٹھے پرستان دیوان پھر دے اوہناں پیر آلود نہ بوڑیاں
 بلکھا شاہ اوہ آپ محبوب ہوئے شوق مار دے کفر ب توڑیاں

ظ۔ جدا ناہیں تیرا یا تیں تمیں پھر میں ڈھونڈ داکس نوں دس مینوں
 پہلوں ڈھونڈنے ہار نوں ڈھونڈ غاں جی پکھے پکھے پرچھ گھرے دج رس تینوں
 مت توں ایس ہوویں آپ یار سب دا پھر میں ڈھونڈ دا جنگلاں دج جینوں
 بلکھا شاہ توں آپ محبوب پیارا بھل آپ تمیں ڈھونڈ دا پھر میں کمینوں

ع۔ عین ہے آپ بنا نقطے سدا چین محبوب دل دار میرا
 اک دار محبوب نوں جنماں دیکھا اوہ دیکھن یار ہے سب کیہڑا
 ایں توں مکھ بہشت قربان کتے پونہتا ہوئے بے غم چکائے جیڑا
 بلکھا شوہ ہر مال دج مست پھر دے ہاتھی مترے توڑ زنجیر کڑا

غ۔ غم نے مار حیران کیستا اٹھے پیر میں پیارے نوں لوڑی ساں
 میمنوں کھا دنا پیونا بھل گیا رہا بے سل جانی، متھ جوڑ دی ساں
 سیواں چھڑ گئیاں میں اکڑی نوں انگ ساک نالوں ناٹھ توڑ دی ساں
 بلھا شاہ جب آپ نوں صبح کیستال میں سترے انگ نہ موڑی ساں

ف۔ فک کر کیا یو میر پونی میں تاں اپنے آپ نوں صبح کیستا
 کوڑی دیکھ سو مہینہ چکایا میں خاک چھان کے لال نوں پھول کیستا
 دیکھ دھوئیں دے دھوڑے جگ سارا سٹ پایا ہے جاتے ہار جیتا
 بلھا شاہ اند اکھنڈ سا لکھ آپ نے آپ حیات پیتا

ک۔ کون جانے جانی جان دے نوں آپ جانن ہار ایہ گل دا اے
 پر تھ دے او پران بیتے سدہ کیتے اس دے نہیں بھل دا اے
 نیت نیت کر بید پکارے نی نہیں دوسرا ایس دے تل دا اے
 بلھا شاہ سنبھال جب آپ دیکھا سد موہنگ پرکاش ہوئے بھل دا اے

گ۔ گزر گمان تے سمجھ بہہ کے سنکار دا آسرا کوئی ناہیں
 بدھ آپ سنگھات چڑھ دیکھے جی پڑا کاٹھ پکھاں جیویں مجھوم ماہیں
 آپ آتما گیان سروپ ستا سدا نہیں پھر داکھڑا ایک جاہیں
 بلھا شاہ بیک بچار سیتی خودی چھوڑ خود ہوئے ختم سائیں

ل۔ لگ آکھے جاگ کھاں سو یا جان بچھ کے دکھ کیوں پاؤناں ایں
 ذرا آپ نہ ٹہیں بُریاں توں کڈھ مسے لوک سناؤناں ایں
 کانگ وشت جیون جان تنھے سنتاں دکھی موڑ کیوں چت بوجاؤناں ایں
 بکھا شوہ اوہ جانے ہار دل دا کریں چوریاں سادھ سداؤناں ایں

م۔ موجود ہر جا موے تے دیکھ کیہ بھیکھ بنایاؤ
 جویں ایک ہی تنم ہوں طرح دے تو میں اپنا آپ پھلایاؤ
 ماہ اپنے اپنے خیال کروا زنا ہوئے چت ملا یاؤ
 بکھا شوہ نہ مول تمیں کجھ ہو یا سو جان دا جسے جنایاؤ

ن۔ نام اُردپ اٹھا دتے تیکھے است اربانت پر یا سانج ہے جی
 جوئی چت کہ چتو دنی ورتج آوے سوئی جاں تحقیق کر کا نچ ہے جی
 تیں بدھ کی برت تو میں ساکسی توں جان نچ رُپ میں راتج ہے جی
 بکھا شاہ بے محبوب اچل بیٹھا تیرے اگے پر کرت کا ناتج ہے جی

و۔ وقت ایہ ہتھ نہ آؤناں ایں اک پلک دی لکھ کروڑ دیویں
 جتن کریں تاں آپ اچاہ ہوویں توں تا پھیراٹھے دکھے رس سیویں
 کوڑ پیار کر دھوڑ سر میلے چنستا من دیویں جڑھ کاتج لیویں
 بکھا شوہ سنبھال توں آپ تائیں توں تاں اننت لگ دیہ میں کمال میویں

۴۔ ہر طرح ہووے دلدار پیا لارنگ رنگ دُروپ بنایا ئی
 کھوں آپ کو بھول رنجول ہو یا اُروار بھر مائے سنتا یا ئی
 جدوں اپنے آپ میں پرگٹ ہو یا نزع نند کے ماہیں سمایا ئی
 بُلتھا شاہ جو آدھانت سوئی جوئی نیر میں نیر ملایا ئی

۵۔ اچ بنیاں سمجھتیج میرا شادی غمی تمہیں پار کھلویاں نی
 ہیا دوا بھرم پر م پایا میں ڈر کا لکا جیاتے کھویا نی
 سادھ سنگت کی دیا ئے ہیا نر مل گھٹ گھٹ دج تن سکھ سویا میں
 بُلتھا شاہ جد آپ نوں صبح کیتا جوئی او تمھانت پھر ہو یا میں

۶۔ یار پایا سیو میر پوئی میں تاں اپنا آپ گوا کے نی
 رہی سُدھ نہ بدھ جہان کی رہی تھکے برت اند میں جائے کے نی
 اُٹے جام بسرام نہ کام کوئی دھوئی گیان کی بھا جلائے کے نی
 بُلتھا شوہ بُبار کاں مکھ دیو بے جان جانی گل لائے کے نی



سی حرفی سوم

الف۔ آوندیاں توں میں صد قڑے ہاں جیم جانڈیاں توں سروارنی ہاں
 مٹھی پیت انوکھڑی لک رہی گھڑی پل نہ یار دسارنی ہاں
 کسے ہڈ تکاوڑے پے مینوں اونسیاں پاوندی کانگ اڈانی ہاں
 بُلّھا شہ تے کلی میں ہوئی سستی بیٹھی میں یار پُکارنی ہاں

ب۔ باز نہ آوندیاں اکھیاں فی کے اوہڑے ہی سمجھاو فی ہاں
 ہوئیاں لال انار دے گلاں وانگوں کے دُکھڑے نال چھپا و فی ہاں
 مڈھ پیار دیاں جرم دیاں تیاں لوں مکھ مکھ نصیتاں لا و فی ہاں
 بُلّھا شاہ عاشق چھپا کے تے ظاہر دوتیاں دا غم کھا و فی ہاں

ت۔ تلے کے عشق حیران کیتا سینے وچ البٹرا بالیائی
 مکھوں گوکدیاں آپ لوں پھوک لگی چُپ کیتیاں میں تن جالیائی
 پانی برہوں دے جھکڑ جھولیاں مک چھپ میسراجی جالیائی
 بُلّھا شہ دی پیت دی ریت کسی آہیں تیاں نال سنبھالیائی

ث۔ ثبوت جو اکیس لگ رہیاں اک مست پریم دی جاننی ہاں
 گنگی ڈوری ہاں غیر دی بات کولوں سدیار دا صبح سہان فی ہاں
 آہیں ٹھنڈیاں نال پیار میرا سینے وچ تیرا مان ماننی ہاں
 بلکھا شہ تینوں کوئی سک ناہیں تینوں بھاؤن ہاں کہ نہ بھاؤنی ہاں

ج۔ جان جانی میرے کول ہو دے کوں دس نہ جان دسارنی ہاں
 دینں رات اسیہ ملن تیریاں میں تیرے دیکھنے نال گزارنی ہاں
 گھول گھول بس کروا پر یہ تھیں میں ککھ سارنی ہاں
 بلکھا شہ تینوں قسربانیاں میں ہو رہے تبیلڑا مارنی ہاں

ح۔ حال بے حال دا کون جانے ا دکھا عشق ہنڈا دناں یار دائی
 نت زاریاں نال گزاریاں میں منہ جوڑ گلاں جگ سار دائی
 ہائے ہائے مٹھی کوں نیوں چھے منہ پیلا رنگ و سار دائی
 بلکھا شہ دے کامناں زور پایا مجذوب دا مگر کرار دائی

خ۔ خواب خیال جہاں ہو یا ایس برہوں دیوانی دے دت فی ہاں
 مت نہیں اٹھوان دی منتریں دی نانگاں کایاں نوں ہتھ گھت فی ہاں
 تانی گنڈھ فی ہاں انا الحق والی محبوب دا کتناں کت فی ہاں
 بلکھا شہ دے انب ننگ لاہ پکے بیر بولاں دے پٹ فی ہاں

د۔ دے دلا سرا دوستی داتیری دوستی نال وکا ونی ہاں
 جھب آئے لکھ کیوں لکھیائی انگرا بند نے تھیں شرما ونی ہاں
 بابا پٹیاں چھوٹیاں موٹیاں نوں ہتھ دے کے زور ہٹا ونی ہاں
 بلیٹھا شہ تیرے گل لاوے نوں لکھ لکھ میں شگن منا ونی ہاں

ذ۔ ذوق د تو ذات اپنی دار ہی کم نکمڑے ساڑنی ہاں
 لکھ چین گھوے تیرے دُکھڑے توں سبے ستیاں سول لتاڑنی ہاں
 بچ چکیا مت سُر ت گنیا لگا جھوٹ چو لا گل پاڑنی ہاں
 بلیٹھا شہ تیرے گل گئے نوں لکھ لکھ شریاں دھارنی ہاں

مر۔ رادلا ہن رولا ناہیں بُرے نین بیرا گڑے ہو رہے
 ملاں لکھ توینڈ پلا تھکے چنکی کون آکھے ماپے روہے
 ٹوٹی ہاریاں کا مناں وایاں نیں ہتھ دس جہان تھو رہے
 بلیٹھا شاہ دے نال حیات ہونا جیٹرا جاندیاں دے ہتھ کھو رہے

ن۔ زور نہ ضابطہ ہو رکوئی زار و زار میں آئو پرونی ہاں
 میں تھوں چکیاں غیر حاضری اے ٹولی کون سے باغ دی ہو ونی ہاں
 مجھو راہس کے آن بلا وندا اے میں تاں رات ساری سکھ سو ونی ہاں
 بلیٹھا شہ اتے مر جاؤ ناہیں تیرے دُکھاں دے دھوئیں دھوئی ہاں

س۔ سوہی نام ہے یار تیری ملبھے دی بیٹھی گیت دانگوں گن گاونی ہاں
 بجن سب سہیلیاں دل دیاں نوں میں ہو رخیال سناونی ہاں
 جی مکن سی اتھ لگ گئی لکھاں دتج نہ بھا چھپاونی ہاں
 بلکھا شاہ اگے تیرے پندھیں پواں ناہی دوارا بے بہہ کھنڈاونی ہاں

مش۔ شکر کرد شب دروز رہاں جہاں شوق تیرا نت تادندا اے
 پُنگی مانگ اداں حیران ہوئی غازی ککھ پکھ دُکھ لاند اے
 تیری ذات بناں بات سچی کھڑی ہتھ ملڑے دیہن لڑھاؤندا اے
 بلکھا شاہ جو تیریدا انکھیاں اوہ ہنڈیاں داور جلاؤندا اے

ص۔ مہر نہ کھ سہیلیاں نوں سمیت یار دانیس پچھاندے نی
 خبر نہیں اوتھاندی عاشق ہیں رب دے غل پائے کے دھوم پھاؤندے نی
 جتے بھاہ لگی اوتھے ٹنڈ کسی اتوں تیل موڑے پاؤندے نی
 بلکھا شاہ توں سدا قربان ہوواں انویں عاشقاں نوں تویاں لاؤندے نی

ض۔ ضرب لگی سانگ کلیجڑے دتج کسی لگی اک میں کھڑی روونی ہاں
 تیرے ورش شراب عذاب ہو یا نانی ہو کے تے کھڑی جیو نی ہاں
 ورا شوق دا جام پلا مینوں بیٹھی بے خود صا پر وونی ہاں
 بلکھا شاہ دیکھاں گھر دے دتج کھلی سجدہ کردی تے ہتھ جوڑنی ہاں

ف۔ فہم نہ ہو رخیال میںوں ڈٹے یار دے تترے جیونی ہاں
 کہے سینے تے قمر کھلو کے تے جام وصل دا بیٹھی بیونی ہاں !
 میں کیمہ جان دی عشق اکھاڑیاں نوں سستی دا نگ شتریں کڑا دنی ہاں
 بُلتا شاہ تھیں دور دراز ہوئیاں بے کر ملے محبوب تال بھی جیونی ہاں
 ق۔ قبسول جاں عشق کیتا آپسے ہور تے ہُن کاٹی ہوہر ہوئے
 ہُن سمجھ لے پہلاں کیمہ آکھتی ہاں میں سندر تھیں تخت لاہو ہوئے
 سجھے لوک پے ہتمہ جوڑ دے نے ساڈے کامناں دے گلے روز ہوئے
 بُلتا شاہ دا بصیت نہ دس فی ہاں میں تاں انھی دا جگر منصور ہوئی

ک۔ کیاں کانیاں گیاں فی گئیاں سہل یلے نوں ڈس گئیاں
 پٹ پٹ کڈھاں ہوہر لگے بند بند تھلا پٹ کے سٹ گئیاں
 جویں صاحبان ساتھ لٹا دتا توں گونج دا مگر کڑا دنی ہاں
 بُلتا شاہ دے عشق حیران کیتی اولیاں پاندی تے پوچھا دنی ہاں

دالتماس۔ اس سی حرفی کے لے بہت سی کوشش کی گئی کہ کسی طرح سے
 تمام دکال ملے مگر نا کامیاب رہا لہذا اتنے پر ہی اکتفا کیا۔
 (پریم سنگھ زرگر قصوری)





گندڑھاں



۱

کھو مڑتی گل کاج دی میں گنڈھاں کیتیاں پاؤں
 سہائے تنج آوسی ہُن چاہلی گنڈھ گھٹاؤں
 بابل اکھیا آن کے تیں ساہو ریاں گھر جاناں
 ریت اوتھوں دی اور ہے مڑ پیر نہ ایتھے آنال
 گنڈھ پئی نوں کھول کے میں بیٹھی برلاواں
 اوڑک جاوَن جاوَن اُن میں داج رنگاواں
 دیکھوں طرف بازار دی سب رستے لاگے
 پے ناہیں روکڑی سب مجھ سے بھاگے

۲

دوجی کھولوں کیس کموں دن تھوڑے رہندے
 سول بستے رل آوندے سینے دُکھ بندے
 جھل دہلی میں ہوئی تنہا کت نہ جاناں
 جج اینویں رل آوسی جیوں چڑھ دا مٹھاناں

تیجی کھوئوں دکھ سے روندے نہیں نہ ہٹ دے
 کس نول پچھاں جائیکے دن جانے گھٹ دے
 گن دایاں سب پیاریاں میں کو گن ناصیں
 ہتھ ملے ملے سردھراں میں روتاں دھائیں

۴

چوتھی کھولی کیا ہوا رل آون سیاں
 ورد کے نہ کیستیا سب بج گھر گئیاں
 وطن بیگانہ دیکھناں کیسہ کرے ماتاں
 بابل پگڑا چلا دسی بن جاناں

۵

پنجویں کھوئوں کوک کے کر سوز پیکاراں
 پہلی رات ڈراونی کیوں دلوں دساراں
 مدت تھوڑی آرہی کوں راج بناواں
 جا آکھو گھر ساہو سے گنڈھ لاگ ودھاواں

۶

گنڈھ چھیویں میں کھول کے جگ دیندی ہوگا
 گھر آن پئی نمان ہاں کیسہ کرے لوکا
 لگا نکر فراق دا کیسہ کرے کاراں
 ردون اکھ میریاں جیوں دگن جھلا راں

۷

ستویں گنڈھ چاکھولیا میں او سے چلے
 رو رو مال و تاج یا رنگ ساو سے پیلے
 سول اساں نال کھیڈ دے نہیں ہوش سنبھالے
 ہن دھو سنگ سپیلیو کوئی چلمو نالے

۸

اٹھویں ٹوں ہتھ ڈالیا میں تاں ہو دیوانی
 جیوں شل جناب ہے مچھلی بن پانی
 دکھ درد اوئے آن کے ہن لہو پیندے
 برہوں دی دکان تے ساڈے گھاڑ گھڑ پیندے

۹

نانویں ٹوں چاکھولیا دن ریندے تھوڑے
 میں پونی کت نہ جاتیا ابے ریندے گوہڑے
 میں ترے لیندی ڈگ پئی کوئی ڈھو نہ ہویا
 غفلت گھٹ اجاڑیا اگوں کھیڈ دگربیا

- (۱) لڑے
 (۲) ترے
 (۳) ڈھ
 (۴) ڈھوک
- { دپ: ص ۱۲، ک ۸ }

۱۰

دسویں گنڈھ جا میں کھولی کیوں جسمدی آہی
 سب قبیہ دیس تمیں دے دیس تراہی
 آمبر گھٹی دیندائیے بے زہر رُلاویں
 میں چھڈی ایس عذاب توں جند چھڈاویں

۱۱

یاہراں گنڈھاں کھولیاں میں، بھرے ماری
 گُسیاں ستیاں ساہورے ہُن میری داری
 بانہ سرہانے دے کدی اسی مُول نہ سوندے
 پھٹاں اُتے لُون ہے پھٹ سمدے لوندے

۱۲

گنڈھ کھولی میں باہروں کیہ ہوگ تماشا
 جس لاگی تس پیڑ ہے جگ جانے ہاسا
 اک گئے نہ باہوڑے جت جت کے ہر دی
 اینیں اکھیں دیکھیا ہوئے خاک قبر دی

۱۳

تیراں گنڈھیں کھولیاں^(۴) میں لَمُو روندے
 ہویا ساتھ ادا دلا دھوبی کپڑے دھوندے
 سجن چادر تان کے سویا دتج جُھڑے
 ابے بھی نہ اوہ جا گیا جگ کتنے گزُرے

۱۴

چوداں کندھیں کھولیاں لٹو پنا کھاناں
جنؑ ماہاں دوج دھاڑ دیؑ تنہیں راہیں جاناں
لگی چوٹ فراق دی دے کون دلاسا
سخت مُصیبت عشق دی رت رہی نہ ماسا

۱۵

پندرہاں پُنینؑ روز نہیں کراں نعرے آہیں
شہرؑ خموشاں جادوناں خاموش ہو جائیں

۱۶

سولہاں گندھیں کھولیاں میں ہوئی منانی
ایتھے پیش کسے نہ جاسیا نہ اگے جانی
ایتھے آون کیا اےؑ ہویا جوگی دا پھیرا
اگے جا کے مارناں دوج کتر ڈیرا

۱۷

ستاراں گندھیں کھولیاں سولہاں دے ہاڑی
مویاں نوں دکھ ماردا پھمڑ ظلم کٹاری
تن ہولہاں سولہاں دیر یارنگ جیوں پھل توری
آنے ایس جہان تے ایہو کیستی چوری

(۱) جس (۲) دھاڑے (۳) ڈٹے زور

(۴) دیساں بھومیاں ایتھے رہناں ناہیں (۵) ہویا { (۶) پ: ص ۱۳، اک ۸

۱۸

کھوللا گنڈھ اٹھا روئیں دل کر کے راضی
ایہ چار دناں دی کھینڈ^(۱) ہے بھرے دی بازی
جہاں ایہ فراق ہے اوہ دیندے مردے
نقارے وجہ کو توج دے میں سر پر بردے

۱۹

اُنی گنڈھیں کھولیاں میں سُول پارا
ہُن ایہ دیس بداریا دیکھ حال ہمارا
کنیں بہنی چاچیاں اٹھ کولوں گُیاں
کوئی دس نہ پاؤندا اوہ کیس ول گُیاں

۲۰

دیہ گنڈھیں پھول کھولیاں ہُن کت ولّ جھاگوں
تھی^(۲) چٹک اور ہے سوڈوں نہ جھاگوں
تیج مہاں سراتے سو پنہے باقی
جس مصیبت ایہ نبی تس بخت فراقی

(۱) کھینڈے (پ: ص: ۱۱۳، ک: ۸)

(۲) لگا
(۳) بکت { (پ: ص: ۱۱۴، ک: ۸)

اکی کھولوں کیوں نہیں میرے مگر پیادے
 تیل چڑھایا سوزہ اسکاں ہو ترکا دے
 جیون جینا ساڑ کا مایا منہ پائے
 ایسی پتی دیکھ کے اداسی آئے

باٹی کھولوں پہنچ کے سب میراں ملکاں
 اوہناں ڈیرا کوچ ہے میں کھولاں پلکاں
 اپنا رہنا کیسہ کراں کیڑے باغ دی مڑی
 خالی جگ وچ آئیے سننے پر بھولی

تئی جو کموں کھولیاں وچ آپ سماناں
 ہتھوں سٹاں ٹور کے کوں دیکھ پنچھایاں
 انٹی پھا ہی پے گئی دوجا ساتھ پکارے
 پُرزے پُرزے میں ہوئی دل پارے پارے

چوی کھولوں کھول دی چُک پون تبیرے
 سم جنہاں دے ماریاں سوئی آئے نیڑے
 تیور ہو نہ ہو یا نہ زیور نہ گنے
 لہنے دینے دیوراں چُپ کیستیاں سننے

ہیں گھولائے گندھ پچھیسویں دُکھاں دل میلان
 ہنواں دی گل ہارنی اسراں درد جمیلان
 دُٹناں ملیا سوز دا تلخ ترش سہا پے
 نال دوہاں دے چلناں بن آیا جا پے

۲۶

چھبیں گندھ میں امام ہے کدی پھیر نہ پایا
 عمر تو شبہ پنج روز ہے سو لیکھے آیا
 پیسے آئے موت دے ایہ بنے پینے
 ایہ دُکھ اس اڑے نال ہے سو جیو کیکنے

۲۷

ستائی کھول سہلہ سب جتن سدھایا
 دونیاں نہیں ریا میر نہ ساون لایا
 اک اک ساعت بُردی سو جتن گزار ی
 اگے جاناں رو بہ مر گھڑی بھاری

۲۸

اٹھائی گندھ صبر مویاں نہیں عقل اساتھی
 سختی آئی زد دی سرچشماں ماتھی
 سکھاں توں لڑی لڑی بُکھاں توں لاہی
 بے چاری بے حال باں وچ سوز کڑا ہی

انتی گنڈھیں کھولیاں نہیں سختی بہت دی
 لگا سینے بان ہے سروالاں پٹ دی
 ات دل پھیرا پائیکے ایہ حاصل پایا
 تن تواریں توڑیا اک روپ اڈایا

کھولی گنڈھیں تیسویں دکھ درد رنجانی
 کدی سروں نہ نک دی ایہ رام کہانی
 مڑ مڑ پھیر نہ جیوناں تن چھپ دایک دا
 برہوں ابے خیال ہے ایہ مرتے ڈھک دا

اک اک گنڈھ نوں کھولیا اکتی ہویاں
 میں کدی پانی ہار ہاں ایتھے کیتیاں روئیاں
 میں گھر دج چتر کھڈا رساں دا پیسا نہ کاری
 بازی کھیڈاں جت دی پر ایتھے ہاری

بتی گنڈھیں کھولیاں جو کھولی بن دی
 اڈی اک اٹیر کے پھیراں تاناں تن دی
 تاناں ہویا پورا ناں بن کیسکر لاہواں
 کھوں کھوں تباہوری کھوں بیساں لاواں

۳۳

بہ پر چھا دیں کھولیاں ہُن ہوئیاں تیتی
ایتھے دوتن روز ہاں نت سوہریاں سیتی
رنگن چٹھی رسول دی سب داج رنگاوے
جس دے متھے بھاگ ہے اور رنگ گھر جامے

۳۴

چوتی گنڈھیں کھولیاں دن آئے نیڑے
ماہی دے دل جادواں رڈوں کیتے کیڑے
اوڑک ویلا جان کے میں نیوں لگایا
اس تن ہونا خاک سی میں جا اڈایا

۳۵

بٹھا پینتی کھول دی شہ نہیڑے آئے
بدے ایس عذاب دے مت مکھ دکھلائے
اگے تھوڑی پیڑسی نیوں کیسا دیرانی
پی گلی ساڈھی آوڑے تاں ہوگ آسانی

۳۶

چھتی کھولوں ہس کے نال امرایمانی
سکھاں گھاٹاڈایا سکھاں طولانی
گھٹی دا پریم دی مرنے پر مرنے
ٹونے کامن میت نوں بے ریندے کرنے

سینتی گنڈھیں کھولیاں میں مہندی لائی
 ملائم وہی میں کراں مت گلے لگائی
 اُدھا گھڑی سُکھنی جاں میں دل آدے
 تاں میں گاناں سوہلے بے مینوں لادے

اٹھتی گنڈھیں کھولیاں کیمہ کرنے سکھے
 نہ ہووے کاج سُہاوناں بن تیرے دیکھے
 تیرا بھیت سُناگ ہے میں اُس کیمہ کرساں
 لیاں گلے لگائیکے پر مول نہ ڈرساں

اُنٹالی گنڈھیں کھولیاں سب میاں رکے
 عنایتِ بیچ تے اُسی ہُن میں دل پُھل کے!
 چوڑا باہیں سر دھڑی متھ سوہے گنگناں
 رنگن چڑھی شوہ وصل دی میں تن من رنگناں

(۱) نادیں {
 (۲) بہت { رپ: ص ۱۵، ک ۸

(۳) پھل پھل رپ: ص ۱۶، ک ۸

۴۰

کر بسم اللہ کھولیاں میں گندھاں چاہی
 جس اپنا آپ دنیا یا سو سرجن والی
 جہنم سوہنی میں بھاؤندی لٹکیندا آوے
 جس نوں عشق ہے لال دا سولال ہو جاوے
 عقل نہ کر سب چھوڑ کے شوہ نال نہ دھائے
 بن کمند گل غنیمت دی اسال یاد نہ کائے
 ہُن اِنَّا لِلّٰہِ اکھ کے تم کرو دُعائیں
 پیا اسی سب ہو گیا عبت اللہ ناہیں



ناشران و تاجرانِ کتب
غزنی سٹریٹ، اردو بازار لاہور

الفیصل